नेपाल सरकार
शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय
समक्ष प्रस्तुत गरिएको

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको जग्गा तथा सम्पत्ति खोजविन समिति, २०८१ को प्रतिवेदन

नेपाल सरकार

शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको जग्गा तथा सम्पत्ति खोजविन समिति, २०८१

२०८१ पौष

विषयसूची

भाग १ **१**

परिचय **१**

१.१. पृष्ठभूमि १

१.२ नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको जग्गा तथा सम्पत्ति खोजविन समितिको गठन १

१.३ जग्गा तथा सम्पत्ति खोजविन समितिको कार्यक्षेत्र २

१.४. समितिले अध्ययनार्थ निर्धारण गरेको कार्यविधि ३

१.५ समितिले विभिन्न मितिमा गरेका निर्णयहरू ३

१.६ अध्ययनको विधि र सीमा ४

भाग २ **६**

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको ऐतिहासिक पृष्ठभूमि **६**

२.१ विश्वविद्यालय स्थापनाको पृष्ठभूमि ६

२.२ विश्वविद्यालय गठनको कानूनी व्यवस्था १०

२.३ विश्वविद्यालयका नाममा दर्ता रहेका जग्गा प्राप्तिको इतिहास ११

२.४ विश्वविद्यालयका नाममा दाङमा रहेका जग्गाको श्रोत १२

२.५ विश्वविद्यालयको जग्गा व्यवस्थापनको परम्परा र वर्तमान कानूनी व्यवस्था १२

२.५.१ देउखुरी जग्गा संचालक समिति सम्बन्धी विनियम, २०४७ को व्यवस्था १४

२.५.२ नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय शैक्षिक तथा सङ्गठन सम्बन्धी नियम, २०६७ को व्यवस्था १५

२.५.३ नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी नियम, २०६७ को व्यवस्था १८

भाग ३ **१९**

विश्वविद्यालयको अचल सम्पत्तिको अवस्था र विश्लेषण **१९**

३.१ विश्वविद्यालयको अचल सम्पत्तिको (जमिन र भवन) विवरण १९

(क) विश्वविद्यालयको नाममा कायम रहेका जग्गाहरूको विवरण २०

(ख) विश्वविद्यालयको नाममा दर्ता हुन बाँकी भएको जग्गा २२

(ग) तेरोमेरो भई विश्वविद्यालयको नाममा दर्ता हुन बाँकी जग्गा २२

(घ) विश्वविद्यालयको नाममा रहेको बेलझुण्डी तर्फको जग्गाको विस्तृत विवरण २४
(ङ) विश्वविद्यालय दाङ बेलझुण्डीमा रहेका भवनहरूको विवरण २७
३.२ विश्वविद्यालयको अचल सम्पत्ति सम्बन्धमा विश्लेषण २९

भाग ४ **३२**
जग्गा तथा भवनको प्रयोग र व्यवस्थापनको अध्ययन विश्लेषण **३२**
४.१ विश्वविद्यालयको अचल सम्पत्तिको स्वरूप, उपभोग तथा विद्यमान अवस्था ३२
४.२ जग्गाको स्वरूप र अवस्थिति ३२
(क) देउखुरी तर्फ ३२
(ख) बेलझुण्डी तर्फ ३३
४.३ जग्गा जमिनको उपभोग तथा आम्दानी सम्बन्धमा ३४
४.३.१ २०२८ सालको सर्भे नापी हुनु पूर्वको अवस्था ३४
४.३.२ नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय ऐन, २०४३ प्रादुर्भाव हुनु पूर्वको अवस्था ३६
४.३.३ नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय ऐन, २०४३ प्रादुर्भाव पश्चातको अवस्था ३६
४.३.४ विश्वविद्यालयले लिजमा दिएका जग्गाहरूको विवरण ३७
४.३.५ अचल सम्पत्ति व्यवस्थापनको अवस्था विश्लेषण ३८

भाग ५ **४०**
जग्गाको लगत, उपयोग र व्यवस्थापनमा देखिएका समस्याहरू **४०**
५.१ जग्गा तथा भवनको अभिलेख, प्रयोग तथा व्यवस्थापनमा देखिएका प्रमुख समस्याहरू ४०
(क) जग्गा जमिनको प्रयोग तथा आयस्ता प्राप्ति सम्बन्धी समस्या ४०
(ख) मोहीयानी तथा द्वैध स्वामित्व सम्बन्धी समस्या ४२
(ग) नीतिगत समस्या ४३
(घ) व्यवस्थापकिय समस्या ४३
(ङ) संस्थागत समस्या ४४

भाग ६ **४६**
विश्वविद्यालयका जग्गा तथा भवनहरूको व्यावसायिक उपयोग गर्ने सम्बन्धमा विवेचना **४६**
६.१ पृष्ठभूमि ४६

६.२ विश्वविद्यालयका जग्गा तथा भवनहरूको व्यवस्थापन सम्बन्धमा वस्तुस्थितिको विश्लेषण ४७
(क) विद्यमान अवस्था ४७
१. सबल पक्ष (Strength) ४८
२. कमजोरी पक्षहरू (Weakness) ४९
३. अवसरहरू (Opportunities) ४९
४. जोखिमहरू (Threats) ४९

भाग ७ **५०**
जग्गा तथा भवनको स्वामित्व र प्रयोग सम्बन्धमा विद्यमान कानूनहरू **५०**
७.१ विद्यमान कानूनहरू ५०
(क) नेपालको संविधान ५०
(ख) मुलुकी देवानी संहिता, २०७४ ५०
(ग) भूमि सम्बन्धी ऐन, २०२१ ५१
(घ) मालपोत ऐन, २०३४ ५२
(ङ) भू-उपयोग ऐन, २०७६ ५२
(च) नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय ऐन, २०४३ ५३
(छ) नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय आर्थिक प्रशासनसम्बन्धी नियम, २०६७ ५३

भाग ८ **५५**
विश्वविद्यालयले जग्गा तथा भवनको लगत, उपयोग, संरक्षण र व्यवस्थापन सम्बन्धमा गर्नुपर्ने सुधार सम्बन्धी सुझावहरू **५५**
८.१ जग्गा जमिनको उपभोग, आयस्ता तथा अतिक्रमण सम्बन्धमा ५५
८.२ मोहीयानी र द्वैध् स्वामित्व अन्त्य गर्ने सम्बन्धमा ५७
८.३ नीतिगत सुधारका सम्बन्धमा ५७
८.४ व्यवस्थापकिय सुधार सम्बन्धमा ५८
(क) जग्गा जमिनको अभिलेखन, सूचना प्रणालीको निर्माण सम्बन्धमा ५८
(ख) जग्गा जमिनको सिमांकन सम्बन्धमा ५८
(ग) सम्पत्ति व्यवस्थापन सम्बन्धि संस्थागत सुधार सम्बन्धमा ५८
८.५ अचल सम्पत्तिको व्यवसायिक प्रयोग सम्बन्धमा ५९

८.६ विश्वविद्यालय अन्तर्गतका आंगिक विद्यालय र विद्यापीठको जग्गा अभिलेख व्यवस्थापन ५९

भाग ९ ६१

सारांश तथा निष्कर्ष ६१

अनुसूचीहरू

अनुसूची १ गठन आदेश र कार्यादेश

अनुसूची २ म्याद थपको पत्र

अनुसूची ३ कार्यविधि

अनुसूची ४ सहभागिको विवरण

अनुसूची ५ संस्कृत विश्वविद्यालयको नाममा नामसारी दर्ता गर्न आदेश

अनुसूची ६ दानपत्रहरू

अनुसूची ७ जग्गा र भवनको विवरण

अनुसूची ८ तिरो तिरेको रसिद

अनुसूची ९ मोही बाँडफाँड तथा छुट भएका जग्गा दर्ता सम्बन्धमा सूचना

अनुसूची १० लिज करारको विवरण

अनुसूची ११ जग्गा अतिक्रमण सन्दर्भमा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयले जिल्ला प्रशासन कार्यालय दाङलाई लेखेका पत्रहरू

अनुसूची १२ संगठन ढाँचा र दरवन्दी

अनुसूची १३ अन्य पत्रहरू

अनुसूची १४ प्रश्नावली

अनुसूची १५ जग्गा दाताहरूको विवरण

अनुसूची १६ प्रश्नावलीमा राय सुझाव दिने व्यक्तिहरूको विवरण

<u>तालिका सूची</u>

तालिका १:- दाङ जिल्ला देउखुरी तर्फको जग्गा विवरण २०

तालिका २:- दाङ जिल्ला तुलसीपुर उपमहानगरपालिका तर्फको जग्गा विवरण २१

तालिका ३:- देउखुरी तर्फको जग्गाको विवरण (तिरो तिरको रसिदको आधारमा) २१

तालिका ४:- बेलझुण्डी तर्फको जग्गाको विवरण (तिरो तिरको रसिदको आधारमा) २१

तालिका ५:- नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको रसिद अनुसार जग्गाको कुल क्षेत्रफल २२
तालिका ६ :- दर्ता गर्न बाँकी जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल २२
तालिका ७ :- दर्ता बाँकी जग्गाको विस्तृत विवरण २२
तालिका ८ :- तेरोमेरोको कारण दर्ता बाँकी जग्गाको विवरण २३
तालिका ९ :- तुलसीपुर उपमहानगरपालिका (साविक मानपुर) तर्फको जग्गा २४
तालिका १० :- नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको (साविक बिजौरी) तर्फको जग्गा २५
तालिका ११ :- तुलसीपुर तर्फको जग्गा २७
तालिका १२ :- भवनको विवरण २७
तालिका १३ :- लिजमा दिएका जग्गाको विवरण ३८
तालिका १४ :- २०६०/१०/१९मा विश्वविद्यालयको सर्वेअनुसार जग्गाको विवरण ४४

भाग १
परिचय

१.१. पृष्ठभूमि

संस्कृतको उच्च शिक्षा सञ्चालनको लागि अविछिन्न उत्तराधिकारवाला एक संगठित संस्थाको रूपमा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय ऐन, २०४३ अनुसार नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको स्थापना भएको हो । जसको केन्द्रीय कार्यालय दाङको बेलझुण्डीमा रहेको छ । नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको ऐतिहासिक पृष्ठभूमिको विवेचना गर्दा शिक्षाको विकासको लागि दाङ जिल्लावासी तथा अन्य क्षेत्रमा रहेका शिक्षाप्रेमीहरूको योगदान स्वरूप देउखुरी उपत्यकामा मजगैयाँ परिवारबाट करिव १२०० विगाहा जग्गा भूमिदान भएको र सोही परिवेशमा बि.सं. २०११ सालमा जनता महाविद्यालय स्थापना भएको हो । बि.सं. २०४३ सालमा महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालयको रूपमा स्थापना भई बि.सं. २०६३ साल पश्चात नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको रूपमा नामाकरण भएको देखिन्छ ।

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय दाङलाई मजगैयाँ परिवारद्वारा संस्कृत शिक्षाको विकासको लागि देउखुरीमा दिइएको हाल कायम १३२६ र संस्कृत विश्वविद्यालयको स्थापनाको लागि योगी नरहरीनाथ र दाङका संस्कृत शिक्षा प्रेमीहरूको सक्रियतामा ३४१ विगाहा जग्गा दान स्वरूप संकलन गरिएकोमा हाल ३२६ विगाहा जग्गा कायम रहेको छ । बि.सं. २०५९ साल पछि देउखुरीको जग्गा पूर्णरूपले अतिक्रमित भई त्यहाँबाट आम्दानी प्राप्त हुन नसकेको र दाङ बेलझुण्डीमा रहेको जग्गा समेत केही भाग अतिक्रमित हुन पुगेकोबाट आशातित आम्दानी प्राप्त हुन नसकी नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको नाममा सयौं विगाहा जग्गा रहेपनि त्यसबाट आम्दानी प्राप्त हुन नसकेको सन्दर्भमा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयका नाममा रहेको जग्गाको पहिचान गरी त्यसको सदुपयोग र व्यवसायिक प्रयोग कसरी गर्न सकिन्छ भन्ने सम्बन्धमा नेपाल सरकारबाट उच्चस्तरीय छानविन समिति गठन गरी प्रतिवेदन समेत प्राप्त गरियोस भनी नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयबाट माग भई आएको परिणाम स्वरूप नेपाल सरकारबाट नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको जग्गा तथा खोजविन समिति गठन भएको छ ।

१.२ नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको जग्गा तथा सम्पत्ति खोजविन समितिको गठन

नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्को मिति २०८१-०३-२० को बैठकबाट नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको नाममा विभिन्न ठाँउमा रहेको तथा विश्वविद्यालयले प्राप्त गर्नुपर्ने जग्गाको

सम्बन्धमा अध्ययन, अनुसन्धान तथा छानविन एंव भवन लगायत अन्य अचल सम्पत्तिको खोज तथा लगत संकलन, संरक्षण, उपयोग, व्यवस्थापन र आवश्यक कार्यको लागि अध्ययन गरी ठोस प्रतिवेदन पेश गर्न देहाय बमोजिम "नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको जग्गा तथा सम्पत्ति खोजविन समिति" गठन भएको छ । *(गठन आदेश र कार्यदिश अनुसूची १ मा रहेको छ।)*

<u>तपसिल</u>

श्री शेखरप्रसाद पौडेल, पूर्वन्यायाधीश, उच्च अदालत	- संयोजक
श्री ईश्वर पोखेल, प्राध्यापक, नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय	- सदस्य
श्री रोहित कुमार भट्टराई, पूर्वसहसचिव, नेपाल सरकार	- सदस्य
श्री कपिल डंगोल,पूर्वसहसचिव, नेपाल सरकार	- सदस्य
श्री देवमणि चौधरी, इकाइ प्रमुख, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ,दाङ	-सदस्य सचिव

१.३ जग्गा तथा सम्पत्ति खोजविन समितिको कार्यक्षेत्र

नेपाल सरकारबाट गठित नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको जग्गा तथा सम्पत्ति खोजविन समितिलाई निम्न बमोजिमको कार्यदिश दिइएको थियो ।

१. नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको जग्गा तथा भवनको लगत, उपयोग, संरक्षण र व्यवस्थापन सम्बन्धमा विद्यमान अवस्थाको अध्ययन गर्ने ।

२. नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयबाट जग्गा संरक्षण र प्रयोग सम्बन्धमा अदालतबाट भए गरेका फैसला/आदेश र यस अघि कुनै अध्ययन भएको भए सोको कार्यान्वयन अवस्थाको अध्ययन गर्ने।

३. जग्गा भवन लगायतका सम्पत्ति हिनामिना भए नभएको अध्ययन गर्ने ।

४. क्रमसंख्या १ देखि ३ सम्मको अध्ययनको आधारमा तात्कालिन र दीर्घकालीनरूपमा गर्नु पर्ने सुधारका वारेमा सुझाव दिने । जग्गा, भवनलगायतका सम्पत्ति हिनामिना भएको पाइएमा कारबाहीका लागि सिफारिस गर्ने ।

५. जग्गा तथा भवनहरूको व्यवसायिक उपयोग गर्ने सम्बन्धमा सुझाव दिने ।

६. समितिको कार्यावधि पहिलो बैठक बसेको मितिले तीन महिनाको हुने ।

७. समितिको कार्यविधि आफैले निर्धारण गर्न सक्ने ।

८. समितिका संयोजक (उच्च अदालतका पूर्वन्यायाधीश) लाई उच्च अदालतका न्यायाधीशले पाउने सरहको शुरु तलब बराबर पारिश्रमिक, निवृत्त सहसचिव वा सो सरहका सदस्यको हकमा राजपत्राङ्कित प्रथम श्रेणीको शुरु स्केल तलब बराबर पारिश्रमिक उपलब्ध गराउने ।

९. बहालवाल सदस्यको हकमा निजले खाइपाई आएको तलबको शुरु स्केलको २५% रकम भत्ता स्वरूप उपलब्ध गराउने ।

१०. समितिको काममा सहयोग गर्नका लागि मन्त्रालयले एक जना शाखा अधिकृत स्तर, एक जना नायब सुब्बा र एक जना कार्यालय सहयोगी पूर्णकालिन रूपमा खटाउने र निजहरूलाई तलबको शुरू स्केलको २५% भत्ता स्वरूप उपलब्ध गराइने ।

११. समितिका संयोजक र सदस्यहरू (पूर्वसहसचिव) लाई यातायात भत्ता वापत मासिक रु. १५०००/- (पन्ध्र हजार मात्र) उपलब्ध गराउने ।

१२. आवश्यकताअनुसार सदस्यहरूलाई स्थलगत अध्ययनमा जानुपर्दा प्रचलित भ्रमण खर्च नियमावली बमोजिमको सुविधा उपलब्ध गराइने ।

१३. समितिको सचिवालय रहने स्थान शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयले तोके बमोजिम हुने।

उपरोक्त अनुसार कार्यादेश तोकिएकोमा, नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको जग्गा तथा सम्पत्ति खोजविन समितिले २०८१ श्रावण ७ गते देखि आफ्नो कार्य आरम्भ गरेको तर विभिन्न समूहबाट विविध माग राखी नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय बेलझुण्डी दाङमा तालाबन्दी गरेकाले विश्वविद्यालयको जग्गा जमिन तथा भवनको आवश्यक श्रेस्ता, तथ्याङ्क एवं आवश्यक कागजात विश्वविद्यालयले उपलब्ध गराउन नसकेको हुँदा तीन महिनाको समय अवधिभित्र कार्य सम्पन्न गरी प्रतिवेदन पेश गर्न नसकिने भएकाले नेपाल सरकारले समितिको अनुरोधमा मन्त्रिपरिषद्को मिति २०८१।०७।१३ को निर्णयबाट मिति २०८१।०७।०७ गते देखि लागू हुने गरी समितिको म्याद २ महिना थप गरिएको थियो। *(म्याद थपको पत्र अनुसूची २ मा रहेको छ।)*

१.४. समितिले अध्ययनार्थ निर्धारण गरेको कार्यविधि

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको जग्गा तथा सम्पत्ति खोजविन समितिलाई प्राप्त कार्यक्षेत्र बमोजिम मिति २०८१/०४/०७ गते प्रथम बैठक बसी समितिले कार्य सञ्चालन प्रारम्भ गरेको तथा समितिले प्राप्त कार्यादेश बमोजिम कार्य अगाडि बढाउन मिति २०८१/०४/१० मा समितिको बैठक बसी कार्यविधि तर्जुमा गरिएको। *(कार्यविधि अनुसूची ३ मा रहेको छ।)*

१.५ समितिले विभिन्न मितिमा गरेका निर्णयहरू

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको जग्गा तथा सम्पत्ति खोजविन समितिले विश्वविद्यालयको जग्गा तथा सम्पत्ति खोजविन गर्ने क्रममा विभिन्न मितिमा गरेका निर्णयहरू यस प्रकार छन् ।

१. मिति २०८१/०४/०७ गतेको बैठकबाट समितिले कार्य प्रारम्भ गरी कार्यविधी तयार गर्ने निर्णय भएको ।

२. मिति २०८१/०४/१० गतेको बैठकबाट समितिको कार्यविधी २०८१ पारित गरिएको ।
३. मिति २०८१/०४/१३ गतेको बैठकबाट नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयसँग विश्वविद्यालयको नाममा रहेको जग्गा तथा भवनको विवरण, जग्गाधनी प्रमाणपूर्जा, मोहिको विवरण, जग्गा सम्बन्धमा तर्जुमा गरेका नियम, विनियम, जग्गा व्यवस्थापनमा गठन भएका समिति/कार्यदलका प्रतिवेदनहरू, जग्गा व्यवस्थापन सम्बन्धी विस्तृत प्रतिवेदन आदि माग गर्ने निर्णय गरेको । साथै मिति २०८१/०६/१५ देखि नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयमा गई आवश्यक श्रेस्ता कागजात अध्ययन, तथ्याङ्क संकलन तथा स्थलगत निरिक्षण, अवलोकन गर्न समितिका पदाधिकारीहरू दाङ भ्रमणमा जाने निर्णय भएको ।
४. मिति २०८१/०६/२० गतेको बैठकबाट समितिको म्याद दुई महिना थप हुन शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयमा अनुरोध गर्ने निर्णय भएको ।
५. मिति २०८१/०७/०१ गतेको बैठकबाट समितिका पदाधिकारीहरू स्थलगत अध्ययन र छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गर्न दाङ जिल्लामा भ्रमणमा जाने निर्णय गरिएको र मिति २०८१/०७/०६ मा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयका वहालवाला तथा पूर्वपदाधिकारीहरू, राजनीतिक दलका प्रतिनिधीहरू र सरोकारवालाहरूसँग छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम दाङ, बेलझुण्डीमा सञ्चालन भएको साथै मिति २०८१/०७/०७ मा जिल्ला प्रशासन कार्यालय घोराही, दाङमा प्रमुख जिल्ला अधिकारी, मालपोत कार्यालय प्रमुखहरू, नापी कार्यालय प्रमुखहरू, राजनीतिक दलका प्रतिनिधीहरू, नगरपालिकाका जनप्रतिनिधिहरू, जग्गादाता परिवारका प्रतिनिधिहरू, नागरिक समाजका प्रतिनिधिहरू, पत्रकारहरू र सरोकारवालाहरूको भेलामा छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन भएको ।

१.६ अध्ययनको विधि र सीमा

समितिको अध्ययन अनुसन्धान तथा छानबिन प्रतिवेदन तयार गर्ने सन्दर्भमा देहाय बमोजिमको सीमा भित्र रही प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

१. मुलतः जग्गाको स्रेस्ता, भवन सम्बन्धि विवरण द्वितीय श्रोत (Secondary Data) मार्फत संकलन गरिएको र स्थलगत अवलोकन, बस्तुस्थिति अध्ययन, जग्गाको स्वरुप, उपयोग र उब्जनीको स्थिति तथा दाङ जिल्ला भित्रको जग्गा तथा भवन सम्बन्धी अध्ययन तथा स्थलगत अवलोकन समेत गरिएको।
२. नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको जग्गा तथा भवनको संरक्षण, उपयोग, व्यवस्थापनका लागि विश्वविद्यालयका पदाधिकारी, पुर्व पदाधिकारी ,जग्गा दाता, विभिन्न जग्गा व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारी, विभिन्न व्यक्तित्व, विश्वविद्यालयका कर्मचारी लगायतका

व्यक्तित्वहरूसंग र जिल्लास्तरमा राजनैतिक दल, प्रमुख जिल्ला अधिकारी, सरोकारवाला सरकारी कार्यालय, जग्गादाताबाट सुझाव संकलन छलफल/अन्तरक्रिया समेत गरिएको ।

३. जग्गा खोजविन सम्बन्धमा प्रश्नावली तयार गरी विभिन्न मितिमा समितिको कार्यालय, सिंहदरबार काठमाडौंमा विश्वविद्यालयका पूर्वपदाधिकारीहरू, पूर्व प्रशासक, जग्गादाता परिवारका प्रतिनिधिहरू, जनप्रतिनिधिहरू, र सरोकारवालाहरूसँग छलफल गरी राय सुझाव लिईएको र जिल्लाका सम्बन्धित व्यक्तिहरूलाई प्रश्नावली पठाई थप राय सुझाव संकलन समेत गरिएको थियो।

४. समितिले नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको नाममा कायम रहेको दाङ जिल्ला भित्रको जग्गाको अभिलेख, कागजात तथा अन्य प्रमाणहरूको मात्र अध्ययन गरी प्रतिवेदन पेश गरिएको ।*(सहभागिको विवरण अनुसूची ४ मा रहेको छ ।)*

भाग २

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको ऐतिहासिक पृष्ठभूमि

२.१ विश्वविद्यालय स्थापनाको पृष्ठभूमि

बि.सं. १९३२ मा दिङ्गला भोजपुरमा देवशम्शेरको पालामा भाषा पाठशाला स्थापना भए पश्चात दाङ जिल्लामा पनि संस्थागत रूपमा बि.सं. १९५३ तीर पोखराका भीम प्रसाद पंडितलाई ल्याई सामुहिक अध्ययन अध्यापनको जग वसालीएको थियो । संस्थागत स्वीकृती र विकासको परिणामसँगै बि.सं. १९८४ सालमा भाषा पाठशालाको स्थापना भई त्यसको प्रथम गुरूको रूपमा चेतनाथ अर्याल रहनु भएको र भाषा पाठशालाको स्थापना भएपछि दाङमा संस्कृत शिक्षाको अध्ययन अध्यापनको थालनी भएको थियो । त्यहाँबाट अध्ययन पुरा गरेपछि थप अध्ययनको लागि काठमाडौं, मथुरा, बृन्दावन अयोध्या, वाराणसीमा गई औपचारिक उच्च शिक्षा हासिल गर्ने पद्धतिको विकास भएको देखिन्छ ।

बि.सं. २००७ सालको परिवर्तन पछि देशका विभिन्न भागमा स्कूलहरू खोलिन थाले भने भएका स्कूल पाठशालाहरूको स्तरोन्नति हुन थालेकै परिणाम स्वरूप दाङ जिल्लाको स्थानीय भाषा पाठशाला माध्यमिक शिक्षातिर उन्मुख हुन पुग्यो। बि.सं. २००८ सालमा पञ्चायत घरको प्राङ्गणमा माध्यमिक शिक्षा सञ्चालनको लागी चन्दा अभियान प्रारम्भ गरियो ।त्यसबाट रू.२३०८ चन्दा उठेपछि सोही अभियानकै क्रममा जनता विद्यालय सञ्चालन गर्ने निर्णय भई सञ्चालक समिति समेत गठन भयो । उक्त संचालक समितिले माध्यमिक विद्यालयको स्वीकृत लिनका लागि जितेन्द्र बहादुर शाह मार्फत नेपाल सरकारमा मागपत्र पेश गर्ने निर्णय गऱ्यो । दाङका संस्कृत शिक्षा प्रेमी जनताहरूको अथक प्रयास र सक्रियताकै कारण बि.सं. २००८ साल बैशाख १६ गते सूदय रामेश्वर मन्दिरको परिसरमा जनता विद्यालयको समुद्घाटन सम्पन्न भएको र उक्त जनता विद्यालयले बि.सं. २००९ सालमा जनता प्रधान पाठशालाको रूपमा स्वीकृति प्राप्त गरी संस्कृत शिक्षातर्फ माध्यमिक तहसम्म अध्ययन अध्यापन गर्ने कार्यको शुरुवात भएको देखिन्छ ।

नेपाल सरकारबाट सहयोग स्वरूप प्राप्त वार्षिक रु २,३०० (दुई हजार तीन सय) अनुदान र स्थानीय जनताहरूबाट संकलित चन्दा सहयोगले मात्र संस्था चलाउन अप्ठेरो परिरहेको थियो । यस्तो अवस्थामा विद्यालयलाई स्थायी आर्थिक स्रोत जुटाइ संस्थाको प्रगति एवं उत्कर्षको लागि मजगैयाँहरूको देउखुरी अन्तर्गतका ५ मौजा गङ्दी, केंजडी, भत्तरकुण्डा, जेंङ्ग्रहवा र सिम्रेनीमा

गरी लगभग १२०० विगाहा जग्गा विद्यालयलाई दिएमा सधैको लागि आर्थिक बोझ हलुङ्गो हुने साथै निर्वाध रूपमा संस्थाको उत्तरोत्तर प्रगति हुने र संस्कृत शिक्षाको विकास हुने संकल्पका साथ बि.सं. २०१० सालमा मजगैयाँ परिवारबाट जनता विद्यालयको नाममा दान स्वरूप दिइयो। जसको मुख्य उद्देश्य नै जनता प्रधान पाठशालाको सञ्चालनमा आर्थिक कठिनाइ आई नपरोस, संस्कृत शिक्षाको विकास होस् भन्ने रहेको देखिन्छ । जनता विद्यालयलाई नेपालकै संस्कृत शिक्षाको विशिष्ट अध्ययन केन्द्र बनाउन दृढ संकल्प गर्दै भौतिक सम्पदाले सम्पन्न गराउने अठोट लिइ दाङका स्थानीय मजगैयाँ परिवारले १२०० विगाहा जग्गा दान गरी नेपालमै अभूतपूर्व उदाहरण प्रस्तुत गरेका फलस्वरूप बि.सं. २०११ सालमा दाङ स्थित बिजौरीमा जनता महाविद्यालयको स्थापना भएको देखिन्छ ।

जनता महाविद्यालयको स्थापना भएपछि उत्तरमध्यमा सम्मको पढाइ बिजौरीमा नै हुन थालेको र तात्कालिन सञ्चालक समितिले परीक्षा दिलाउने स्वीकृति वाराणसेय गभर्नमेण्ट कलेजबाट प्राप्त गर्न सफल भएको देखिन्छ ।

आवश्यक भौतिक पूर्वाधार समेत तयार भए पश्चात तात्कालिन सञ्चालक समितिले दाङमा मध्यमासम्मको पढाई सञ्चालन गर्न स्वीकृति लिनका लागि जागेश्वर ब्राम्हणलाई बनारस पठाएको देखिन्छ । त्यहाँबाट कुनै आधिकारिक विद्वान नभएसम्म स्वीकृति नदिइने आसय प्राप्त भएपछि संस्कृतका गुरू आनन्द झा सँग कुराकानी गरी उहाँले म गएर त्यहाँ महाविद्यालय बन्दछ भने म दाङ जान तयार छु भनेको हुँदा वाराणसिय संस्कृत विश्वविद्यालय उत्तर प्रदेश वाराणसीबाट न्याय, साहित्य र व्याकरण शास्त्री सम्म पढाउन पाउने गरी स्वीकृती प्राप्त भयो । पहिलो प्रधानाचार्यका रूपमा आनन्द झा गुरू नियुक्ति भई, १० महिना सम्म बसी महाविद्यालयको शैक्षिक र प्रशासनिक पूर्वाधार विकासका लागि आफ्नो जिम्मेवारी पुरा गरी लखनउ तर्फ जानु भयो । त्यसपछि जनता महाविद्यालयमा अध्ययनरत शास्त्री, मध्यमासम्मका विद्यार्थीहरूले वाराणसीमा गएर परीक्षा दिने परम्परा अन्त्य भयो ।

बि.सं. २०१३ सालमा शास्त्री तहको परीक्षा केन्द्र स्वीकृत भएको र बि.सं. २०१६ सालमा श्री ५ को सरकारले महाविद्यालयको स्वीकृती दिएको देखिन्छ । त्यस्तै बि.सं. २०१८ सालको शैक्षिक सत्र देखि महाविद्यालयको परीक्षा त्रिभुवन विश्वविद्यालयबाट सञ्चालन हुन थाले पछि जनता महाविद्यालयमा अध्ययनरत उच्च शिक्षाका विद्यार्थीले बनारसमा गएर जाँच दिनुपर्ने समस्याको समेत समाधान भएको देखिन्छ ।

बि.सं. २०१८ सालमा नेपालको शिक्षा पद्धतिलाई परिवर्तन गर्न सर्वाङ्गीण राष्ट्रिय शिक्षा समितिको गठन भई सो समितिले संस्कृत शिक्षा मुलुकको संस्कृति, सभ्यतासँग घनिष्ट सम्बन्ध भएकाले यसलाई विशेष प्रोत्साहन दिनुपर्ने साथै सवै दृष्टिबाट विकसित एवं उपयोगी बनाउन संस्कृत शिक्षालाई प्रभावकारी बनाउँदै लैजाने निर्णय गर्नुका साथै बि.सं. २०२३ सालमा गठित संस्कृत शिक्षा सुधार परामर्श समितिले संस्कृत शिक्षाको सम्बन्धमा परामर्श दिएको देखिन्छ ।यसै सन्दर्भमा बि.सं. २०२२ सालमा तुलसीपुरमा सम्पन्न वृहद् अध्यात्मिक सम्मेलनले पनि नेपालमा संस्कृत विश्वविद्यालय स्थापना गर्नुपर्छ भन्ने प्रस्ताव पारित गरेको देखिन्छ ।

संस्कृत शिक्षाको विकास एवं विस्तारमा अहोरात्र लागी रहेका दाङका जनताले बि.सं. २०२४ सालमा अन्तराष्ट्रियस्तरको विद्वत सम्मेलनको आयोजना गरेर उक्त सम्मेलनमा नेपाल तथा भारतबाट ख्याती प्राप्त विद्वानहरू, शंकराचार्य एंव करपात्री स्वामी जस्ता सन्त र महन्तको उपस्थिति भएको र उक्त अवसरमा स्वर्गीय श्री ५ महेन्द्रबाट युगानुकुल ज्ञान विज्ञानयुक्त संस्कृत विश्वविद्यालको आवश्यकतालाई इङ्गित गर्दै समुद्धघाटन सम्वोधन भएको, ३ दिन सम्म चलेको सो सम्मेलनले भावि संस्कृत विश्वविद्यालयको स्वरूप तयार गर्ने सात सदस्यीय प्रतिवेदन समिति गठन भएको थियो । सो समितिले बि.सं. २०२६ सालमा आफ्नो प्रतिवेदन श्री ५ महाराजाधिराज सरकार सामु प्रस्तुत गरेको थियो । बि.सं. २०२६ साल श्रावण १६ गते श्री ५ को सरकारबाट जागेश्वर ब्राम्हणको अध्यक्षतामा २१ सदस्यीय संस्कृत विश्वविद्यालय तयारी समिति गठन भई बि.सं. २०२६ साल भाद्र ७ गते श्री ५ महाराजधिराजबाट नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय नामाकरण भएको र काठमाडौंमा पूर्ण प्रसाद ब्राम्हणको अध्यक्षतामा संस्कृत विश्वविद्यालय प्रचार प्रसार समिति गठन भएको देखिन्छ । बि.सं. २०२७ साल श्रावण २० गते जागेश्वर ब्राम्हणको अध्यक्षतामा गठन भएको तयारी समिति विघटन गरी योगी नरहरिनाथज्यूको प्रधान सञ्चालकत्व एवं तात्कालिन राप्ती अञ्चलाधीशको अध्यक्षतामा १०१ सदस्यीय नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय आयोजक समिति पुनर्गठन भई योगीजीको नेतृत्वमा बेलझुण्डीमा करिब ३४१ विगाहा जग्गा संकलन गरी नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको स्थापना गर्ने प्रयासले निरन्तरता पाइरहेको देखिन्छ ।

बि.सं. २०२८ सालमा राष्ट्रिय शिक्षा पद्वतिको योजना लागु भई नेपालमा एक मात्र विश्वविद्यालय रहने अवधारणा भएकाले नामाकरण समेत भई सकेको नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय विघटन हुन पुग्यो । बि.सं. २०२८ सालमा नयाँ शिक्षा योजना लागु भएपछि १० वटा अध्ययन संस्थान रहने गरी कानुन समेत बनेपछि दाङमा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय स्थापना गर्ने दङ्गाली जनताको सपना सार्थक हुन सकेन । त्यसपछि दाङमा संस्कृत अध्ययन संस्थान ल्याउनु पऱ्यो भनी जागेश्वर ब्राम्हण, एकराज शर्मा, टेकनाथ गौतम, शेर बहादुर थापा, केशव दिपक, बद्रिनाथ योगी समेत

भएको प्रतिनिधिमण्डलले दाङमा संस्कृत अध्ययन संस्थानको माग गऱ्यो । तात्कालिन जनता महाविद्यालय सञ्चालक समितिका अध्यक्ष जागेश्वर ब्राम्हण तथा सचिव केशव दिपक शर्माको प्रतिनिधिमण्डलले बि.सं. २०२९ साल माघ २७ गते श्री ५ मा विन्तीपत्र समेत प्रस्तुत गरेपछि उक्त विन्तीपत्रको आधारमा दाङमा संस्कृत अध्ययन संस्थान स्थापना गरी बि.सं. २०३१ को शैक्षिक सत्रदेखि स्नातकोत्तर तहको पढाई सञ्चालन गर्ने भन्ने आदेश भए अनुसार बेलझुण्डी दाङमा पठनपाठन कार्य सञ्चालन गरेको पाइन्छ । पहिलो डीनको रूपमा नियुक्त हुनुभएका अम्बिकाप्रसाद अधिकारीले दाङको बेलझुण्डीमा स्थापना भएको संस्कृत अध्ययन संस्थानको भौतिक तथा शैक्षिक उन्नयनमा ठूलो योगदान पुऱ्याएको देखिन्छ । त्यसपछि नियुक्त हुनुभएका डीन तोयनाथ पाण्डेयको सक्रियतामा शैक्षिक प्रगति र भौतिक संरचनालाई सुदृढ बनाइदैं पुनः संस्कृत विश्वविद्यालयको स्थापना हुनु पर्ने कुरामा जोड दिई भेला, गोष्ठी र सभाहरूको आयोजना गर्ने कार्यमा सहयोग पुऱ्याएको देखिन्छ । त्यसै समयमा उच्च शिक्षा आयोगको गठन भएको र संस्कृत विश्वविद्यालय स्थापनाका लागि राष्ट्रव्यापी रूपमा आवाज उठिरहेको अवस्थामा डा. बल्लभमणी दाहालद्वारा उच्च शिक्षा आयोगको प्रतिवेदन पुस्तिकामा दाङमा संस्कृत विश्वविद्यालय स्थापना हुनुपर्ने ठहर सहितको टिप्पणी समेत प्रकाशित भएको देखिन्छ ।

बि.सं. २०४० सालमा दाङबाट काठमाडौं आएको ५ सदस्यीय प्रतिनिधिमण्डलले राष्ट्रिय पञ्चायतका सदस्यहरूलाई भेटी दुई तिहाइ अर्थात ८४ जना माननीयहरूलाई दाङमा नै संस्कृत विश्वविद्यालय हुनुपर्छ भनी हस्ताक्षर गराई श्री ५ महाराजधिराज सरकार समक्ष विन्तीपत्र प्रस्तुत गऱ्यो । दाङबाट व्यक्तिगत र संस्थागत रूपमा गएका प्रतिनिधिमण्डलद्वारा दाङमा संस्कृत विश्वविद्यालय स्थापना हुनैपर्ने आवश्यकता र औचित्ययुक्त पृष्ठभूमि देखाउँदै श्री ५ महाराजधिराज समक्ष विन्ती पत्रहरू चढाउन थालेपछि दाङकै पक्षमा वातावरण बन्न थालेको र बि.सं. २०४२ सालमा श्री ५ को सरकारले वडागुरूज्यू जुनानाथ पण्डितको अध्यक्षतामा सात सदस्यीय संस्कृत विश्वविद्यालयको प्रतिवेदन समिति गठन गऱ्यो । बि.सं. २०४३ साल भाद्र १७ गते तत्कालिन शिक्षा राज्यमन्त्री केशर बहादुर विष्टले दाङमा महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालय स्थापना गरिने विषयमा सदनलाई जानकारी दिएपछि बि.सं. २०४३ मार्ग २५ गते महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालय ऐन बन्यो र बि.सं. २०४३ साल पौष २७ गते श्री ५बाट आफ्नो कुलपतित्वमा महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालयको विधिवत गठन गरी उपकुलपति, शिक्षाध्यक्ष र कुलसचिवमा क्रमशः डा. हरिदेव मिश्र, प्रा. विद्यानाथ उपाध्याय र केशव दिपक शर्माको नियुक्ति भयो । बि.सं. २०४३ साल माघ १३ गते कुलपति तात्कालिन श्री ५ महाराजाधिराज सरकारबाट दाङ बेलझुण्डीमा महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालयको विधिवत उद्धघाटन भएपछि संस्कृत विश्वविद्यालय दाङमा नै स्थापना गर्ने दाङका जनताको ठूलो प्रयास सफल भएको देखिन्छ ।

२.२ विश्वविद्यालय गठनको कानूनी व्यवस्था

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको स्थापना नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय ऐन, २०४३ बमोजिम २०४३।०८।२५ देखि लागु भएको देखिन्छ । नेपाल संस्कृत विश्‌वविद्यालय ऐन, २०४३ को प्रस्तावनामा "नेपालमा संस्कृत शिक्षालाइ उच्चतम तहसम्म सुव्यवस्थित गर्न संस्कृत विद्याले विविध क्षेत्रमा प्राप्त गर्दै आएको विशेष उपलब्धिलाई समयानुसार अध्ययन, अनुसन्धान, संरक्षण र सम्बर्धन गर्न, परम्परागत धर्म र नैतिक मान्यता, सदाचार र सच्चरित्रताको परिचालन गर्दै नेपाललाई संस्कृत विद्याको ज्ञान र प्रेरणा प्राप्त गर्ने केन्द्रको रूपमा विकास गर्न र नेपाल राज्यमा अति प्राचीनकाल देखि नै संस्कृत विद्याको गौरवमय परम्परा रहदै आएको र त्यसलाई निरन्तरता दिनको लागि एक विश्वविद्यालय स्थापना गर्न वाञ्छनिय भएकाले" श्री ५ महाराजधिराज विरेन्द्र विर विक्रम शाहदेवबाट राष्ट्रिय पञ्चायतको सल्लाह र सहमतिले यो ऐन बनाइ बक्सेको उल्लेख भएको देखिन्छ ।

ऐनको प्रस्तावनालाई हेर्दा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको स्थापना संस्कृत शिक्षालाई उच्चतम हदसम्म सुव्यवस्थित गर्न र संस्कृत शिक्षाले विविध क्षेत्रमा प्राप्त गर्दै आएको उपलब्धिहरूलाई समयानुसार अध्ययन, अनुसन्धान, संरक्षण, सम्बर्धन गर्न र परम्परागत धर्म, नैतिक मान्यता, सदाचार र सच्चरित्रताको परिपालना गर्दै नेपाललाई संस्कृत विद्याको ज्ञान र प्रेरणा प्राप्त गर्ने केन्द्रको रूपमा विकास गर्नको लागि भएको देखिन्छ।

ऐनको दफा ३ मा संस्कृतको उच्च शिक्षा सञ्चालनको लागि एक विश्वविद्यालयको स्थापना हुने, विश्वविद्यालय अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला एक संगठित संस्था हुने, यस कामको लागि आफ्नो एउटा छाप हुने र त्यसले चल अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न, भोग गर्न, धितो बन्धक राख्न र बेचबिखन गर्न समेत सक्ने र यसले आफ्नो नामबाट नालेस उजुर गर्न र यस उपर पनि सोही नामबाट नालेस उजुर प्राप्त गर्न सक्ने व्यवस्था गरेको पाईन्छ ।

ऐनको दफा ४ मा विश्वविद्यालयको गठन, दफा ६ मा कार्यकारी परिषदको गठन, दफा ८ मा प्राज्ञिक परिषदको गठन, दफा ९क मा सेवा आयोगको गठन गरेको छ भने दफा ५ ले विश्वविद्यालय सभाको काम कर्तव्य र अधिकारको व्यवस्था, दफा ७ ले कार्यकारी परिषदको काम कर्तव्य र अधिकारको व्यवस्था र दफा ९ ले प्राज्ञिक परिषदको काम कर्तव्य र अधिकारको व्यवस्था गरेको पाईन्छ ।

ऐनको दफा १३ ले विश्वविद्यालयमा देहाय बमोजिमको पदाधिकारी हुने व्यवस्था गरेको छ ।

(क) कुलपति

(ख) सहकुलपति

(ग) उपकुलपति

(ग१) सेवा आयोगको अध्यक्ष

(घ) शिक्षाध्यक्ष

(ङ) कुल सचिव

(च) प्राचार्यहरू

(छ) तोकिएका अन्य पदाधिकारी

विश्वविद्यालयका पदाधिकारीहरूको नियुक्तिको व्यवस्था ऐनले गरेको पाईन्छ। त्यस्तै पदाधिकारीहरूको काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ भनी ऐनले व्यवस्था गरेको देखिन्छ।

विश्वविद्यालयको कोष र यसको सञ्चालन तथा प्रयोग सम्बन्धी व्यवस्था, ऐनको दफा २० ले गरेको र कोषमा देहाय बमोजिमको रकमहरू रहने व्यवस्था गरेको देखिन्छ ।

(क) नेपाल सरकारले विश्वविद्यालयलाई दिएको रकम,

(ख) विश्वविद्यालयले सापट दिएको रकम,

(ग) विश्वविद्यालयको लागि प्राप्त सबै रकम,

(घ) विश्वविद्यालयको लागि दान, दातव्य, आर्थिक सहायता स्वरुप दिइएको रकमहरू र

(ङ) मासिक शुल्क तथा अन्य श्रोतबाट प्राप्त रकम ।

२.३ विश्वविद्यालयका नाममा दर्ता रहेका जग्गा प्राप्तिको इतिहास

दाङ जिल्लामा बि.सं. २००९ सालमा जनता विद्यालय स्थापना भई विद्यालय सञ्चालनका लागि नेपाल सरकारबाट प्राप्त आर्थिक अनुदान र विद्यालयको नाममा अन्य श्रोतबाट प्राप्त रकमले मात्र विद्यालय सञ्चालन गर्न नसक्ने भएपछि विकल्प खोज्ने क्रममा भाषा पाठशाला स्थापनाकाल देखि नै सञ्चालक समितिले परम्परागत रूपमा मजगैयाँहरूको स्वामित्वमा रहेको देउखुरीको जग्गाको चर्सा रकम प्रयोग भईरहेकोमा उक्त श्रोतलाई निरन्तरता दिन मजगैयाँहरूको साझा सम्पत्तिको रूपमा रहेको देउखुरीको जग्गा परम्परागत रूपमा शिक्षामा नै खर्च भईरहेको देखिन्छ । दाङ जिल्ला देउखुरी अन्तर्गत पाँच मौजाहरू (गङदी, जेंङ्ग्रहवा, भत्तरकुण्डा, सिम्रेनी, केंजडी) मा सबैका आँखा केन्द्रित हुन पुग्यो र मजगैयाँ वंशका जागेश्वर ब्राम्हण, दत्तात्रेय मजगैयाँ, अमरराज शर्माको साथै गणेश कुमार शर्मा र टेकनाथ गौतम जस्ता व्यक्तितत्वहरूको शिक्षा प्रतिको प्रेम र

सद्भावयुक्त प्रेरणाले गर्दा सम्पूर्ण मजगैयाँ परिवारहरू प्रभावित भई मजगैयाँ परिवारको स्वामित्वमा रहेको देउखुरी अन्तर्गत पाँच मौजाहरूबाट करिब १२०० विगाहा जग्गा तात्कालिन जनता विद्यालय र शिवालय मन्दिर सञ्चालन गर्न दिइएको र उक्त जग्गा प्रदान गर्दा मजगैयाँ परिवारबाट संस्कृत शिक्षाको उत्तरोत्तर प्रगतिको आकांक्षा राखिएको थियो ।

२.४ विश्वविद्यालयका नाममा दाङमा रहेका जग्गाको श्रोत

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय दाङको नाममा दाङमा रहेको जग्गाहरू के कसरी प्राप्त भएको तर्फ विचार गर्दा मजगैयाँ परिवारद्वारा देउखुरीमा १२०० विगाहा जग्गा दान दिएर आयश्रोत आउने भई सकेपछि दाङका दाता एवं अन्य व्यक्तिहरूमा हामी महाविद्यालयमा सिमित नरही यसको अझ स्तर वृद्धि गरी संस्कृत विश्वविद्यालय बनाउनु पर्दछ भनी बि.सं. २०२४ साल आश्विन १६ गते महाविद्यालयको सञ्चालक समितिको बैठकले नेपालमा एक संस्कृत विद्यालयको आवश्यकता छ र हामीहरू पनि त्यस कार्य तर्फ अग्रसर हुनुपर्दछ भन्ने संकल्पका साथ अगाडी बढेको देखिन्छ । योगी नरहरीनाथज्यूको सक्रियता र विभिन्न शिक्षाप्रेमीहरूको सहयोगमा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय स्थापनाको लागि स्थानीय व्यक्तिहरूबाट बेलझुण्डीमा जग्गा प्राप्त गर्ने अभियान चलाई करिब ३४१ विगाहा जग्गा बेलझुण्डी क्षेत्रमा प्राप्त भयो । त्यस मध्येबाट नेपाल सरकारले निर्णय गरी करिब १५ विगाहा जग्गा खेलकुद विकास समितिलाई उपलब्ध गराई हाल ३२६ विगाहा जग्गा मात्र नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको नाममा कायम रहेको देखिन्छ ।

२.५ विश्वविद्यालयको जग्गा व्यवस्थापनको परम्परा र वर्तमान कानूनी व्यवस्था

जनता विद्यालय दाङले २०१० सालमा मजगैयाँ परिवारबाट देउखुरी अन्तर्गतका पाँच मौजाबाट करिब १२०० विगहा जग्गा प्राप्त गरेपछि जग्गाको व्यवस्थापन जनता महाविद्यालय सञ्चालक समितिको प्रत्यक्ष रेखदेखमा भई त्यसबाट प्राप्त आयबाट जनता महाविद्यालय सञ्चालन भई आएको देखिन्छ ।

बि.सं. २०२५ सालपछि देउखुरी जग्गाको रेखदेख र त्यहाँबाट प्राप्त आय समेत व्यवस्थित गर्नको लागि चुडामणी अधिकारी र वामदेव रेग्मीलाई कर्मचारीको रूपमा नियुक्ति गरी तात्कालिन संचालक समितिले देउखुरीको जग्गाको व्यवस्थापन गरि आएको देखिन्छ । बि.सं. २०२८ सालमा नयाँ शिक्षा योजना लागु भईसकेपछि शिक्षण संस्था अन्तर्गतका जग्गाहरूको सञ्चालन, संरक्षण र बाँडफाँड, अञ्चल शिक्षा समितिले गर्ने गरेको र बि.सं. २०३७ साल फाल्गुण १० गते बसेको अञ्चलाधीश, शिक्षा मन्त्रालयका प्रतिनिधि, नेपाल संस्कृत अध्ययन संस्थानका डीन, जनता क्याम्पसका प्रतिनिधी समेत भएको बैठकले देउखुरीको जग्गाको आयस्ताको बाँडफाँड सम्बन्धी

प्रवन्ध गर्न डीनको अध्यक्षतामा २ जना दाता प्रतिनिधि समेत रहेको सात सदस्यीय समिति गठन भयो ।

तात्कालिन अवस्थामा देउखुरीको जग्गाबाट आयस्ताको रूपमा धान लगायत अन्नहरू संकलन गरिराख्ने प्रयोजनको लागि जेंङ्ग्रहवा र गङदीमा गोदाम घर निर्माण गरी खाद्यान्न संकलन गर्ने गरेको र धान लगायत अन्य संकलित अन्नवाली त्यहाँबाट नै विक्री वितरण गरी प्राप्त नगद विद्यालय सञ्चालनमा जाने गरेको देखिन्छ ।

बि.सं. २०४२ सालमा डीन कार्यालय विघटन भएपछि शिक्षा मन्त्रालयले जनता क्याम्पसका प्रमुखको अध्यक्षतामा देउखुरी जग्गा संचालक समिति गठन गरी जग्गा दाता प्रतिनिधीको रूपमा श्रीमणी कमल, बुद्धिप्रकाश शर्मा, भरतराज शर्मा र राम प्रसाद मजगैयाँलाई मनोनयन गरेको र सो समिति चार वर्ष सम्म क्रियाशिल रहेको देखिन्छ । उक्त समिति शिक्षा तथा संस्कृति मन्त्रालयको बि.सं. २०४६/०४/०२ को निर्णय बमोजिम विघटन भएको थियो । समितिको जिम्मामा रहेका सम्पूर्ण कागजपत्र, नगदी, जिन्सी र बाँकी बक्यौता सबै महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालयको कुल सचिवको जिम्मा लगाएको देखिन्छ । विघटन भएको समितिमा तात्कालिन अञ्चलाधीश र प्रमुख जिल्ला अधिकारी समेत सदस्य रहने व्यवस्था रहेको देखिन्छ।

मजगैयाँ परिवारबाट प्राप्त जग्गाहरूमा ८४६ विगाहा १२ कट्ठा २$^{1/2}$ धुर जग्गा दर्ता भएको र अरू दर्ता हुन बाँकी रहेकोमा दर्ता हुन बाँकी जग्गा महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालयको नाममा दर्ता गर्न मिति २०४५/११/३० को सवारी मन्त्रालयको परिपत्रानुसार पहिलेका जग्गा समेत संस्कृत विश्वविद्यालयको नाममा नामसारी दर्ता गर्न आदेश भएको देखिन्छ । *(पत्र अनुसूची ५ मा रहेको छ ।)*

शिक्षा मन्त्रालय भण्डार तथा सम्पत्ति शाखाको मिति २०४६/०४/०४ को पत्रानुसार देउखुरीको जग्गाको जग्गा सम्बन्धी सम्पूर्ण रेखदेख र व्यवस्थापनको दायित्व महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालयको काँधमा आएको देखिन्छ।

संस्कृत विश्वविद्यालय ऐन, २०४३ लागू भएपछि सोही ऐनद्वारा महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालय स्थापना भएको देखिन्छ पछि सोही ऐनमा भएको संशोधनद्वारा संस्कृत विश्वविद्यालयको नाम नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय भएको देखिन्छ ।

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय ऐनको दफा ७ को (घ) मा विश्वविद्यालयको कोष र चल अचल सम्पत्तिको संरक्षण गर्ने र सभाको नीति र निर्देशनभित्र रही आवश्यकता अनुसार बेचविखन गर्ने

अधिकार कार्यकारी परिषदलाई दिएको देखिएबाट विश्वविद्यालयको नाममा रहेका जग्गाको संरक्षण गर्ने दायित्व कार्यकारीणी परिषदलाई दिएको देखिन्छ ।

महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालयको स्थापना पछि विश्वविद्यालयमा सम्पत्ति व्यवस्थापन शाखाको स्थापना गरी जनता विद्यापीठका सहायक प्रशासक चुडामणी अधिकारीलाई देउखुरीको जग्गाको सञ्चालन एवं रेखदेख गर्ने जिम्मा दिएको देखिन्छ । बि.सं. २०४६ सालमा महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालयले देउखुरीको जग्गाको सुव्यवस्थित गर्न देउखुरी जग्गा सञ्चालन विनियम, २०४७ निर्माण गरी त्यही विनियम अनुसार लामो समयसम्म देउखुरीको जग्गाको व्यवस्थापन र सञ्चालन भएको पाईन्छ ।

२.५.१ देउखुरी जग्गा संचालक समिति सम्बन्धी विनियम, २०४७को व्यवस्था

देउखुरी जग्गा संचालक समिति सम्बन्धी विनियम, २०४७ को प्रस्तावनामा संस्कृत वाङ्मयको संरक्षण र सम्वर्धन गर्ने उद्देश्य अनुसार दाङका संस्कृत प्रेमी मजगैयाँ परिवारबाट प्रदत्त देउखुरी स्थित जग्गाको संरक्षणको साथै आयमूलक कार्यक्रम बनाइ उक्त जग्गाको समुचित परिचालन गर्दै जाने प्रयोजनको निमित्त यस विनियममा व्यवस्था गरिएको छ भन्ने उल्लेख रहेको देखिन्छ । उक्त विनियम अनुसार देउखुरी जग्गा संचालक समितिको गठन देहाय बमोजिम रहेको छ ।

(क) कार्यकारी परिषदका सदस्य मध्ये कार्यकारी परिषदले तोकेको पदाधिकारी एक जना - अध्यक्ष
(ख) कार्यकारी परिषदद्वारा मनोनित देउखुरी जग्गा सम्बन्धी जानकार एक जना - सदस्य
(ग) जनता संस्कृत माध्यमिक विद्यालयका प्रधानाध्यापक - सदस्य
(घ) सूदय रामेश्वर शिवालयका अध्यक्ष - सदस्य
(ङ) कार्यकारी परिषदद्वारा मनोनित जग्गा दाता परिवारका सदस्यहरूबाट दुई जना - सदस्य
(च) कुलसचिवद्वारा तोकिएको देउखुरी जग्गा सञ्चालन सम्बन्धी काम गर्ने अधिकृत कर्मचारी एक जना -सदस्य सचिव

समितिको काम, कर्तव्य देहाय बमोजिम भएको :-

- देउखुरीको जग्गाको सञ्चालन सम्बन्धमा प्रत्येक वर्ष पूर्ण वा आंशिक रूपमा ठेक्कामा दिने वा अमानतद्वारा खेती गर्ने र गराउने सम्बन्धमा निर्णय लिइ तदनुसार कुलसचिवको स्वीकृतिलिइ तत्सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्य गर्ने गराउने ।
- मौजाहरूमा आवश्यक सिमा संरक्षक, कृषि मजदुर आदिको व्यवस्था मिलाउन र अन्य आवश्यक कर्मचारीहरूको लागी सिफारिस गर्ने ।
- देउखुरी जग्गा सञ्चालन को आय व्यय सहित वार्षिक कार्यक्रम पारित र तदनुसार कार्यान्वयन गर्न, गराउने ।

- जग्गाको साँध सिमाना यकीन गरी सम्पूर्ण जग्गाको संरक्षण गर्ने ।
- जग्गाबाट हुने आम्दानी अविलम्ब विश्वविद्यालयमा दाखिला गराउने ।
- दर्ता हुन बाँकी जग्गा दर्ता गराउने सम्बन्धमा आवश्यक निर्णय लिई सो को कार्यन्वयन गर्न गराउने।
- जग्गाको आम्दानी गर्न विशेष प्रयास गर्ने ।
- देउखुरीको जग्गाको सम्बन्धमा मुद्दाहरू गर्नुपर्ने भए सो वारे राय कुलसचिव समक्ष पेश गर्ने ।
- जग्गाको संरक्षण, सम्वर्धन र सञ्चालन वारेमा अन्य आवश्यक निर्णय गरी सिफारिस गर्ने।
- कार्यकारी परिषदको निर्देशन पालन गर्ने ।

विनियमले नै दाताले दिएको सम्पत्तिको लगत सुरक्षित राख्न पर्ने दायित्व सदस्य सचिवको रहने र सदस्य सचिवले कुलसचिवको अधिनमा रही काम गर्नपर्ने दायित्व दिएको देखिन्छ ।

बि.सं. २०४४ सालमा महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालयले, संस्कृत विश्वविद्यालय ऐन, २०४३ अन्तर्गत नियमावली समेत बनाएको देखिए पनि विश्वविद्यालयसँग उक्त नियमावली माग गर्दा उपलव्ध गराउन सकेको देखिएन ।

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय शैक्षिक तथा सङ्गठन सम्बन्धी नियम, २०६७ हाल सम्म कायम रहेको र उक्त नियम २०६७ ले यस अघि कायम नियमावली २०४४ लाई खारेज गरेको देखिन्छ।

२.५.२ नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय शैक्षिक तथा सङ्गठन सम्बन्धी नियम, २०६७ को व्यवस्था

हाल कायम रहेको नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय शैक्षिक तथा सङ्गठन सम्बन्धी नियमले विश्वविद्यालयको नाममा देउखुरी र दाङमा रहेका जग्गाको सम्बन्धमा छुट्टाछुट्टै जग्गा संचालक समिति रहने व्यवस्था गरेको देखिन्छ । नियमको परिच्छेद ३६ मा देउखुरी जग्गा संचालक समितिको व्यवस्था गरेको छ भने परिच्छेद ३७ मा बेलझुण्डी जग्गा सञ्चालक समितिको व्यवस्था गरेको देखिन्छ। परिच्छेद ३६ मा भएको व्यवस्था हेर्दा संस्कृत वाङ्मयको संरक्षण र सम्बर्धन गर्ने उद्देश्य अनुसार दाङका संस्कृत प्रेमी मजगैयाँ परिवारबाट बि.सं. २०१० सालमा दानदातव्य भई विश्वविद्यालयको नाममा आएको देउखुरी स्थित जग्गाको संरक्षणको साथै आयमूलक कार्यक्रम, आयुर्वेदिक जडीबुटी उद्यान वा अन्य विविध कार्यक्रमको तर्जुमा गरी दाताको इच्छा बमोजिम वाङ्मयको समुन्नतिमा सहयोग पुर्याउने प्रयोजनको लागि देहाय बमोजिमको सञ्चालक समितिको गठन हुने व्यवस्था गरेको देखिन्छ ।

(क) जनता विद्यापीठका प्राचार्य - अध्यक्ष

(ख) देउखुरी जग्गा सम्बन्धी जानकार व्यक्तिहरू मध्येबाट कार्यकारी परिषद्द्वारा मनोनित एक जना -सदस्य

(ग) जनता सं.मा.वि. का प्रधानाध्यापक - सदस्य

(घ) सूदय रामेश्वर शिवालय समितिका अध्यक्ष - सदस्य

(ङ) जग्गादाता परिवारका सदस्यहरू मध्येबाट कार्यकारी परिषद्द्वारा मनोनित दुई जना - सदस्य

(च) देउखुरी जग्गा सञ्चालन सम्बन्धी काम हेर्ने अधिकृत तहका कर्माचारीहरू मध्येबाट कुलसचिवद्वारा मनोनित एक जना - सदस्य सचिव

समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुने व्यवस्था गरेको देखिन्छ ।

(क) जग्गा सञ्चालनको सम्बन्धमा पूर्ण वा आंशिक रूपमा ठेक्कामा दिने, अमानतद्वारा खेती गर्ने वा संस्थाबाटै गराउने सम्बन्धमा निर्णय गरी कुलसचिवबाट स्वीकृति लिई सञ्चालन सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्य गर्नु/गराउनु ।

(ख) जग्गाको सीमा संरक्षण गर्नु, अमानतमा खेती गर्दा आवश्यकता अनुसार मजदुर आदिको व्यवस्था र आवश्यक कर्मचारीको लागी सिफारिस गर्नु ।

(ग) जग्गा सञ्चालनको आय-व्ययको लेखाजोखा, वार्षिक कार्यक्रम तय गर्नु, कार्यान्वयन गर्नु/गराउनु।

(घ) जग्गाबाट हुने आम्दानी विश्वविद्यालयमा अविलम्ब दाखिला गर्ने प्रबन्ध मिलाउनु ।

(ङ) ठेकेदारबाट यथासमयमा रकम लिने व्यवस्था मिलाउनु ।

(च) विश्वविद्यालयका नाममा दर्ता भएका जग्गाको संरक्षण गर्ने गराउने सम्बन्धमा आवश्यक निर्णय लिई कार्यान्वयन गर्नु/गराउनु ।

(छ) आम्दानी वृद्धि गर्न विशेष प्रयास गर्नु ।

(ज) जग्गाको सम्बन्धमा मुद्दा गर्नुपर्ने भए यथासमय राय सहित कुलसचिव समक्ष प्रस्तुत गर्नु।

(झ) दर्ता हुन बाँकी जग्गा दर्ता गराउने सम्बन्धमा आवश्यक निर्णय लिई सो को कार्यान्वयन गर्नु/गराउनु।

(ञ) निर्देशन भएबमोजिमका अन्य कार्यहरू गर्नु गराउनु ।

दाताले दिएको सम्पत्ति र जग्गाको लगत सुरक्षित राख्ने दायित्व सदस्य सचिवलाई दिएको देखिन्छ। त्यस्तै नियमको परिच्छेद ३७ ले बेलझुण्डी जग्गा संचालक समितिको व्यवस्था भएको देखिन्छ ।

जसको गठन देहाय बमोजिम हुने व्यवस्था गरेको देखिन्छ ।

(क) कुलसचिवको सिफारिसमा कार्यकारी परिषद्द्वारा तोकिएको व्यक्ति - अध्यक्ष

(ख) अध्यक्षको सिफारिसमा उपकुलपतिद्वारा मनोनित बेलझुण्डी क्षेत्रका जग्गासम्बन्धी जानकार मध्येबाट एक जना - सदस्य

(ग) विश्वविद्यालय विद्यापीठ, बेलझुण्डीका प्रचार्य - सदस्य

(घ) अध्यक्षको सिफारिसमा उपकुलपतिद्वारा मनोनित जग्गादाता वा दातापरिवारका सदस्यहरू मध्येबाट दुई जना - सदस्य

(ङ) त्रिलोकेश्वर महादेव प्रबन्ध समितिका, अध्यक्ष - सदस्य

(च) कुलसचिवद्वारा तोकिएको बेलझुण्डी क्षेत्रको जग्गासम्बन्धी काम गर्ने अधिकृत तहको कर्मचारी एक जना - सदस्य सचिव

सञ्चालक समितिको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुने व्यवस्था गरेको देखिन्छ।

(क) बेलझुण्डी क्षेत्रको जग्गाको सञ्चालन सम्बन्धमा प्रत्येक वर्ष पूर्ण वा आंशिक रूपमा ठेक्कामा दिने वा अमानतद्वारा खेती गर्ने, गराउने भन्ने सम्बन्धमा निर्णय लिई तदनुसार कुलसचिव समक्ष सिफारिस गर्ने ।

(ख) बेलझुण्डी क्षेत्रको जग्गाको सञ्चालनको आय-व्ययसहितको वार्षिक कार्यक्रम तयार गराई सिफारिस गर्नु तदनुसार भए नभएको अनुगमन गर्नु ।

(ग) जग्गाको साँध सिमाना एकीन गरी सम्पूर्ण जग्गाको संरक्षण गर्नु/गराउनु ।

(घ) जग्गाबाट हुने आम्दानी अविलम्ब विश्वविद्यालयमा दाखिला गर्ने प्रबन्ध मिलाउनु ।

(ङ) तोकिएको क्षेत्रभित्र गाई, बस्तु, भेंडा, बाख्रा चर्न चराउन नदिने व्यवस्था मिलाउनु ।

(च) फलफूल, घाँसपात, काठ, दाउरा, खेतीपातीको संरक्षण र बिक्री वितरण गर्न सिफारिस गर्नु।

(छ) दर्ता हुन बाँकी जग्गा दर्ता गराउने सम्बन्धमा आवश्यक निर्णय लिई सोको कार्यान्वयन गर्न सिफारिस गर्नु ।

(ज) जग्गाको आम्दानीको बृद्धि गर्न विशेष प्रयासहरू गर्नु ।

(झ) बेलझुण्डी क्षेत्रको जग्गाहरूको सम्बन्धमा मुद्दा गर्नुपर्ने भए सोको राय कुलसचिव समक्ष प्रस्तुत गर्नु।

(ञ) जग्गाको संरक्षण, सम्बर्धन र सञ्चालनका बारेमा अन्य आवश्यक निर्णय गरी सिफारिस गर्नु ।

(ट) कार्यकारि परिषद्को निर्देशन पालना गर्नु ।

दाताले दिएको सम्पत्ति सुरक्षित राख्नपर्ने दायित्व सदस्य सचिवलाई दिएको देखिन्छ ।

२.५.३ नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी नियम, २०६७ को व्यवस्था

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी नियम, २०६७ को नियम ८२ मा विश्वविद्यालयको अचल सम्पत्ति र तत्सम्बन्धी सम्पूर्ण कागजपत्र संगठन वा निकाय प्रमुख वा नीजले तोकेको प्रमुखको जिम्मामा रहने व्यवस्था गरेको देखिन्छ । त्यस्तै विश्वविद्यालयका पदाधिकारीले आ-आफ्नो सङ्गठन वा निकाय अन्तर्गतका घर जग्गा सावारी साधन तथा अन्य तोकिएको सम्पत्तिहरूको लगत आफ्नो सङ्गठन वा निकायमा राख्न लगाई सो को विवरण केन्द्रीय कार्यालयमा पठाउनु पर्ने र केन्द्रीय लगत राख्ने व्यवस्था कुलसचिवले मिलाउनु पर्ने व्यवस्था गरेको देखिन्छ ।

त्यस्तै आर्थिक प्रशासन सम्बन्धि नियमको परिच्छेद १८ मा सम्पत्ति बहाल वा लिजमा लिनदिन सक्ने र बहाल वा लिजमा लिंदादिँदा अपनाउन पर्ने कार्यविधिको बारेमा उल्लेख गरेको पाइन्छ ।

भाग ३

विश्वविद्यालयको अचल सम्पत्तिको अवस्था र विश्लेषण

३.१ विश्वविद्यालयको अचल सम्पत्तिको (जमिन र भवन) विवरण

शिक्षा क्षेत्रको विकासका लागि तात्कालिन दाङ जिल्लाका शिक्षा प्रेमीहरूको भूमिका अतुलनीय छ। सामुहिक अध्ययन अध्यापनका लागि भाषा पाठशाला देखि सुरू भएको शिक्षा क्षेत्रको संस्थागत विकास र यसलाई दिगो विकासको पूर्वाधार तर्जुमा र आयस्ताको व्यवस्था गर्न आवश्यकता महसुस गरी बि.सं. २०१० सालमा मजगैयाँ परिवारले आ-आफ्ना भागका जग्गाहरू उच्च शिक्षाको प्रोत्साहन र विद्यालयको उन्नतिको लागि गङदी, जेंङ्ग्रहवा, सिम्रेनी, केंजडी तथा भत्तरकुण्डा मौजा समेत गरी ५ मौजाको जग्गा बि.सं.२०१० माघ २८ र बि.सं. २०१० फाल्गुण २७ मा जनता विद्यालय र सूदय रामेश्वर महादेवजीको नाममा दानपत्र गरी दिएको देखिन्छ । उक्त लिखत बमोजिम क्रमशः १२ खण्डको १ खण्डबाट महादेव मन्दिरको पुजा अर्चना गर्ने र ११ भागको आयस्ताबाट जनता विद्यालयले पठन पाठनको कार्य गर्ने गरेको देखिन्छ । तत्पश्चात उक्त आयस्ताबाट संस्कृत शिक्षाको पठन पाठन र शिक्षाको विकासको निमित्त अन्य कार्यहरू भई रहेको पाईन्छ ।*(दानपत्रहरू अनुसूची ६ मा संलग्न छ ।)*

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयले तात्कालिन अवस्थामा सर्भे नापी हुँदा जनता विद्यालय तथा सूदय रामेश्वर शिवालय मन्दिर समेतको नाममा बि.सं. २०२८ सालमा नाप नक्सा भएको र संस्कृत शिक्षाको संस्थागत विकास सँगसँगै नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको प्रादुर्भाव भए पश्चात उपरोक्त जनता विद्यापीठ तथा शिवालयको नाममा कायम भएको जग्गा धनिपुर्जा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको नाममा श्री ५ महाराजाधिराजको सवारी सचिवालयको बि.सं. २०४५/११/३० को पत्र वमोजिम नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको नाममा नामसारी गर्ने व्यवस्था हुन लेखी आए वमोजिम उक्त विश्वविद्यालयको नाममा दर्ता नामसारी भएको देखिन्छ । यसरी हेर्दा विश्वविद्यालयबाट प्राप्त विवरणहरू अनुसार लगत बमोजिम १३३७-११-१४.५ विगाहा जग्गा दाङ देउखुरीमा रहेको पाइन्छ।

यसै गरी नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको स्थापना तथा संस्थागत विकासको लागि जागेश्वर ब्राम्हण र योगी नरहरिनाथको भूमिका महत्त्वपूर्ण रहेको देखिन्छ । वहाँहरूको अथक प्रयासबाट बि.सं. २०२७ सालमा हाल विश्वविद्यालय रहेको तुलसीपुर दाङको बेलझुण्डीमा साविक बिजौरी र मानपुर गाविस गरी ३४१ विगाहा जमिन विभिन्न दाताहरूबाट प्राप्त भएको र यसै गरी अन्य दाताहरू लगायत गौतम परिवारले समेत जनता संस्कृत मा.वि.लाई जग्गा दान गरेको बुझिन्छ ।

यसरी लामो पूर्वाधारका आधारमा आरोह अवरोह बीच बि.सं. २०४३ पुष २७ गते महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालयको स्थापना भई नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको नामबाट आजसम्म अस्तित्त्वमा रहिरेहेको छ । अचल सम्पत्तिको आधारमा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय धनी विश्वविद्यालयको रूपमा रहेको छ जसको दाङ जिल्लामा करिब १६६२-३-९.५ विगाहा जमिन रहेको देखिन्छ । विश्वविद्यालयको अचल सम्पत्ति (जग्गा र भवन) लाई देहाय अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ । *(जग्गा र भवनको विवरण अनुसूची ७ मा रहेको छ ।)*

(क) विश्वविद्यालयको नाममा कायम रहेका जग्गा

(ख) विश्वविद्यालयको नाममा दर्ता हुन बाँकी जग्गा

(ग) तेरोमेरोको कारण दर्ता बाँकी जग्गा

(घ) विश्वविद्यालय दाङमा रहेका भवनहरू

(क) विश्वविद्यालयको नाममा कायम रहेका जग्गाहरूको विवरण

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको अचल सम्पत्तिको रूपमा मुलतः दाङ देउखुरीको हाल लमही नगरपालिका, राजपुर तथा गढवा गाउँपालिकामा गरी १३३७-११-१४.५ विगाहा क्षेत्रफल कायम रहेको देखिन्छ भने तुलसीपुर उपमहानगरपालिका क्षेत्रमा ३२६-३-२ विगाहा जग्गा गरी कुल १६६२-३-९.५ विगाहा क्षेत्रफल रहेको व्यहोरा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको विवरणबाट देखिन्छ। उपरोक्त जग्गाहरूको विवरण विश्वविद्यालयले उपलब्ध गराए अनुसार तपसिल बमोजिम रहेको छ ।

तालिका १:- दाङ जिल्ला देउखुरी तर्फको जग्गा

क्र.सं.	साविक गाविस	हाल	क्षेत्रफल (विगाहा)	मोही लागेको क्षेत्रफल	कायम
१	सतवरिया	लमही न.पा.	१६८-७-१७	८३-१४-१०	
२	गङदी र दूलैया	राजपुर गा.वि.स.	११३२-१२-१७.५	३०६-४-१९	
३	गोवरडिया	गढवा गा.वि.स.	३६-११-०	१८-१४-१३	
जम्मा क्षेत्रफल			**१३३७-११-१४.५**	४०८-१४-०२	

श्रोत: नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय

तालिका २ :- दाङ जिल्ला तुलसीपुर उपमहानगरपालिका तर्फ

क.सं.	साविक गाविस	हाल	क्षेत्रफल (विगाहा)	मोही लागेको क्षेत्रफल	कैफियत
१	बिजौरी	तुलसीपुर उ.म.न.पा.	१८५-११-०		
२	मानपुर	तुलसीपुर उ.म.न.पा.	१४०-१२-२		
जम्मा क्षेत्रफल			३२६-३-२		

श्रोत:नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको आफ्नो स्वामित्वको जग्गाहरूको मिति २०७४/०२/२९, २०७४/०२/२३, २०७४/०१/२१, २०७४/०१/११ मा स्थानीय निकायहरूमा तिरेको मालपोत रसिद अनुसार नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको स्वामित्वमा निम्न अनुसार क्षेत्रफलको जग्गा देखिन्छ । *(तिरो तिरेको रसिद अनुसूची ८ मा संलग्न छ।)*

तालिका ३ :- देउखुरी तर्फको जग्गाको विवरण

क.सं.	**साविक गा.वि.स.**	**हालको पालिका**	**कित्ता संख्या**	**क्षेत्रफल (विगाहा)**	**कैफियत**
१	सतवरिया	लमही न.पा.	४०५	१९१-१०-२	
२	गोवरडिया	गङदी गा.पा.	१०१	२९-४-०६	
३	दूलैया	राजपुर न.पा.	११२	६७३-३-१	
४	गङदी	राजपुर न.पा.	१०३०	४३०-१०-३	
जम्मा क्षेत्रफल				**१३२४-७-१२**	

(श्रोतः ने.स.वि.ले २०७४-०२-२३ मा तिरेको रसिदको आधारमा)

तालिका ४ :- बेलझुण्डी तर्फको जग्गाको विवरण

क.सं.	**साविक गा.वि.स.**	**हालको पालिका**	**कित्ता संख्या**	**क्षेत्रफल (विगाहा)**	**कैफियत**
१	मानपुर	तुलसीपुर उ.म.न.पा.	-	१४०-१२-२	
२	बिजौरी	तुलसीपुर उ.म.न.पा.	-	१८४-०९-१/२	
जम्मा क्षेत्रफल				३३५-०१-२ १/२	

(श्रोतः ने.स.वि.ले २०७४-०१-२१ मा तिरेको रसिदको आधारमा)

तालिका ५ :- नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको रसिद अनुसार जग्गाको कुल क्षेत्रफल

क्र.सं.	**विवरण**	**क्षेत्रफल (विगाहा)**	**कैफियत**
१	**देउखुरी तर्फ** (लमही न.पा./ गङदी गा.पा./ राजपुर गा.पा.)	१३२४-७-१२	
२	**तुलसीपुर उ.म.न.पा.**	३३५-०१-२$^{१}/_{२}$	
	कुल क्षेत्रफल	**१६५९-८-१४$^{१}/_{२}$**	

(ख) विश्वविद्यालयको नाममा दर्ता हुन बाँकी भएको जग्गा

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको नाममा दर्ता गर्न बाँकी जग्गाको विवरण निम्नानुसार रहेको छ:

तालिका ६ :- दर्ता गर्न बाँकी जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल

क्र.सं.	**साविक गाविस**	**हाल**	**क्षेत्रफल** (विगाहा)	**कैफियत**
१	गोवरडिया ३क	गढवा गा.वि.स.	८-३-० विगाहा	
२	सतवरिया	लमही न.पा.	४-१६-४.५	
जम्मा क्षेत्रफल			**१२-१९-४.५**	

श्रोत:नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय

यसरी नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको नाममा सर्भे नापीका वखत नाप नक्सा भई फिल्ड बुक समेतमा कायम भएता पनि छुट जग्गा दर्ता गर्न बाँकी विगाहा ८-३-० देखिएको छ भने तेरोमेरो विवाद भएको कारण ४-१६-४.५ विगाहा समेत गरी जम्मा १२-१९-४.५ विगाहा जमिन दर्ता हुन बाँकी देखिन्छ । दर्ता बाँकी जग्गाहरूको विस्तृत विवरण निम्नानुसार छ ।

(ग) तेरोमेरो भई विश्वविद्यालयको नाममा दर्ता हुन बाँकी जग्गा

तालिका ७ :- दर्ता बाँकी जग्गाको विस्तृत विवरण

क्र.सं.	गा.वि.स.	कि.नं.	जग्गाको क्षेत्रफल (विगाहा)	मोहीको नाम
१	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	३१९	०-९-८	भोदु चौधरी
२	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	३२०	०-१२-८	गर्भु चौधरी
३	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	३२१	०-६-१०	शिव चौधरी
४	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	३२२	०-१४-१४	रोइनु चौधरी
५	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	३२४	१-११-१२	भोदु चौधरी
६	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	३२५	१-१६-१३.५	बुढान लवरु चौधरी

७	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	३६४	०-६-७	बलपुरे लवरु चौधरी
८	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	३६५	०-६-९	बलपुरे लवरु चौधरी
९	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	३६६	०-३-१९	रोइनु चौधरी
१०	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	३६७	०-४-६	गर्भु चौधरी
११	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	३६८	०-११-१	शिव चौधरी
१२	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	३६९	०-४-८	अनन्तराम चौधरी
१३	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	३७१	०-३-४.५	बलपुरे लवरु चौधरी
१४	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	३७२	०-१२-०	अनन्तराम चौधरी
	जम्मा क्षेत्रफल		**८-३-०**	

श्रोत:नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय

तालिका ८ :- तेरोमेरोको कारण दर्ता बाँकी जग्गाको विवरणः-

क्र.सं.	गा.वि.स.	कि.नं.	जग्गाको क्षेत्रफल (विगाहा)	मोहीको नाम
१	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	३२६	०-१-२	डोरप्रसादसँग तेरोमेरो भएको
२	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	३३४	०-२-१५	चेतकुमारीसँग तेरोमेरो भएको
३	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	३३७	०-६-१७	छविलालसँग तेरोमेरो भएको
४	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	३३९	०-२-३	सितारामसँग तेरोमेरो भएको
५	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	३४१	०-२-१५	दामादेवीसँग तेरोमेरो भएको
६	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	३४३	०-२-१६	भोदुचौधरीसँग तेरोमेरो भएको
७	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	३४५	०-३-११	छविलालसँग तेरोमेरो भएको
८	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	३४८	०-९-०.५	कृपानारायणसँग तेरोमेरो भएको
९	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	३५३	०-४-६	सितारामसँग तेरोमेरो भएको
१०	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	३५५	०-३-११	बकरहुसँग तेरोमेरो भएको
११	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	३५६	०-३-१७	डोरप्रसादसँग तेरोमेरो भएको
१२	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	३५७	०-४-१	ऋषिरामसँग तेरोमेरो भएको
१३	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	३६१	०-१०-३	चिन्तामणिसँग तेरोमेरो भएको
१४	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	३६२	०-१-१३.५	चिन्तामणिसँग तेरोमेरो भएको
१५	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	५४२	०-५-८.५	रामफलसँग तेरोमेरो भएको
१६	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	५४६	०-१-६	माधु चौधरीसँग तेरोमेरो भएको

१७	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	५४८	०-२-८	भुखलालसँग तेरोमेरो भएको
१८	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	५५६	०-१-६	छेदुबकलानसँग तेरोमेरो भएको
१९	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	५६२	०-१५-१	छेदुजनकसँग तेरोमेरो भएको
२०	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	५७१	०-९-०	रामफलसँग तेरोमेरो भएको
२१	गोवरडिया गा.वि.स. ३क	५७२	०-३-४	छेदुबकलानसँग तेरोमेरो भएको
	जम्मा जग्गा क्षेत्रफल		**४-१६-४.५**	

श्रोतःनेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय

(घ) विश्वविद्यालयको नाममा रहेको बेलझुण्डी तर्फको जग्गाको विस्तृत विवरण

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको नाममा तुलसीपुर उपमहानगरपालिका तर्फको कायम जग्गा विवरण हेर्दा निम्नानुसार देखिन्छ । साविक गाउँ विकास समितिको अनुसारको कित्ता नं. र क्षेत्रफल सहितको विवरण यस प्रकार रहेको छ ।

(१) नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको साविक मानपुर गा.वि.स.मा पर्ने जग्गाहरूः

तालिका ९ :- तुलसीपुर उपमहानगरपालिका (साविक मानपुर) तर्फको जग्गा

सि.नं.	**वडा नं.**	**कि.नं.**	क्षेत्रफल (विगाहा)	**कैफियत**
१	१ख	१०८	३४-१५-८	जिनुवा जग्गा
२	१ख	१३३	०-८-०	जिनुवा जग्गा
३	७ग	१४६	११-७-१६	वनकट्टी
४	८क	५	२-१०-०	
५	"	७०	२-२-६	झिगैं
६	"	१००	२०-१-५	रत्नउद्यान
७	"	१०२	५-१२-१६	रत्नउद्यान
८	"	२१६	०-३-११	मंगरी
९	"	२५५	०-७-०	मंगरी
१०	"	३२३	४-८-८	झिगैं
११	"	३३९	५-११-१३	झिगैं
१२	"	३४२	६-७-४	
१३	"	३५५	०-११-६	झिगैं
१४	"	३८७	३३-६-४	केन्द्रीय कार्यालय परिसर
१५	"	४२३	०-११-०	"

१६	"	४२६	८-१४-९	"
१७	"	४४७	३-१३-१६	"
जम्मा क्षेत्रफल			**१४०-१२-२**	

श्रोत:नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय

(२) नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको साविक बिजौरी गा.वि.स.मा पर्ने जग्गाहरू

तालिका १० :-नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको (साविकको बिजौरी) तर्फको जग्गाः

सि.नं.	**वडा नं.**	**कि.नं.**	**क्षेत्रफल** (विगाहा)	**कैफियत**
१	१क	२	६०-८-८	वर्लेनी
२	४क	७५	७-१६-७$^{१}/_{२}$	सडकदेखि उत्तर कार्यालय परिसर
३	"	८१	२९-१९-७$^{१}/_{२}$	सडकदेखि उत्तर कार्यालय परिसर
४	७ग	१४	०-५-२	वलुवा जग्गा
५	"	४७	०-९-६	"
६	"	७३	०-५-११$^{१}/_{२}$	"
७	३क	२३	०-५-०	मनिकापुर वारी जग्गा
८	"	२४	०-४-१०	"
९	"	२५	०-३-६	"
१०	"	२६	०-२-७	"
११	"	८०	०-०-१२	मनिकापुर जग्गा
१२	"	८१	०-१-१५	"
१३	"	३९१	०-३-४	"
१४	"	३९२	०-२-८	"
१५	"	३९५	१-०-१३	"
१६	"	४१२	०-६-३	पुष्प उद्यान
१७	"	४२२	५-१७-३	मनिकापुर वारी
१८	"	२९	०-१०-१४	"
१९	"	३९६	०-११-१७	वि.पि.वाटिका
२०	"	४०२	०-१६-१४	"
२१	"	४०६	०-१०-४	"
२२	"	४११	०-१३-१०	"
२३	"	५२३	०-२-०	"

२४	"	५२३	०-४-१३	"
२५	"	३२८	०-३-१०	"
२६	"	५२४	०-२-१२¹/₂	"
२७	४ख	१०९	१-७-६	दोकाने डाँडा
२८	"	६७	२-९-१६¹/₂	"
२९	४क	१४	०-८-१८	"
३०	"	१८	४-४-१३	"
३१	"	१९	१-६-१४	"
३२	"	७६	२-१-५¹/₂	"
३३	"	७७	२-९-१०	"
३४	"	७८	२-१-१३¹/₂	"
३५	"	७९	०-११-११	"
३६	"	८०	१-८-४	"
३७	"	८२	५-१३-१५	परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय
३८	३क	३९९	०-१२-८	वि.पि.वाटिका
३९	"	४००	०-१०-६	"
४०	"	४०१	०-८-०	"
४१	"	४०३	०-११-९	"
४२	"	४०४	०-४-१२	"
४३	"	४०५	०-१३-१२	"
४४	"	४०७	०-१६-९	"
४५	"	४०८	०-८-८	"
४६	"	४०९	०-४-५	"
४७	"	४१०	०-३-१४	"
४८	"	५२८	९-१९-१४	मनिकापुर छाचुरे
४९	३ख	१३५	४-१९-८	सातकुल्ले
५०	"	१३६	२-१८-२¹/₂	धर्मपुर
५१	"	२२६	६-३-२	"
५२	"	१८	८-१४-१२	"
५३	४ख	७७	२-२-१५	"

५४	"	६५	६-७-१२ १/२	"
५५	"	१०८	०-१३-१३ १/२	"
५६	३क	६४५	०-११-१८ १/२	"
५७	१क	४२	२-१५-५	वर्लेनी
५८	३ङ	२२१	०-२-१७ १/२	"
जम्मा क्षेत्रफल			**१८५-१२-८**	

श्रोत:नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय

तालिका ११ :- तुलसीपुर तर्फको जग्गा

सि.नं.	**विवरण**	**क्षेत्रफल**	**कैफियत**
१	साविक मानपुर ज.वि.	१४०-१२-२	
२	साविक बिजौरी ज.वि	१८५-१२-८	
	जम्मा	**३२६-४-१०**	

(ङ) विश्वविद्यालय दाङ बेलझुण्डीमा रहेका भवनहरूको विवरण

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको स्वामित्वमा रहेका केन्द्रीय कार्यालय लगायत अन्य भवनहरू विश्वविद्यालयले उपलब्ध गराएको विवरण र निरीक्षण/अवलोकनको क्रममा समेत निम्नानुसार रहेको छ:

तालिका १२ :- भवनको विवरण

क्र.सं.	गा.वि.स. वडा नं.	कि.नं.	क्षेत्रफल (विगाहा)	भवन संख्या	विश्वविद्यालय भवनको नाम
१	साविक बिजौरी गा.वि.स. वडा नं. ४ क हालः तुलसीपुर-१८	८१	२९-१९-७.५	११	उपकुलपतिको आवास
					शिक्षाध्यक्षको आवास
					कुलसचिवको आवास
					सेवा आयोगका पदाधिकारी आवास
					स्थापत्यशास्त्र डीनको आवास
					आयुर्वेद अध्ययन संस्थान डीनको आवास
					स्थापत्यशास्त्र डीनको कार्यालय
					आयुर्वेद अध्ययन संस्थान डीनको कार्यालय

					ने.सं.वि.कर्मचारी संघको कार्यालय
					हल घर
					प्रिफ्याब भवन
२	साविक बिजौरी गा.वि.स. वडा नं. ४ क हालः तुलसीपुर-१८	८२	५-१३-१५	३	परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय भवन
					चमेनागृह (क्यान्टिन) भवन
					उपकुलपतिको कार्यालय भवन
३	साविक मानपुर गा.वि.स. वडा नं. ८ क हालः तुलसीपुर-१७	३८७	३३-६-४	८	ने.सं.वि. केन्द्रीय कार्यालय भवन
					ने.सं.वि. सेवा आयोगको कार्यालय
					राष्ट्रिय साँस्कृतिक अध्ययन केन्द्र र अनुसन्धान केन्द्रको संयुक्त भवन
					ने.सं.वि. केन्द्रीय पुस्तकालय भवन
					बोटानिकल भवन
					छात्रावास भवन
					त्रिलोकेश्वर महादेव मन्दिर परिसरमा निर्माण भएको भवन-२
४	साविक मानपुर गा.वि.स. वडा नं. ८ क हालः तुलसीपुर-१७	५	२-१०-०	२	विश्वविद्यालय विद्यापीठ
					चमेनागृह (क्यान्टिन) भवन
५	साविक मानपुर गा.वि.स. वडा नं. ८ क हालः तुलसीपुर-१७	४४७	३-१३-१६	१	केन्द्रीय आयुर्वेद शिक्षण भवन
६	साविक बिजौरी गा.वि.स. वडा नं. ३ क हालः तुलसीपुर-१८	२३,२४,२५ र २६	०-१५-३	२	शिक्षक कर्मचारी आवास भवन-१ र पालेघर-१
७	साविक बिजौरी	२	६०-८-८	२	गोदाम घर

	गा.वि.स. वडा नं. १क हालः तुलसीपुर-१८				
८	साविक बिजौरी गा.वि.स. वडा नं. १ख हालः तुलसीपुर-१७	१०८	३४-१५-८	२	गोदाम घर

श्रोत:नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय

३.२ विश्वविद्यालयको अचल सम्पत्ति सम्बन्धमा विश्लेषण

देउखुरी तर्फको जग्गा जमिन मध्ये ४०८-१४-०२ विगाहा क्षेत्रमा मोही रहेको उल्लेख छ । तथापि विश्वविद्यालयबाट प्राप्त जग्गाधनी स्रेस्ता पुर्जा अनुसार र उपलब्ध गराएको मोही विवरण अनुसार अध्ययन गर्दा केही मोहिहरूको नाम नामेसी फरक फरक देखिएको यसमा विस्तृत तवरले मालपोत कार्यालयको स्रेस्ता अनुसार भिडाउन आवश्यक देखिन्छ । विश्वविद्यालयका पदाधिकारी तथा सम्पत्ति व्यवस्थापन शाखाका कर्मचारीहरूसँगको छलफलमा केही मोहीहरू वेपत्ता भएको भन्ने भनाई रहेको कारण जग्गाधनी प्रमाण पुर्जामा रहेका मोही र क्षेत्रफल फरक हुन सक्ने अवस्था देखिन्छ ।

देउखुरी तर्फको साविक गोवरडिया र सतवरिया गाविसका १२-१९-४$^{१}/_{२}$ विगाहा जमिन दर्ता गर्न बाँकी रहेको भन्ने विवरण प्राप्त भएको सन्दर्भमा नेपाल सरकारबाट नाप नक्शा भई दर्ता छुट भएको जग्गाको छुट जग्गा दर्ता गर्ने सन्दर्भमा बेला बखत छुट जग्गा दर्ताको लागि सूचना प्रकाशन गरी दर्ता गर्ने म्याद उपलब्ध गराउने गरेको छ। हाल पनि मिति २०८० साल माघ ११ गतेको राजपत्रमा छुट जग्गा दर्ता सम्बन्धमा सूचना प्रकाशन भएको छ । *(राजपत्र अनुसूची ९ मा रहेको छ ।) यस्तो* अवस्था विद्यमान हुँदा आफ्नो हक भोगको जग्गा दर्ता सम्बन्धमा साथै जग्गा दर्ता सँग तेरोमेरो भई किचोला सम्बन्धमा पनि नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको तर्फबाट सक्रिय तवरले विशेष पहल हुनु पर्ने देखिन्छ ।

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको बेलझुण्डी तर्फ तुलसीपुर उपमहानगरपालिकामा करिव ३२६ विगाहा क्षेत्रफल रहेको र यसै भित्र विश्वविद्यालयको केन्द्रीय कार्यालय, कलेजहरू तथा अन्य सहायक भवनहरू, स्मारक पार्क, गोदामघर आदि रहेका छन् । केही जग्गाहरू लिज करारमा अन्य निकायलाई दिएको देखिन्छ । यस क्षेत्रमा भने मोहीहरू देखिएन ।

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको अचल सम्पत्तिको विवरण अध्ययन गर्दा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयले अन्य निकायहरूमा पत्राचार गर्दा उल्लेख गरेको जग्गाको विवरण, विश्वविद्यालयले उपलब्ध गराएको विवरण, त्यस्तै गरी मालपोत रसिद अनुसार क्षेत्रफल केही फरक देखिन आएको छ ।

जग्गाको क्षेत्रफल फरक फरक परेको सम्बन्धमा उदाहरण स्वरूप विश्वविद्यालयले विभिन्न निकायहरूमा पठाएको विवरणमा देउखुरी तर्फको जग्गा १३३६-०-७.५ विगाहा उल्लेख छ भने समितिलाई उपलब्ध गराएको विवरणमा १३३७-११-१४$^{१}/_{२}$ विगाहा क्षेत्रफल छ । यसै गरी बि.सं. २०७४ सालमा तिरेको मालपोत रसिद अनुसार १३२४-७-१२ विगाहा क्षेत्रफल रहेको देखिन्छ । यसर्थ क्षेत्रफलको सम्बन्धमा सम्बन्धित कार्यालयहरूमा अभिलेखहरू भिडाई अद्यावधिक लगत तयार गर्नु अत्यन्त आवश्यक रहेको छ ।
जग्गाहरू व्यवस्थापन सञ्चालन गर्न नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय शैक्षिक तथा सङ्गठन सम्बन्धी नियम, २०६७ मा नै देउखुरी जग्गा सञ्चालक समितिको व्यवस्था भएको छ ।

उक्त समितिले जग्गा जमिन ठेक्कामा दिने, अमानतमा खेती गर्ने, मजदुरको व्यवस्था गर्ने, कर्मचारी भर्ना गर्ने सम्बन्धमा कुलसचिवलाई लेखी स्वीकृत भए बमोजिम गर्ने गरी काम कर्तव्य अधिकारमा व्यवस्था भएको देखिन्छ । यसै गरी जग्गाको आय व्यय लेखाजोखा, वार्षिक कार्यक्रम तय गर्नु, ठेक्का रकम असुल गर्नु, जग्गा संरक्षण सम्बन्धी कार्य, जग्गा दर्ता गराउने कार्यमा निर्णय लिई कार्यान्वयन गर्ने तथा निर्देशन बमोजिम कार्य गर्ने उल्लेख भएको देखिन्छ।

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको जग्गा जमिनमा रहेका केन्द्रीय कार्यालय भवन, अन्य कार्यालय भवनहरू, आवास तथा गोदाम आदि रहेको क्षेत्रमा अवलोकन तथा निरिक्षण गरियो ।सोही सिलसिलामा कतिपय भवनहरू निर्माणाधीन रहेका निर्माण सम्पन्न गर्नुपर्ने, जीर्ण भवनहरूको मर्मत संभार-रङ्गरोगन गर्नुपर्ने, उपयोगहीन भवनहरूलाई उपयोगमा ल्याउनु पर्ने, कम्पाउण्डवाल र तारबारको मर्मत संभार गर्नुपर्ने, रूखहरू कटान गरी थाक लगाइएका काठहरू नियमानुसार बिक्री गर्नुपर्ने, कार्यालय भवनहरू रहेका क्षेत्रमा झाडी तथा घाँसहरूको सरसफाईमा ध्यान दिनुका साथै उचित संरक्षण तथा व्यवस्थापनका लागि विश्वविद्यालय प्रशासनको ध्यानाकर्षण गराउनु जरूरी देखिन्छ ।

संस्कृत विश्वविद्यालय साविकमा त्रिभुवन विश्वविद्यालय अन्तर्गत संस्कृत अध्ययन संस्थानको रूपमा दाङ बेलझुण्डीमा सञ्चालन भइरहेकोमा बि.सं. २०४३ पुष २७ गते नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय स्थापना भएपछि काठमाडौंमा एउटा सम्पर्क कार्यालय आवश्यक छ भनी त्रिभुवन

विश्वविद्यालयसँग माग गर्दा बसन्तपुरमा आफ्नो स्वामित्वमा रहेको भवनको आधा भाग प्रयोग गर्न त्रि.वि.ले उपलब्ध गराइ सो स्थानमा सम्पर्क कार्यालय सञ्चालन भइरहेको थियो । उक्त भवन बि.सं. २०७२ सालको भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त भएकोले संस्कृत विश्वविद्यालयले राजधानीका आफू मातहतका विद्यापीठ र विद्यालयहरू तथा मन्त्रालय र नेपाल सरकारसँग सम्पर्क गरी आफ्ना शैक्षिक र प्रशासनिक कामकारवाही सञ्चालन गर्नमा कठिनाई भइरहेकोले सम्पर्क कार्यालय भवनको सम्बन्धमा त्रि.वि.वि.सँग पटक पटक लेखापढी र छलफल चलिरहेको बुझिंदा दुई विश्वविद्यालय बीच पूर्व सहमति अनुसार आपसी समझदारी कायम गरी सम्पर्क कार्यालयको व्यवस्था मिलाउन उचित हुने देखिन्छ ।

भाग ४

जग्गा तथा भवनको प्रयोग र व्यवस्थापनको अध्ययन विश्लेषण

४.१ विश्वविद्यालयको अचल सम्पत्तिको स्वरूप, उपभोग तथा विद्यमान अवस्था

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय जग्गा जमिनको दृष्टिले प्रशस्त मात्रामा अचल सम्पत्ति रहेको नेपालकै ठूलो विश्वविद्यालयको रूपमा रहेको देखिन्छ । शिक्षाको विकास तथा शिक्षा क्षेत्रको संस्थागत विकासका लागि विश्वविद्यालयसँग देउखुरीको १३३७-११-१४.५ तथा तुलसीपुर उपमहानगरपालिकामा ३२६-३-२ विगाहा समेत जग्गा जमिन रहेको छ । संस्कृत शिक्षा तथा अन्य संस्कृत तर्फका प्राविधिक विधा जस्तै आयुर्वेद, वास्तुशास्त्र, स्थापत्यशास्त्र आदिको संस्थागत विकासका लागि उक्त जग्गा प्रचुर आयश्रोत प्राप्त गर्ने माध्यम बन्न सक्ने विषयमा दुई मत छैन । विद्यमान जग्गाको स्वरूप र अवस्थिति हेर्दा दाङ जिल्लाको देउखुरी जुन हाल लमही नगरपालिका, राजपुर गाउँपालिका र गढवा गाउँपालिकामा रहेको जमिन राप्ती नदीले सिंचित उर्वर भूमिको रूपमा देखिन्छ । दाङ जिल्लानै उर्वर भूमिले भरिपूर्ण तथा खाद्य उत्पादनको दृष्टिले महत्त्वपूर्ण स्थान हो भने त्यस भित्रको देउखुरी उपत्यका अझ बढी कृषि आय एवं आयस्ताबाट नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको सञ्चालन तथा विकासको लागि महत्त्वपूर्ण आन्तरिक आय श्रोतको माध्यम बन्न सक्ने कुरामा दुई मत देखिदैन ।

४.२ जग्गाको स्वरूप र अवस्थिति

(क) देउखुरी तर्फ

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको नाममा साविक गोवरडिया गाँउपालिका हाल लमही नगरपालिकामा १६८-७-१७ विगाहा, गङदी र दूलैया गाउँ विकास समिति हाल राजपुर गाउँपालिका अन्तर्गत ११३२-१२-५ तथा गोवरडिया हाल गढवा गाउँ विकास समिति अन्तर्गत ३६-११-० गरि जम्मा विगाहा १३३७-११-१४.५ क्षेत्रफलको जग्गा स्वामित्वमा रहेको देखिन्छ । राप्ती नदीको दायाँ वायाँको सो क्षेत्रमा निरीक्षण/अवलोकनको क्रममा हाल धान खेती रहेको देखियो । उपरोक्त जग्गाहरू मध्ये कुल ४०८-१४-१२ विगाहा क्षेत्रफलमा मोही रहेको विश्वविद्यालयको विवरण अनुसार देखिन्छ । सो जग्गा बि.सं. २०२८ सालको साविक नापीको आधारमा नाप नक्शा भई पटक पटक दर्ता भई कायम भएको व्यहोरा जग्गा दाता परिवार, विश्वविद्यालयका पदाधिकारी एवं कर्मचारी, राजनैतिकदलका प्रतिनिधिहरू, समाजसेवी, नागरिक समाजका प्रतिनिधिहरूसंगको

छलफलबाट जानकारी पाउनुका साथै विश्वविद्यालयमा रहेका अभिलेख र अन्य कागजातहरूबाट पनि देखिन्छ।

निरीक्षण अवलोकनको क्रममा विश्वविद्यालयको जमिन भएको क्षेत्रबाट ठूला ठूला बाटाहरू र राप्ती नदीमा पुलहरू बनेका, हुलाकी राजमार्ग निर्माण सम्पन्न भई सकेका अन्य साना तिना बाटाहरू पनि निर्माण भई यातायातका साधनहरू चलिरहेका र मानिसहरूको आवत जावत बढिरहेको देखियो।देउखुरी क्षेत्र लुम्विनी प्रदेशको राजधानी क्षेत्र भित्र रहेको छ । जमिन रहेको क्षेत्रमा राप्ती नदीको बहाव प्रत्येक वर्ष परिवर्तन भई रहने हुँदा बालुबुर्जी क्षेत्र, घाँसे क्षेत्र जस्ता वगर क्षेत्र बनेको अवस्था छ। विश्वविद्यालयको स्वामित्वको उक्त जग्गाको क्षेत्रफल ज्यादै ठूलो भएको र नाप नक्शाको आधारमा निश्चित सिमा रेखा कायम गरी सिमांकन नगरिएको हुँदा प्राकृतिक रूपमा नै सिमाना कायम भई रहेको अवस्था छ।

(ख) बेलझुण्डी तर्फ

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको केन्द्रीय प्रशासनिक भवन दाङ जिल्ला तुल्सीपुर उप-महानगरपालिका स्थित बेलझुण्डीमा अवस्थित छ । साविक मानपुर तथा बिजौरी गाँउ विकास समित अन्तर्गत बि.सं. २०२७ सालमा करिब ३४१ विगाहा जमिन योगी नरहरिनाथज्यू समेतको अथक प्रयासबाट नेपालमा संस्कृत शिक्षाको विकास तथा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको स्थापनाको लागि विभिन्न व्यक्ति तथा दाताहरूबाट प्राप्त भएको विवरण अनुसार हाल बेलझुण्डीमा जम्मा ३२६-३-२ विगाहा क्षेत्रफल जग्गा मुलत : दाङ जिल्लाको घोराही तथा तुलसीपुर बीचमा पर्दछ ।

यो क्षेत्र दाङ जिल्लाको सदरमुकाम घोराही देखि १७ कि.मि. पश्चिम र जनता क्याम्पस, जनता संस्कृत मा.वि. बिजौरीदेखि ३ कि.मि. पूर्वतर्फ रहेको छ। त्यहाँ क्षेत्रीय आयुर्वेदिक अस्पताल एवं केहि बैंकहरू र सानो बजार क्षेत्र पर्दछ । यसै गरी यस क्षेत्रको ५ कि.मि. पश्चिममा क्षेत्रीय अस्पताल, विमानस्थल एवं पहिलेको अञ्चलस्तरीय कार्यालय भएको हुँदा यहाँ उच्च अदालत, विभिन्न बैंकका शाखाहरू एवं व्यवस्थित राम्रो बजार पनि रहेको देखिन्छ। यस क्षेत्रमा विश्वविद्यालयको केन्द्रीय कार्यालय भवन, सेवा आयोगको कार्यालय, परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय, छात्रावास, केन्द्रीय विद्यापीठ, आयुर्वेद शिक्षण भवन, आयुर्वेद अध्ययन संस्थान, कर्मचारी एवं पदाधिकारीका आवास भवनहरूको निर्माण भएको छ । यसका अतिरिक्त यस क्षेत्रमा रत्न उद्यान, आयुर्वेदिक उद्यान, फलफूलहरूका वागवगैंचा, शिवालय एवं बुद्ध मन्दिर आदि रहेको छ । बढ्दो शहरीकरण र जनघनत्व समेतका कारणले व्यापारिक प्रयोजनमा उपयोग गर्न सकिने प्रशस्तै

जग्गाहरू, जडिबुटी खेतीको लागि समेत उपयुक्त रहेको हुँदा उचित व्यवस्थापनको आधारमा जमिनको प्रयोग गरी आय आर्जन गर्न सकिने प्रशस्त सम्भावना रहेको देखिन्छ ।

जग्गा भएको क्षेत्रमा ठूला ठूला घर बनी सकेको र केहि जमिन विश्वविद्यालयले अन्य व्यक्तिहरूलाई व्यवसायिक कार्यको लागि लिज (करार) मा प्रयोग गर्न दिएको साथै पार्क, जग्गादाता स्मारक, उद्यान आदि निर्माण भएको देखिन्छ । यो क्षेत्र पनि कृषि प्रयोजनको लागि समेत उपयुक्त रहेको छ ।

४.३ जग्गा जमिनको उपभोग तथा आम्दानी सम्बन्धमा

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयले विगतमा विभिन्न दाताहरूबाट प्राप्त जग्गा जमिनको उपयोग गरी सोको आम्दानीबाट संस्कृत शिक्षाको विकास गर्ने सोच प्रशंसनीय देखिन्छ । विश्वविद्यालयको स्वामित्वमा रहेको दाङ जिल्लाको देउखुरी तथा तुलसीपुर क्षेत्रका जग्गाको स्वरुप सम्बन्धमा अघिल्लो भागमा छोटकरीमा चर्चा गरियो । जग्गा जमिनबाट विगतमा परिकल्पना गरिए जस्तो भूमिको सदुपयोग, परिचालन र आर्थिक लाभ के कस्तो रूपमा प्राप्त गरियो तथा के कस्तो तवरले उपयोग भईरहेको छ भन्ने सम्बन्धमा अध्ययन गरियो । यसका लागि नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयबाट उपलब्ध गराईएका विभिन्न समयमा विभिन्न निकायमा गरेका पत्राचारहरू, बेलझुण्डी जग्गा व्यवस्थापन समिति तथा देउखुरी जग्गा व्यवस्थापन समितिबाट गरिएका बैठकहरूको निर्णय प्रतिलिपीहरू, जग्गा व्यवस्थापन सम्बन्धि प्रतिवेदनहरू एवं पटक पटक विश्वविद्यालयका कर्मचारी, दाता परिवारका सदस्यहरू, स्थानीय भद्रभलादमीहरू एवं पदाधिकारीहरूसँग छलफल गरियो । वहाँहरूको भनाई समेतको आधारमा विगतमा सम्पादन गरिएका कामकाज तथा वर्तमान अवस्थामा भवन तथा जग्गाको व्यवस्थापनको सम्बन्धमा मुलभूत रूपमा जग्गाको उपभोग र त्यसबाट हुने आम्दानी व्यवस्थापनको सम्बन्धमा निम्न ३ भागमा अध्ययन गरिनु उचित हुने देखिन्छ ।

(क) २०२८ सालको सर्भे नापी हुनु पूर्वको अवस्था

(ख) नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय ऐन, २०४३ प्रादुर्भाव हुनु पूर्वको अवस्था

(ग) नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय ऐन, २०४३ प्रादुर्भाव पश्चातको अवस्था

४.३.१ २०२८ सालको सर्भे नापी हुनु पूर्वको अवस्था

दाङ जिल्लामा सुरुको सर्भे नापी हुनु अगाडि साविक मौजाको आधारमा जग्गा जमिनको क्षेत्रहरू निर्धारण भएको र जमिनका इकाइहरू पनि तात्कालिन अवस्थामा प्रचलित नाप जाँच सम्बन्धि तौर तरिकामा नै सञ्चालन भएको अवस्था हो। बि.सं.२०१० सालमा दानपत्रको आधारमा प्राप्त नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको नाममा रूपान्तरण भएको जग्गा जमिन तात्कालिन अवस्थामा परम्परागत

प्रणालीमा नै उपभोग तथा सञ्चालन हुँदै आएको बुझिन्छ । अर्थात आयस्ता प्राप्तिका तौर तरिकाहरू जस्तै तारे पंचकुर, तिंकुर, चौकुर, अधिया जस्ता शर्तहरू हुने गरेको र सोहि बमोजिम कृषकहरूले सम्बन्धितलाई बालि बुझाउने गरेको पाईयो ।

देउखुरी क्षेत्रको जग्गाहरू गडदी, जेंङग्रहवा, सिम्रेनी, केंजडी तथा भत्तरकुण्डा आदि मौजा एउटै फाँट भित्र रहेको र सो फाँटको माँझबाट राप्ती पूर्वबाट बगेर पश्चिम तर्फ गई दुई फाँटमा विभक्त गरेको अवस्था र प्रत्येक साल राप्ती नदीले बहाव परिवर्तन गर्दै स्वरुप परिवर्तन समेत हुने गरेको अवस्था रहेछ ।राप्ती नदीले उत्तरतर्फको खोली गाँउ र असनीको जग्गा कांट गरेको र पछि त्यो क्षेत्रको नदीले छोडेपछि नदीले छोडेको सम्पूर्ण जग्गा विश्वविद्यालयको नाममा दर्ता भई १२०० विगाहाबाट वृद्धि भई करिव १३३६ विगाहा जग्गा कायम हुन गएको व्यहोरा विश्वविद्यालयबाट जानकारी प्राप्त भयो ।

तात्कालिन अवस्थामा जनता विद्यालयका नाममा रहेको जग्गाको व्यवस्थापन कसरी भएको रहेछ भन्ने सम्बन्धमा बि.सं. २०११ साल देखि देउखुरीको जग्गा महाविद्यालय सञ्चालक समितिको रेखदेखमा संचालित भएको र समितिका सदस्यहरू बटैया गर्न जाने र आएको आयस्ता विक्री गरी महाविद्यालयका प्राध्यापकहरूको तलब र भईपरी आउने काममा खर्च गर्ने परिपाटी रहेको देखियो । बि.सं. २०२८ सालबाट अञ्चलाधीशको अध्यक्षतामा रहेको अञ्चल शिक्षा समितिले देउखुरी जग्गाको आयस्ता अञ्चलका पाँचै जिल्लाका शैक्षिक संस्थाहरूमा दिन थालिएबाट दाता मजगैयाँ परिवारले एउटा संस्थालाई दिएको दान अन्य संस्थामा गएपछि दानको उद्देश्य विपरित अन्यत्र रकम गएको भनि दाताहरूले १२ लाख जतिको रकम हिनामिना भएको दावी गर्दै अख्तियार दुरूपयोग निवारण आयोगमा उजुरी दिएको कुरो छलफलको सिलसीलामा जानकारी हुन आयो।

बि.सं. २०३७ सालमा अञ्चलाधीश, शिक्षा मन्त्रालयका प्रतिनिधि, डीन एंव जनता क्याम्पसका क्याम्पस प्रमुख समेतको बैठकले देउखुरीको आम्दानीको प्रबन्ध गर्न डीनको अध्यक्षतामा दाता परिवारका ३ जना समेत सात सदस्यीय समिति गठन गर्यो ।

बि.सं. २०४२ सालमा डीन कार्यालय विघटन भएपछि शिक्षा मन्त्रालयद्वारा जनता क्याम्पसका क्याम्पस प्रमुखको अध्यक्षता एवं दाता परिवारका ३ जना सदस्य रहने गरी देउखुरी जग्गा संचालक समिति गठन गरियो र त्यस समितिले झण्डै ४ वर्ष काम गर्यो । बि.सं. २०४३ सालमा संस्कृत विश्वविद्यालय स्थापना भए पश्चात बि.सं. २०४६ सालदेखि संस्कृत विश्वविद्यालयको अधिनमा देउखुरीको जग्गा व्यवस्थापन हुन थालेको देखिन्छ।

४.३.२ नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय ऐन, २०४३ प्रादुर्भाव हुनु पूर्वको अवस्था

देउखुरी तर्फ :- दाङ जिल्लामा बि.सं. २०२८ सालमा सर्भे नापी भयो । उक्त नापीबाट दाताले प्रदान गरे बमोजिमका जग्गाहरू दर्ता भयो र पछिल्लो अवधिमा छुट जग्गा दर्ता भई क्षेत्रफल वृद्धि भएको अवस्था छ। यसरी नाप नक्शा भई कायम जग्गाहरूको व्यवस्थापन सञ्चालन गर्न बि.सं. २०३७/१०/१० सालमा राप्ती अञ्चलाधीशको अध्यक्षतामा शिक्षा मन्त्रालयको सम्पत्ति व्यवस्थापन केन्द्रीय समितिका सदस्य सचिव समेतको उपस्थितिमा देउखुरी जग्गाको व्यवस्था गर्ने सम्बन्धमा जनता संस्कृत माध्यमिक विद्यालय तथा सूदय रामेश्वर समेतको नाममा लालपुर्जा लिने र उल्लेखित जग्गाको आयस्ता बाँडफाँड संरक्षण गर्न संस्कृत अध्ययन संस्थानका डीनको अध्यक्षतामा समिति गठन गर्ने निर्णय भई सोही बमोजिम समिति गठन भएको भन्ने बुझिन्छ।

बेलझुण्डी तर्फ :- तुलसीपुर नगरपालिकाको साविक मानपुर र बिजौरी गाउँ विकास समितिको करिब ३४१ विगाहा जग्गा योगी नरहरिनाथज्यू लगायत अन्य व्यक्तिहरूको अथक प्रयासबाट बि.सं. २०२७ सालमा संस्कृत विश्वविद्यालय स्थापनार्थ विभिन्न दाताहरूबाट प्राप्त भएको व्यहोरा छलफलको अवसरमा जानकारी प्राप्त भएको छ । यसरी प्राप्त भएको जग्गा तथा आयस्ताहरूको व्यवस्थापन र सञ्चालन गर्ने सम्बन्धमा बेलझुण्डी विकास समितिको माँग बमोजिम बेलझुण्डी जग्गा सञ्चालक समिति बि.सं. २०६१ सालमा मात्र गठन भएको भन्ने बेलझुण्डी जग्गा सञ्चालक समितिको मिति २०६१-०५-२८ को निर्णय पुस्तिकाबाट देखिन्छ । यस अवधिमा बेलझुण्डी तर्फको जग्गा व्यवस्थापन सम्बन्धमा थप अन्य जानकारी प्राप्त गर्न सकिएन ।

४.३.३ नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय ऐन, २०४३ प्रादुर्भाव पश्चातको अवस्था

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय ऐन, २०४३ प्रादुर्भाव भए सँगै नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको स्थापना बि.सं. २०४३ पुष २७ गते भयो । यसरी विश्वविद्यालयको स्थापना पश्चात सोही ऐनको अधिनमा रही सम्पत्तिहरूको व्यवस्थापन हुन थाल्यो । नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय ऐन, २०४३ को आधारमा आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी नियम २०६७, सङ्घ सङ्गठन सम्बन्धी नियम, २०६७ तर्जुमा भएको देखिन्छ ।

उपरोक्त बमोजिमको आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी नियमले विश्वविद्यालयको अचल सम्पत्ति र तत्सम्बन्धी सम्पूर्ण कागजपत्र सङ्गठन वा निकाय प्रमुख वा तोकेको व्यक्तिमा रहने गरी व्यवस्था गरेको छ र सम्पत्तिको उपयोग तथा व्यवस्थापन सम्बन्धमा समेत प्रष्ट व्यवस्था गरेको देखिन्छ । सङ्घ सङ्गठन सम्बन्धी नियम, २०६७ अनुसार जग्गाको संरक्षणका साथै आयमुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने प्रयोजनको लागि देउखुरी जग्गा सञ्चालक समिति र बेलझुण्डी जग्गा सञ्चालक समिति गठन भएको देखिन्छ ।

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयले नियम बनाए पश्चात भवन तथा जग्गाहरूको सञ्चालन व्यवस्थापन सम्बन्धमा उपलब्ध कागजातहरू, समितिका निर्णयहरू तथा छलफलको आधारमा निम्न बमोजिम भए गरेको देखिएको छ।

देउखुरी तर्फः- यस क्षेत्रको मुलतः साविकको राजपुर (गङदी, दूलैया), गोवरडिया र सतवरिया गाउँ विकास समिति अन्तर्गत नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको नाममा ७४८ कित्ता संख्यामा १३२४-७-१२ विगाहा जग्गा रहेको प्रमाण स्वरुप बि.सं. २०७४/०२/०९ मा तिरो (मालपोत) तिरेको रसिदहरूबाट देखिन्छ।

उपरोक्त जग्गाहरूको व्यवस्थापन र सञ्चालन गर्ने सम्बन्धमा गठित व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिएको र समितिले नियमित रूपमा बैठक बसी आयस्ता प्राप्त गर्ने सम्बन्धमा जग्गाहरूको बालीको ठेक्कामा लगाउने, ठेक्का रकम असुल गर्ने, जग्गाहरूलाई प्रयोगमा दिने सम्बन्धमा समय समयमा विभिन्न निर्णयहरू गरेको व्यहोरा अध्ययनको क्रममा निर्णय पुस्तिकाबाट देखिन्छ । यसै गरी आयस्ता लिन, ठेक्का लगाउन, ठेक्का रकम असुल्नका लागि पाले भर्ना तथा उनीहरूलाई सुविधाहरूको सिफारिस गर्ने लगायतका कार्यहरू गर्ने गरेको देखिन्छ ।

बि.सं. २०७४ सालमा विश्वविद्यालयले आफ्नो स्वामित्वको जमिनको तिरो तिरेको आधारमा हेर्दा दाङ जिल्लाको देउखुरी तर्फ १३२४-७-१२ तथा तुलसीपुर उपमहानगरपालिका तर्फ ३३५-०१-२१/२ गरी जम्मा १६५९-८-१४१/२ विगाहा क्षेत्रफल जग्गाको तिरो तिरेको देखिन्छ ।

बेलझुण्डी जग्गा व्यवस्थापन समितिको काम कर्तव्य र अधिकार समितिको गठन व्यवस्थापनमा तोकिएको देखिन्छ । उक्त व्यवस्थापनमा समितिको निर्णय पुस्तिकाको अध्ययन गर्दा बेलझुण्डी स्थित जग्गाहरूको ठेक्का लिने दिने सम्बन्धमा सिफारिसहरू गर्ने गरेको पाईन्छ।

४.३.४ विश्वविद्यालयले लिजमा दिएका जग्गाहरूको विवरण

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयबाट प्राप्त कागजातहरूको अध्ययन गर्दा लिजमा दिएका जग्गाको विवरण निम्न वमोजिम देखिन्छ । जग्गा लिजमा दिँदा उद्देश्य र प्रयोजन स्पष्ट खुलेको देखिएन । *(लिज करारको विवरण अनुसूची १० मा संलग्न छ)*

तालिका १३ :- लिजमा दिएका जग्गाको विवरण

सि. नं.	लिजमा लिने	क्षेत्रफल	रकम	प्रयोजन	अवधि	कि.नं.
१	अम्विकेश्वरी कृषि फर्म प्रा.लि. मुख्य व्यक्तिः महेशराज श्रेष्ठ	६०-८-८ मध्ये ४५-१०-० बर्मेली प्लट	४००२५/- प्रति विगाहा प्रति वर्ष १०% बृद्धि	नखुलेको	२०७७/०७/०१बाट १० वर्ष	१क२ साविक बिजौरी
२	एकिकृत कृषि तथा पशुपंक्षि विकास सहकारी संस्था मुख्य व्यक्तिः प्रदिप बहादुर वली	२५-१४-१ रत्न उद्यान	२७,५२५/- प्रति विगाहा प्रति वर्ष	नखुलेको	२०७९/१०/०१ देखि १० वर्ष	साविक मानपुर ८क कि.नं. १००-१०२
३	ग्रीनकोर ग्रुप प्रालि मुख्य व्यक्तिः घनश्याम सापकोटा	३४-१५-८ जिनुवा प्लट	३३००५/-	कृषि, पशुपंक्षी, माछापालन, डालेघाँस, खाद्यान्नवाली, चिस्यान केन्द्र	२०७५/१०/१५बाट १० वर्ष	मानपुर जिनुवा वडा नं. १ख कि.नं. १०८

४.३.५ अचल सम्पत्ति व्यवस्थापनको अवस्था विश्लेषण

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको स्वामित्वमा रहेका जग्गा तथा भवनको उपयोग तथा आम्दानीको व्यवस्थापनका लागि जग्गा व्यवस्थापन समितिहरू विभिन्न समयमा गठन भएका देखिन्छन् । यस समितिले जग्गा संरक्षण, आयस्ता व्यवस्थापन, नियमित तवरले सुपरीवेक्षण, अनुगमन गर्ने र

विश्वविद्यालयको निर्देशन बमोजिम जग्गा सञ्चालन गर्ने निकायको रूपमा कार्य गर्ने गरेको देखिन्छ।

देउखुरी क्षेत्रका कतिपय जग्गामा मोही कायम रहेको अवस्था छ । मोहीबाट आयस्ता प्राप्त गर्ने तथा कृषि बालिहरूको ठेक्का व्यवस्था गर्ने जस्ता कार्यले ठेक्का प्राप्त गर्ने ठेकेदार र विश्वविद्यालय विच बारम्बार मुद्दा मामिला एवं द्वन्द्वको अवस्था रहेको कुरा छलफलको क्रममा जानकारी प्राप्त हुन आयो । किसान र विश्वविद्यालय विच प्रत्यक्ष सम्बन्धको विकास हुन नसकेको भन्ने बुझिन आयो । जग्गाको सञ्चालन र आयस्ता सम्बन्धमा जग्गा व्यवस्थापन समितिहरूको व्यवस्था हुनु पूर्व जग्गा र जग्गा सञ्चालनको सम्बन्धमा छलफल तथा प्राप्त प्रतिवेदनबाट दिगो व्यवस्था हुन नसकेको देखियो ।

विश्वविद्यालयबाट प्राप्त कागजपत्रहरू, पदाधिकारीहरूसँगको छलफल, जग्गा व्यवस्थापन समितिका निर्णयहरू समेतको अध्ययनको आधारमा जग्गाको व्यवस्थापन, सञ्चालन जस्तो जटिल कार्यमा कार्यगत एकरूपता, समन्वय तथा कार्य योजनाहरू तर्जुमा भएको देखिएन ।विश्वविद्यालयबाट विभिन्न मितिमा समितिहरू गठन भएका तर सिफारिस गरिएका सुझावहरू कार्यान्वयन भएको देखिएन । परम्परागत ठेक्का प्रणाली, अमानती प्रणालीबाट मात्र बाली, आयस्ता प्राप्त गर्ने माध्यम रहि आएको बुझिन आयो भने विद्यमान अवस्थामा जमिन माथि बढेको दवाव र अतिक्रमणबाट नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय पनि मुक्त हुन नसकेको अवस्था र आफ्नो स्वामित्वका जमिनहरूको आयस्ताबाट बि.सं. २०५८ साल देखिनै वञ्चित हुनु परेको स्थिति विभिन्न निकायहरूसँग भएको पत्राचारहरूबाट समेत देखिन्छ । अर्कोतिर विश्वविद्यालयले जग्गा जमिनको अभिलेख व्यवस्थापन र जमिनको प्रयोग सम्बन्धमा ठोस कार्यक्रम, रणनीतिक योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन भए गरेको नदेखिएको कुरा छलफलबाट समेत बुझिन आयो ।

भाग ५

जग्गाको लगत, उपयोग र व्यवस्थापनमा देखिएका समस्याहरू

५.१ जग्गा तथा भवनको अभिलेख, प्रयोग तथा व्यवस्थापनमा देखिएका प्रमुख समस्याहरू

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको जग्गा तथा सम्पत्ति खोजविन समितिले नेपाल सरकारबाट प्राप्त कार्यादेश बमोजिम समितिको बैठक वसी अध्ययनको लागि निश्चित कार्यविधि तर्जुमा गरिएको थियो। सोहि कार्यविधि बमोजिम विश्वविद्यालयबाट आफ्नो स्वामित्वमा रहेका अचल सम्पत्ति विवरण, अभिलेखहरूको संकलन, घर जग्गा भएका स्थानहरूको विभिन्न मितिमा निरीक्षण तथा अवलोकन समेत गरियो । अध्ययनको सिलसिलामा मिति २०८१/०७/०६ मा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको केन्द्रीय कार्यालय बेलझुण्डीमा र मिति २०८१/०७/०७ मा जिल्ला प्रशासन कार्यालय दाङमा छलफल अन्तर्कृया कार्यक्रम गरियो । यस क्रममा विश्वविद्यालयको आफ्नो अचल सम्पत्तिको स्वामित्व, उपभोग, आम्दानीका सम्बन्धमा छलफल गरिएको र यससँग सम्बन्धित समस्याहरू, विश्वविद्यालयबाट प्रयास भएका पहलकदमी लगायत चुनौतीहरूको विषयमा समेत छलफल गरियो। यी कार्यक्रममा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयका पदाधिकारीहरू, राजनैतिक दलका प्रतिनिधिहरू, स्थानीय निकायका पदाधिकारीहरू, पूर्व पदाधिकारीहरू, पूर्व कर्मचारीहरू, जग्गा व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरू, प्रमुख जिल्ला अधिकारी, मालपोत र नापी कार्यालयका प्रमुखहरू लगायत, दाता परिवारका सदस्यहरू, सरोकारवाला व्यक्तिहरू, पत्रकारहरू, नागरिक समाजका प्रतिनिधिहरू समेतको उपस्थिति रहेको थियो । समितिले प्राप्त गरेका कागजातहरूको अध्ययन, पदाधिकारीहरूसँग छलफल अवलोकन निरीक्षण, सरोकारवाला स्थानीय व्यक्ति र मोहीहरूसँगको छलफल भेटघाट समेतको आधारमा पहिचान गरिएका समस्याहरू क्रमशः प्रस्तुत गरिएको छ ।

(क) जग्गा जमिनको प्रयोग तथा आयस्ता प्राप्ति सम्बन्धी समस्या

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको अचल सम्पत्तिको रूपमा रहेका जग्गा तथा भवन विश्वविद्यालयको लागि महत्त्वपूर्ण आयश्रोतको रूपमा रहेको छ। नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको नाम कानूनी तवरले २०४३ सालमा रुपान्तरण हुनु पूर्व देखिनै संस्कृत शिक्षाको विकासको लागि आधारशीलाको रूपमा रहेको दाङ देउखुरी तर्फको करिव १३३६ विगाहा जग्गाबाट विश्वविद्यालयलाई २०५७ सालसम्म व्यवस्थापन समिति मार्फत आय संकलन हुने गरेको वा प्राप्त भई रहेको देखिन्छ । २०५८ सालमा आंशिक तवरले मात्र आयस्ता प्राप्ति हुन सकेकोमा २०५९ साल देखि पूर्ण रूपमा द्वन्द्वको कारणले आयस्ता प्राप्त गर्न नसकेको वा किसानबाट बालि वापतको आम्दानी प्राप्त हुन बन्द भएको भन्ने छलफलबाट जानकारी प्राप्त भएको र विश्वविद्यालयले

विभिन्न निकायहरूलाई गरेको पत्राचारहरूमा समेत उल्लेख भएको देखिएको छ। दाङ जिल्लाको देउखुरी तर्फको लमही नगरपालिका, राजपुर गाउँपालिका, गढ्वा गाउँपालिकाका सम्पूर्ण जग्गा जमिनहरूबाट द्वन्द्वको कारण विश्वविद्यालयले बालि वा आयस्ता प्राप्त गर्न नसकेको कारण सो क्षति वापत क्षतिपूर्ती प्राप्त गर्नुपर्ने माग सहित २०६४ मा शान्ति तथा पुनः निर्माण मन्त्रालय समक्ष पत्र पठाएको देखिन्छ । सो पत्रानुसार जेंङ्ग्रहवा र खोलि गाउँमा रहेको मौजाको कोठार (गोदाम) मा क्षति भएकोले क्षतिपूर्ती माग सहित आम्दानीको व्यवस्था मिलाई पाउन पत्र लेखेको देखियो । देउखुरीको जमिनबाट बि.सं. २०५७ साल सम्म नियमित आयस्ता प्राप्त भई रहेको र बि.सं. २०५८ सालमा आंशिक मात्र प्राप्त भएकोमा २०५९ सालदेखि कुनै आयस्ता प्राप्त नभएकोले आयस्ता गुमाउनु परेको, द्वन्द्वको कारण आयस्ता संकलन गर्न नसकेको व्यहोरा छलफलको क्रममा जानकारी भयो। देउखुरी जग्गा व्यवस्थापन समितिको मासिक सञ्चालन भई आएको अन्नवाली राख्ने सतवरिया र राजपुर गाउँ विकास समितिको गोदाम घरहरू समेत क्षत विक्षत गराइएको, कुनै पनि कर्मचारी र पदाधिकारीलाई त्यस क्षेत्रमा प्रवेश गर्न सक्ने अवस्था नरहेको हुँदा क्षतिपूर्ति उपलब्ध गराई दिन शान्ति तथा पुनः निर्माण मन्त्रालयमा सिफारिस गरी दिनको लागि अनुरोध भनी स्थानीय शान्ति समिति दाङलाई मिति २०७१/१०/१५ मा पत्र लेखेको देखिन्छ । यसैगरी मिति २०७१-०९-२४ मा र अन्य मितिहरूमा समेत पटक पटक शान्ति तथा पुनः निर्माण मन्त्रालयलाई क्षतिपूर्ति वापतको रकम उपलब्ध गराई दिन पत्रहरू लेखेको देखिन्छ । बि.सं. २०५९ सालदेखि हालसम्म यो समस्या निराकरणको लागि ठोस पहल हुन सकेको देखिदैन । जग्गा अतिक्रमण भएको भन्ने सम्बन्धमा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयले मिति २०८०-१२-१८ मा जिल्ला प्रशासन कार्यालयलाई भोग चलन गर्ने वातावरण मिलाई दिनु भनि लेखेको पत्र अनुसार अतिक्रमित जग्गाको विवरण निम्न बमोजिम देखिन्छ ।*(पत्रहरू अनुसूची ११ मा संलग्न छ)*

१. साविक बिजौरी गा.वि.स. वडा नं. १क कि.नं. २ ज.वि. ६०-८-८ मध्ये ज.वि. १७-१४-११ बर्लेनी दाङको जग्गा ।
२. साविक बिजौरी गा.वि.स. वडा नं. ३ख कि.नं. १३५ ज.वि. ४-१९-८ सातकुल्ले छाचुरे दाङको जग्गा ।
३. साविक बिजौरी गा.वि.स. वडा नं. ३ख कि.नं. १३६ ज.वि. २-१८-२.५ धरमपुर छाचुरे दाङको जग्गा ।
४. साविक बिजौरी ४क कि.नं. १४ ज.वि. ०-८-१८ दोकाने डाँडा दाङको जग्गा ।
५. साविक बिजौरी ४क कि.नं. १९ ज.वि. १-६-१४ दोकाने डाँडा दाङको जग्गा ।
६. साविक बिजौरी ४ख कि.नं. ७७ ज.वि. २-२-१५ दोकाने डाँडा दाङको जग्गा ।

७. साविक मानपुर गा.वि.स. वडा नं. ८क कि.नं. १०० ज.वि. २०-१-५ मध्ये ज.वि. २-१०-९ रत्नउद्यान दाङको जग्गा ।
८. साविक मानपुर गा.वि.स. वडा नं. ८क कि.नं. ३४२ ज.वि. ६-७-४ झिगैं दाङको जग्गा।
९. साविक मानपुर गा.वि.स. वडा नं. ८क कि.नं. ३३९ ज.वि. ५-११-१३ झिगैं दाङको जग्गा।
१०. साविक दूलैया र गङ्दी ज.वि. ११३२-१२-१७.५ देउखुरीको जग्गा ।
११. साविक सतवरिया गा.वि.स. ज.वि. १६८-७-१७ देउखुरी जग्गा ।
१२. साविक गोवरडिया गा.वि.स. ज.वि. ३६-११-० देउखुरी जग्गा ।

यसरी नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयले दाङ जिल्लाको देउखुरीका सम्पूर्ण जग्गा जमिनबाट आयस्ता प्राप्त गर्न नसकेको भन्ने विश्वविद्यालयका पदाधिकारीहरू समेतबाट बुझिएको र तुलसीपुर क्षेत्रमा पनि केहि अतिक्रमण भएको भन्ने सम्मको व्यहोरा उक्त पत्रबाट समेत देखिएको छ । अतिक्रमण सम्बन्धमा उचित व्यवस्थापन भएको देखिएन ।

(ख) मोहीयानी तथा द्वैध स्वामित्व सम्बन्धी समस्या

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको दाङ जिल्ला देउखुरी स्थित लमही नगरपालिका, राजपुर, गढवा गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका जमिनहरूमा मोहीहरू रहेको र तिनीहरूले जोत कमोद गरी आएको देखिन्छ। नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको विवरण अनुसार उक्त क्षेत्रमा ४०८-१४-२ विगाहा जमिनमा मोही रहेको उल्लेख छ । मोही कायम जमिनहरूको सन्दर्भमा कतिपय मोहीहरू वेपत्ता भएको भन्ने भनाई रहेको साथै २०६९-०८-२६ को देउखुरी जग्गा व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रतिवेदनमा लालपूर्जामा भएका, मोही लगतमा नभएका (यी मध्ये अधिकांश मोहीहरू जग्गा छाडी अन्यत्र गएका) भनी मोहीहरूको नामावली र क्षेत्रफल समेत उल्लेख भएको देखिन्छ भने विश्वविद्यालयबाट प्राप्त जग्गा धनी प्रमाण पुर्जाको प्रतिलिपि बमोजिम मोहीको विवरण मिलेको नदेखिदा अभिलेख भिडाउनु पर्ने अवस्था समेत आएको देखिन्छ ।

कायम मोहीहरूबाट समेत बालि प्राप्त गर्न नसकिएको र अन्य जमिनबाट पनि बालि उठाउन नसकिएकोले आम्दानीबाट वञ्चित हुनु परेको भन्ने विश्वविद्यालयका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको भनाइ रहेको देखियो। द्वैध स्वामित्वको अन्त्य नभएको तथा गर्न नसकेको भन्ने समेत छलफलबाट जानकारी प्राप्त भएको । जग्गावाला र मोहीबीच जग्गा बाँडफाँड गर्ने सम्बन्धमा नेपाल सरकारबाट पटक पटक जग्गावाला र मोहीबीच बाँडफाँडको सूचना प्रकाशन हुने गरेको र हालः नेपाल राजपत्र भाग ५, मिति २०७९/०६/१० मा सूचना प्रकाशित गरी मोही

लागेको जग्गाको जग्गावाला र मोहीले बाँडफाँड गरी लिन र निवेदन दिने व्यवस्था भई कारबाहीको टुङ्गो लगाउने म्याद समेत तोकिएको देखिदा मोही बाँडफाँड सम्बन्धमा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयले कानून बमोजिम कारबाही अगाडि बढाउनु पर्नेमा सो बमोजिम प्रयास गरेको नदेखिएको ।

(ग) नीतिगत समस्या

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको आफ्नो स्वामित्वमा रहेका जमिनहरू मध्ये अधिकांश जमिन देउखुरी स्थित हाल लमही नगरपालिका, गढवा तथा राजपुर गाउँ विकास समितिमा रहेको छ। अवलोकनको क्रममा ति क्षेत्रमा धानवाली पाकेको देखिएको, महत्त्वपूर्ण कृषि क्षेत्र रहेको पाईयो । त्यस्तै तुलसीपुरको वडा नं. १७, १८ मा पनि प्रशस्त जग्गाहरू रहेको जसमा केन्द्रीय कार्यालय र कलेजहरू, वाटिका, जग्गादाता स्मारिका, खेलमैदान आदि रहेको देखियो ।

अचल सम्पत्तिलाई प्रयोग गर्ने सम्बन्धमा आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी नियम तथा शैक्षिक तथा सङ्गठन सम्बन्धी नियम २०६७ ले जग्गा व्यवस्थापन समितिहरूको व्यवस्था भएको देखिन्छ तथापि नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयले भवन तथा जग्गालाई कसरी उपयोग गर्ने भन्ने सम्बन्धमा दीर्घकालीन योजना वा कुनै रणनीतिक योजना वा कुनै पनि किसिमको व्यापारिक योजना (Business Plan) तर्जुमा गरेको वा रहेको पाइएन । विश्वविद्यालयले भवन तथा जग्गा व्यवस्थापनका पक्षहरू र भू-उपयोग सम्बन्धमा समेटेर लाने गरी कार्यक्रमहरू तर्जुमा भएको गरेको अवस्था नदेखिएको ।

(घ) व्यवस्थापकिय समस्या

(१) जग्गाको सीमाङ्कन र अवस्थितिः

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको स्वामित्व भित्रका जग्गाहरू पहिचान तथा सुरक्षाका लागि सीमाङ्कन वा कुनै किसिमको चिन्हहरू रहे भएको पाइएन । यस तर्फ जग्गा व्यवस्थापन समितिका प्रतिवेदनहरूबाट सुझाव दिइएको देखिएको तर कार्यान्वयन भएको देखिएन। देउखुरी क्षेत्रको जग्गाहरूमा राप्ती नदी नै सिमाना जस्तो देखिन्छ कतै जङ्गल र कतै बाटोले सिमानाको काम गरेको छ । कतिपय स्थानमा सिमानाको टूङ्गो लगाउन सक्ने अवस्था छैन ।

देउखुरीको जग्गाको भू-स्वरुप सम्बन्धमा गठित देउखुरी जग्गा व्यवस्थापन सम्बन्धी समितिको प्रतिवेदन २०६९ मा उल्लेख भए बमोजिम मिति २०६०/१०/१९ मा विश्वविद्यालयले गरेको सर्भे अनुसार निम्नानुसार क्षेत्रफल उल्लेख रहेको देखिन्छ ।

तालिका १४: २०६०/१०/१९ मा विश्वविद्यालयको सर्वेअनुसार जग्गाको विवरण

सि.नं.	विवरण	क्षेत्रफल	कैफियत
१	नदीकाट	४९९-१३-०७ विगाहा	
२	खेतीलायक	५७४-०१-१६ विगाहा	
३	खरघाँस	११५-१७-१७ विगाहा	
४	बालुवुर्जा	१३२-०७-१० विगाहा	
५	जेंङ्ग्रहवा खलियान	००-१५-०० विगाहा	
६	खेजडी लालपुर्जा लिन बाँकी	१२-१९-०४ विगाहा	

उपरोक्त विवरण अनुसार पनि वास्तविक जग्गाको अवस्थिति वा जग्गा जमिनको पहिचान हुन सकेको पाइएन।

(२) जग्गा अभिलेख सम्बन्धमा

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय ऐन, २०४३ बमोजिम नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय स्थापित भएको एक स्वशासित संस्था हो । सोही ऐन बमोजिम नै विश्वविद्यालयको संस्थागत संरचना, कर्मचारीहरूको व्यवस्थापन भएको देखिन्छ । नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको शैक्षिक तथा सङ्गठन सम्बन्धी नियमको परिच्छेद ३६, ३७ मा देउखुरी जग्गा सञ्चालक समिति र बेलझुण्डी जग्गा सञ्चालक समिति क्रमशः जग्गाको संरक्षणका साथै आयमुलक कार्यक्रममा सहयोग पुऱ्याउने हेतु व्यवस्था भएको देखिएको तर समिति मातहतका जग्गाहरूको व्यवस्थित लगत र अभिलेखको व्यवस्थापन वैज्ञानिक तवरले आवद्ध गरिएको देखिएन । जसको कारण जग्गाको स्वरूप र त्यसबाट प्राप्त गर्न सक्ने आयस्ता तथा सम्पत्ति संरक्षणका सम्बन्धमा सूचना व्यवस्थापन प्रणाली व्यवस्थित भएको देखिएन ।

(ङ) संस्थागत समस्या

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको अचल सम्पत्तिको अभिलेख तथा लगत, प्रयोग तथा व्यवस्थापन कार्यको लागि विद्यमान जग्गा जमिनको सञ्चालन, हेरचाह र प्रशासनिक कार्य गर्ने केन्द्रीय कार्यालयको सांगठनिक ढाँचा बमोजिम सामान्य प्रशासन तथा सम्पत्ति व्यवस्थापन महाशाखा रहेको पाईयो । यस महाशाखा अन्तर्गत सम्पत्ति व्यवस्थापन शाखा रहेको र यस शाखामा सहायक प्रशासक सहित ३ जना कर्मचारी रहेको पाइयो। सम्पत्ति व्यवस्थापन सम्बन्धमा स्पष्ट कार्य विवरण, कार्य विभाजन सहित कार्य सम्पादन भएको नदेखिएकोले विश्वविद्यालयको प्रमुख आम्दानीको स्रोत हुन सक्ने जग्गा जमिनको व्यवस्थापन, उपभोग, संरक्षण र उपयोग गर्न कम प्राथमिकता दिइएको देखियो।

बर्ष २०७५/०७६ को नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको सांगठनिक ढाँचा वा प्रणाली अनुसार प्राध्यापक तथा कर्मचारी सहितको कुल दरबन्दी १,१९१ जना रहेकोमा कार्यरत कर्मचारीको संख्या ४४६ रहेको देखिन्छ। सो मध्ये केन्द्रीय कार्यालय तर्फ १३४ जना कर्मचारी कार्यरत रहेको देखिन्छ। *(संगठन ढाँचा र दरवन्दी अनुसूची १२ मा रहेको छ ।)*

मुलभूत तवरले पटक पटक कर्मचारीहरूसँगको छलफल र अध्ययनबाट निम्न अवस्था रहेको देखियो।

- कर्मचारी संख्याको अनुपातमा जग्गा व्यवस्थापन वा सम्पत्ति व्यवस्थापन शाखा प्राथमिकतामा परेको देखिएन । दक्ष जनशक्ति पर्याप्त मात्रामा व्यवस्था गरेको पाईएन ।
- जग्गा जमिनको प्रशासन व्यवस्थापनको लागि कार्यनीती, निर्देशिका आदि नदेखिएको,
- कर्मचारीहरूलाई कार्यविवरण नदिइएको,
- जग्गा जमिनको व्यवस्थापनको अनुगमन, सुपरिवेक्षण तथा निरीक्षण सम्बन्धी दिगो व्यवस्था नदेखिएको।

भाग ६

विश्वविद्यालयका जग्गा तथा भवनहरूको व्यावसायिक उपयोग गर्ने सम्बन्धमा विवेचना

६.१ पृष्ठभूमि

कुनै पनि देशको शिक्षाको विकास र आवश्यक जनशक्ति उत्पादन गर्ने सम्बन्धमा विश्वविद्यालयको अहम् भूमिका हुने हुँदा समय अनुसार अध्ययन अध्यापनका अवधारणाहरू आधुनिकीकरण गर्नुपर्ने हुन्छ । यसैगरी अध्ययन अनुसन्धानका कार्यहरू समेत बढोत्तरी गर्दै लैजानु पर्ने हुनाले कार्यक्रमको सञ्चालन तथा विस्तारका लागि आवश्यक पर्ने खर्चको व्यवस्थापन अत्यावश्यक हुन्छ । विद्यमान अवस्थामा यो नै विश्वविद्यालयहरूको लागि चुनौतीको विषय हो । राज्यबाट प्राप्त हुने आर्थिक सहयोगमा नै अत्यधिक निर्भर रहनु पर्ने अवस्थाले पर्याप्त बजेटको अभाव हुँदा संस्थागत विकास तथा क्षमताको विस्तार गर्न सक्ने अवस्था नहुँदा आशातित उपलब्धिहरू हासिल हुन सकिरहेका छैनन् । बर्तमान अवस्थामा विश्वविद्यालयले आन्तरिक श्रोत र साधनको अत्यधिक परिचालन, प्रयोग तथा व्यवस्थापन गरी आय आर्जनका श्रोत साधनका विकल्पहरू तर्जुमा गर्न आवश्यक छ । आफूसँग भएका श्रोत साधनहरूको उचित पहिचान गरी व्यवस्थापन गर्न सके मात्र दिगो आयको रूपमा रूपान्तरण गर्न सकिने हुन्छ ।

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको विद्यमान अवस्थाका सन्दर्भमा माथि उल्लेखित पृष्ठभूमिलाई दृष्टिगत गर्दा विश्वविद्यालयको आफ्नो स्वामित्वमा पर्याप्त जग्गा जमिनहरू रहेको अवस्था छ । वर्तमान अवस्थामा ती सम्पत्तिको उपयोग, प्रयोग र व्यवस्थापनका पक्षहरूमा कठिनाइहरू रहेता पनि यसलाई रणनीतिक तवरले कसरी व्यवस्थापन गर्ने र अचल सम्पत्तिको सदुपयोगबाट विश्वविद्यालयले अधिकतम उपलब्धि कसरी हासिल गर्न सकिन्छ भन्ने मुख्य चुनौती हो ।

विगतमा विभिन्न समयको अन्तरालमा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको स्थापनार्थ वा नेपालमा संस्कृत शिक्षाको विकासको लागि दाताहरूबाट पर्याप्त जग्गा जमिन प्राप्त भएको छ । उक्त स्रोतको प्रभावकारी सदुपयोगबाट आगामी दिनमा आयश्रोतको व्यवस्थापन गरी विश्वविद्यालयले आफ्नो क्षमता अभिबृद्धि गर्न सक्ने अवस्था रहेको देखिएको छ ।

६.२ विश्वविद्यालयका जग्गा तथा भवनहरूको व्यवस्थापन सम्बन्धमा वस्तुस्थितिको विश्लेषण

आजको परिवेशमा विश्वविद्यालय अध्ययन-अध्यापन, अनुसन्धान तथा सामाजिक विकासको आधारस्तम्भ हो। नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय गौरवमय संस्कृत भाषा सभ्यताको क्रमिक विकासको आधारस्तम्भको रूपमा रहेको देखिन्छ । विश्वविद्यालयले परिवर्तित समाजका आवश्यकता संवोधन गर्न सक्ने खालको गतिशील भूमिका खेल्न सक्नुपर्ने अवस्था छ भने अर्कोतर्फ पूर्वीय संस्कृतिको विकास, सनातन धर्मको आधारस्तम्भ पनि संस्कृत भाषा नै रहेको अवस्थामा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय स्थापना गर्न बनेको ऐनको प्रस्तावनामा "नेपालका संस्कृत शिक्षालाई उच्चतम तह सम्म सुव्यवस्थित गर्न, संस्कृत शिक्षाले विविध क्षेत्रमा प्राप्त गर्दै आएका विशेष उपलब्धिहरूलाई समय अनुसार अध्ययन अनुसन्धान संरक्षण र सम्वर्धन गर्न, परम्परागत धर्म र नैतिक मान्यता सदाचार र सत्चरित्रको परिपालन गर्दै नेपाल राज्यलाई संस्कृत विद्याको ज्ञान र प्रेरणा प्राप्त गर्ने केन्द्रका रूपमा विकास गर्न र नेपाल राज्यमा अति प्राचिन कालदेखि नै संस्कृत विद्याको गौरवमय परम्परा रहँदै आएको र त्यसलाई निरन्तरता दिनको लागि एक विश्वविद्यालय स्थापना गर्न वाञ्छनिय भएको" भनी उल्लेख भएको देखिन्छ । उपरोक्त भावनाहरूलाई आत्मसात गर्दै संस्कृत शिक्षाको विकास तथा यस विद्याको गौरवमय परम्परालाई अझ गतिशील कसरी बनाउने भन्ने सन्दर्भमा यसको विकासको लागि विगतमा भएका प्रयास तथा संकल्पहरूको आधारमा आर्थिक श्रोतले सक्षम तुल्याउन गरेको पृष्ठभूमिको समेत आधारमा विश्वविद्यालयको स्वामित्वमा रहेका जग्गा वा अचल सम्पत्तिको व्यवसायिक प्रयोग गरी विश्वविद्यालयलाई कसरी दिगो आर्थिक श्रोतको व्यवस्थापन गर्न सकिन्छ भन्ने सम्बन्धमा वस्तुस्थिति विश्लेषण गर्न SWOT Analysis को आधारमा अध्ययन गर्ने प्रयास गरिएको छ ।

(क) विद्यमान अवस्था

विश्वविद्यालयको स्वामित्वमा रहेको अचल सम्पत्तिको अवस्था, त्यसबाट प्राप्त प्रतिफल र विश्वविद्यालयको क्षमता अभिवृद्धि लगायत विकासका लागि अचल सम्पत्तिको प्रयोगको अवस्था कस्तो छ भन्ने कुरा SWOT Analysis को आधारमा विश्लेषण गर्न उचित देखिन्छ जस अनुसार ती श्रोतहरूको व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धमा विश्वविद्यालयको सवल पक्ष (Strength), कमजोर पक्ष (Weakness), अवसर (Opportunity) र जोखिम (Threats) को पहिचान गरेर अगाडि बढ्न सहज हुने देखिन्छ ।

१. सवल पक्ष (Strength)

(क) कानूनी पक्षहरू

१. नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय ऐन, २०४३ को दफा ३(ख) ले "विश्वविद्यालय एक अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला एक स्वशासित संस्था हुने, सम्पत्ति प्राप्त गर्न, भोग गर्न, धित्तो बन्धक राख्न र बेचविखन गर्न समेत सक्नेछ" भन्ने व्यवस्था छ ।

२. सोही ऐनको दफा ४ ले विश्वविद्यालय सभाको गठनको व्यवस्था गरेको छ भने ऐनको दफा ५ मा काम कर्तव्य अधिकारमा ५(घ) मा विश्वविद्यालयले नियमहरू पारीत गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ ।

३. ऐनको दफा ६ मा कार्यकारी परिषदको व्यवस्था रहेको छ भने दफा ७ को काम कर्तव्य अधिकारहरूमा दफा ७(ग) मा कार्यक्रम, बजेट प्रगति लेखा प्रतिवेदन ७(घ) मा दान दातव्य ग्रहण गर्न, ७(ङ) मा कोषको चल अचल सम्पत्तिको संरक्षण र सभाको नीति, निर्देशनमा रही आवश्यकता अनुसार बेचबिखन गर्ने व्यवस्था समेत गरेको छ ।

४. नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको प्रशासन सम्बन्धी नियम, २०६७ को परिच्छेद १८ मा सम्पत्ति हस्तान्तरण वहाल वा लिजमा लिने दिने सम्बन्धी व्यवस्था गरेको देखिन्छ । नियम ८६ ले सम्पत्ति वहाल वा लिजमा दिन सक्ने व्यवस्था छ, नियम ८७ मा घर जग्गा वहालमा लिन दिन सकिने व्यवस्था छ । उक्त नियमको ८७(१) मा बोलपत्र सम्बन्धी सिद्धान्त अनुरूप नियम ८८ को कार्यविधि अपनाई घरजग्गा वहालमा लिने दिने कार्य निकाय वा सङ्गठन प्रमुखले गर्न सक्नेछ भन्ने उल्लेख छ ।

(ख) नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको स्वामित्वमा दाङ जिल्ला भरीमा १६५९-०८-१४.५ विगाहा जमिन रहेको अवस्था जसअनुसार देउखुरीमा १३२४-०७-१२ र तुलसीपुरमा ३३५-०१-२.५ रहेको छ। यसरी हेर्दा जग्गाहरूको प्रकृति र अवस्थितिको विचार गर्दा उर्वरभूमीको रूपमा खेतीपाती योग्य कृषि भूमी देउखुरी क्षेत्रमा देखिन्छ भने तुलसीपुरको जग्गामा शहरीकरण भईरहेको देखिन्छ ।

(ग) नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय ऐनले संगठनको स्वरूप र अधिकारको व्यवस्था गरी एक संगठित संस्थाको रूपमा रहेको अवस्था छ ।

(घ) नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको सहजताको लागि नेपाल सरकार शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयको प्रत्यक्ष सहयोग रहने गरेको छ ।

२. कमजोरी पक्षहरू (Weakness)

- नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको आफ्नो स्वामित्वमा रहेका जग्गाहरू तथा भवनहरूको प्रयोग गर्ने सम्बन्धमा रणनीतिक योजना तर्जुमा भएको नदेखिएको,
- जग्गाहरूको अभिलेख व्यवस्थापन वा सूचना प्रणाली बैज्ञानिक तथा प्रभावकारी हुन नसकेको,
- जग्गाहरूको गुणस्तर, वर्गीकरणको आधारमा दीर्घकालीन योजना तथा स्पष्ट नीति नदेखिएको,
- जग्गाहरूको प्रशासनिक कार्य सञ्चालन गर्न जनशक्ति व्यवस्थापन प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेको,
- आफ्नो स्वामित्वका जग्गाहरू लिजमा वा वहालमा दिने सम्बन्धमा छुट्टै स्पष्ट नीति तथा कार्यविधि नदेखिएको ।

३. अवसरहरू (Opportunities)

- नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयका नाममा कायम रहेको अचल सम्पत्तिबाट पर्याप्त आयआर्जन वा आम्दानी हासिल गर्न सक्ने अवस्था रहेको,
- तुलसीपुर उपमहानगरपालिका क्षेत्र भित्र व्यापक शहरीकरण क्रमशः बढ्दै गएको सन्दर्भमा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयले यस क्षेत्रमा व्यवसायिक तवरले जग्गाहरूको प्रयोग योजनाबद्ध ढंगले गर्न सकिने,
- देउखुरी क्षेत्रको जग्गालाई व्यवसायिक रूपमा विकास गर्न सकिने,
- उपलब्ध जग्गा जमिनहरूको उपयोग सम्बन्धमा सार्वजनिक निजी साझेदारीको अवधारणा मार्फत अगाडी बढ्न सकिने,
- राष्ट्रिय, अन्तर्राष्ट्रिय तथा बहुर्राष्ट्रिय कम्पनी लगायतका संघ संस्था तथा निकायहरूलाई प्रचलित कानूनका अधिनमा रही नीतिगत व्यवस्था गरी लिजमा दिन सकिने,
- जग्गा जमिनहरूबाट आयआर्जन गरी विश्वविद्यालयले शैक्षिक कार्यक्रमहरू विस्तार, सञ्चालन तथा पूर्वाधारहरूको विकास गर्न सक्ने ।

४. जोखिमहरू (Threats)

- जग्गा व्यवस्थापन, प्रशासन तथा सञ्चालन कार्य जटिल एवं बहुआयामिक प्रकृतिको हुने भएकोले कुशल व्यवस्थापन आवश्यक छ ।
- सरोकार निकायहरूका बीच आपसी समन्वय तथा सहकार्य आवश्यक देखिन्छ ।
- प्रचलित भू-उपयोग नीति, भू-उपयोग ऐन नियमहरू पालन गर्नु पर्ने अवस्था छ ।
- जग्गा सम्बन्धी प्रचलित नीति तथा कानूनहरूको पालना हुनुपर्ने देखिन्छ ।

भाग ७

जग्गा तथा भवनको स्वामित्व र प्रयोग सम्बन्धमा विद्यमान कानूनहरू

७.१ विद्यमान कानूनहरू

जग्गा जमिनलाई महत्त्वपूर्ण अचल सम्पत्तिको रूपमा लिइन्छ । सम्पत्ति मानिसको जीवन यापन देखि वैभवसँग समेत जोडिएको विषय भएकोले यसको स्वामित्व, अधिकार, प्रयोग तथा नियन्त्रण जस्ता विविध पक्षहरू यसमा सँगसँगै आउने गर्दछन् । यसरी अचल सम्पत्तिको स्वामित्व, सुरक्षा, यसको अभिलेखिकरण, विवाद निराकरण तथा व्यवस्थापन कसरी गर्ने भन्ने सम्बन्धमा समयको आवश्यकता अनुसार कानूनहरू तर्जुमा हुने हुँदा नेपालमा पनि जग्गासँग सम्बन्धित विभिन्न कानूनहरू तर्जुमा भएका छन् । यस सन्दर्भमा जग्गा जमिनको सम्बन्धमा नेपालमा प्रचलित केही कानूनी व्यवस्थाहरू उल्लेख गर्नु सान्दर्भिक हुनेछ ।

(क) नेपालको संविधान

नेपालको संविधान, २०७२ को धारा २५ मा मौलिक हक अन्तगर्त सम्पत्तिको हक सम्बन्धी व्यवस्था भएकोमा, सोही धाराको उपधारा (१) मा प्रत्येक नागरिकलाई कानूनको अधिनमा रही सम्पत्ति आर्जन गर्ने, भोग गर्ने, बेचबिखन गर्ने, व्यवसायिक लाभ प्राप्त गर्ने र सम्पत्तिको अन्य कारोबार गर्ने हक हुनेछ भन्ने व्यवस्था रहेको छ ।

(ख) मुलुकी देवानी संहिता, २०७४

मुलुकी देवानी संहिता, २०७४ ले सम्पत्ति सम्बन्धी परिभाषामा सम्पत्ति भन्नाले उपभोग गर्न, खरीद विक्री वा अन्य तवरले हक हस्तान्तरण वा कारोवार गर्न वा कुनै लाभ प्राप्त गर्न सकिने कुनै नगद, वस्तु वा कार्यलाई सम्पत्ति मानिने छ । भौतिक वा अभौतिक, मूर्त वा अमूर्त जुनसुकै अवस्थामा रहे भएको भए पनि सम्पत्ति चल वा अचलको रूपमा रहेको मानिनेछ भन्ने उल्लेख छ । कारण बमोजिम प्राप्त कुनै पनि सम्पत्तिमा निजको स्वामित्व मानिने र त्यस स्वामित्वमा स्वामित्ववालाको हैसियतको अधिकार हुने भन्ने समेत उल्लेख छ । साथै कसैको सम्पत्ति च्यापी, मिची वा कुनै तवरले खिचोला वा अतिक्रमण गर्न हुदैन भन्ने लगायत यसो गरेमा क्षतिपुर्तीको व्यवस्था तथा उपचारको लागि हदम्यादको पनि व्यवस्था गरेको देखिन्छ । स्वामित्व र भोगाधिकार सम्बन्धी व्यवस्था, सम्पत्तिको उपभोग सम्बन्धी व्यवस्था, सुरक्षात्मक उपाय अपनाउनु पर्ने व्यवस्था, अर्काको जग्गा भोगचलन गर्न नहुने आदि व्यवस्था समेत गरेको पाईन्छ साथै आफ्नो स्वामित्वको सम्पत्ति लिज करारको सम्बन्धमा विशेष थप व्यवस्था समेत गरेको पाइन्छ ।

(ग) भूमि सम्बन्धी ऐन, २०२१

भूमि सम्बन्धी ऐन, २०२१ ले जग्गावालाको परिभाषामा प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम नेपाल सरकारमा मालपोत तिर्नुपर्ने गरी आफ्नो नाममा जग्गा दर्ता गरी सो दर्ताको नाताले जग्गामा हक हुने व्यक्ति सम्झनु पर्दछ र सो शब्दले देहायको जग्गाको सम्बन्धमा देहायको व्यक्तिलाई समेत जनाउछ (१) विर्ता उन्मुलन ऐन २०१६ बमोजिम उन्मुलन भएको विर्ता जग्गाको सम्बन्धमा जग्गावालाका हैसियतले दर्ता गरिने व्यक्ति, (२) जिमीदारी साथको जग्गाको सम्बन्धमा जिमीदार, २(क) किपटको हकमा रीतिथीति चलन अनुसार सरकारी तिरो तिरी त्यस्तो जग्गा भोग गर्ने व्यक्ति वा त्यस्तो व्यक्तिलाई तिरो तिरी त्यस्तो जग्गा भोग गर्ने व्यक्ति, (३) त्यस्तो जग्गावालाको हकमा वा अंशीयार भएको नाताले वा त्यस्तो जग्गावालाको कानून बमोजिम आफ्नो हक छोडिदिएकोले सो जग्गा आफ्नो नाममा दर्ता गराउने हक पुगेको व्यक्ति (४) त्यस्तो जग्गावालाको हकको जग्गा अरु कसैले भोग वा दृष्टिबन्धकीमा लिई कानून बमोजिम भोगचलन गरी आएको भए त्यसरी भोग चलन गरुन्जेल सो व्यक्ति भनि उल्लेख गरेको देखिन्छ । सो ऐनमा मोही, कुत, कृषक आदिको समेत परिभाषा गरेको छ । "मोही" भन्नाले अरू जग्गावालाको जग्गा कुनै शर्तमा कमाउन पाई सो जग्गामा आफ्नो वा आफ्नो परिवारको श्रमले खेति गर्ने किसान सम्झनु पर्छ ।"कूत" भन्नाले जग्गावालाको जग्गा कमाउन लिए वापत मोहीले जग्गावालालाई बुझाउने नगदी वा जिन्सी वा दुवै सम्झनु पर्छ । मोहीको हैसियतले कमाउन पाउने जग्गाको अधिकतम हद भित्री मधेश समेत तराईका सम्पूर्ण क्षेत्रमा ४ विगाहा तोकिएको छ ।जसमा उसको आफ्नो स्वामित्वको जग्गा भए सो समेत यसै हद भित्र गणना हुनेछ । मोहीले जग्गा कमाउन छाडी भागेमा वा वेपत्ता भएमा वा तोकिए बमोजिम कूत नबुझाएमा मोहीयानी हक समाप्ती हुने, जग्गावाला र मोहीबीच जग्गा बाँडफाँड गर्न सकिने व्यवस्था छ । जग्गावाला र मोहीले जग्गा वाँडफाँड गरि लिन दिन चाहेमा जग्गा वापतको प्रचलित दरभाउले हुने मूल्य वरावरको रकम लिई जग्गावाला वा मोही मध्ये कसैलाई पुरै जग्गा छोडी मोही लगत कट्टा हुन सक्ने । नरम गरम मिलाई आधा आधा हुने गरी वाँडफाँड गर्न सकिने, जग्गावाला र मोही मध्ये एकजनाको नाममा मात्र जग्गाको हक कायम गर्न सक्ने दफा २६ङ मा व्यवस्था गरेको देखिन्छ। मोहीयानी हकको समाप्ती, मोहीलाई निस्कासन गर्ने, कूतको व्यवस्था सम्बन्धी व्यवस्था समेत ऐनका विभिन्न दफाहरूमा उल्लेख गरिएको पाईन्छ । ऐनको दफा २६ ले मोहीको हक र दायित्व तथा दफा २६(ख) ले जग्गावाला र मोहीको जग्गा वाँडफाँड गर्न सक्ने र सो कार्यको लागि तोकिएको अधिकारी समक्ष निवेदन दिन सक्ने व्यवस्था समेत गरेको अवस्था छ । यसै गरी दफा २९ ले मोही हक समाप्ती र दफा २९क ले मोही निष्कासन सम्बन्धमा व्यवस्था गरेको देखिन्छ।

(घ) मालपोत ऐन, २०३४

जग्गावालाको जग्गा दर्ता गरी तोकिए बमोजिम दर्ता किताबमा अभिलेख राख्ने व्यवस्था गरेको हुन्छ र दर्ता छुट भएको अवस्थामा छुट जग्गा दर्ता गर्न सक्ने प्रावधान लगायत स्वामित्व हस्तान्तरण, जग्गावालाले प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम सरकारलाई तिर्नुपर्ने मालपोत तथा सो सरहको अरू कुनै तिरोलाई सम्झनु पर्दछ र सो शब्दले यो ऐन बमोजिमको म्याद भित्र मालपोत नतिरे वापत लाग्ने शुल्कलाई समेत जनाउछ भन्ने व्यवस्था समेत गरेको पाईन्छ ।

(ङ) भू-उपयोग ऐन, २०७६

भू-उपयोग ऐन, २०७६ को परिच्छेद २ को दफा ४(१) मा भूमिलाई देहाय बमोजिम भू-उपयोग क्षेत्रमा वर्गीकरण गरिएको छ ।

(क) कृषिक्षेत्र	(ख) आवासीय क्षेत्र
(ग) व्यवसायिक क्षेत्र	(घ) औद्योगिक क्षेत्र
(ङ) खानी तथा खनिज क्षेत्र	(च) वन क्षेत्र
(छ) नदी, खोला, ताल, सीमसार क्षेत्र	(ज) सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र
(झ) सांस्कृतिक तथा पूरातात्विक महत्त्वको क्षेत्र	(ञ) नेपाल सरकारबाट आवश्यकता अनुसार तोकिएका अन्य क्षेत्र

यसका अतिरिक्त दफा ४ को उपदफा २,३,४,५,६,७,८,९,१० मा भूउपयोगका क्षेत्र वर्गीकरणलाई स्पष्टता र व्याख्या गरिएको पाईन्छ । दफा ५ मा भूउपयोग क्षेत्रको नक्सा तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । भू-उपयोग, जग्गाको खण्डीकरण नियन्त्रण तथा चक्लाबन्दी गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था दफा १० मा देहाय अनुसार उल्लेख रहेको छ । "(१) जग्गाको खण्डीकरण नियन्त्रण तथा कित्ताकाट गर्ने कार्यलाई नियमन गर्न आवश्यक आधार र मापदण्ड तोकिए बमोजिम हुनेछ । (२) मन्त्रालय, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहले कृषि भूमिमा आधुनिकीकरण, यान्त्रीकरण, व्यवसायीकरण, सहकारी खेती, सामूहिक खेती तथा सार्वजनिक खेती गर्न तोकिए बमोजिमको क्षेत्रफलका कित्ता जग्गा एकीकरण गरी चक्लाबन्दी कार्यक्रम गर्न, गराउन सक्नेछ । (३) चक्लाबन्दी र जग्गा एकीकरण कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गर्न मन्त्रालय, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहले विशेष सुविधाका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न सक्नेछन् । (४) चक्लाबन्दी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ" भन्ने व्यवस्था भएको देखिन्छ ।

उक्त कानूनी व्यवस्थाको अतिरिक्त नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयले आफ्नो स्वामित्वमा रहेका जग्गा तथा भवनको संरक्षण, व्यवस्थापन र प्रयोजन सम्बन्धमा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय ऐन, नियमहरूले पनि यस विषयमा गर्न सक्ने अधिकार, कर्तव्य तथा दायित्वहरू समेतको व्यवस्था भएको देखिन्छ । यसरी विश्वविद्यालयको ऐन, नियम शैक्षिक क्षेत्रको सञ्चालन विकासको

सन्दर्भमा व्यवस्था गर्न तर्जुमा भएको हो तथापि विश्वविद्यालयको सम्पत्ति व्यवस्थापन, संरक्षण तथा आन्तरिक आय आर्जन हेतु सम्पत्ति एवं श्रोत परिचालन कसरी गर्न सकिन्छ भन्ने मार्ग निर्देशन समेत दिएको देखिन्छ । यस सम्बन्धमा विश्वविद्यालयको कानूनी व्यवस्था अचल सम्पत्तिको सम्बन्धमा निम्न बमोजिम भएको देखिन्छ।

(च) नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय ऐन, २०४३

ऐनले चल अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न, भोग गर्न, धितो बन्धक र बेचबिखन गर्न सक्ने व्यवस्था गरेको छ साथै ऐनले आवश्यकता बमोजिम नियम बनाउन सक्ने अधिकार प्रदान गरेको देखिन्छ।

(छ) नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय आर्थिक प्रशासनसम्बन्धी नियम, २०६७

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय ऐनले सम्पत्ति सञ्चालन सम्बन्धमा अधिकार प्रदान गरेको देखिएकोमा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको आर्थिक नियमले विश्वविद्यालयको अचल सम्पत्ति र तत्सम्बन्धि सम्पूर्ण कागजपत्र संगठन वा निकाय प्रमुख वा निजले तोकेको प्रमुखको जिम्मा रहने जिम्मेवारी समेत उल्लेख छ र आम्दानी सम्बन्धमा लेखाको जिम्मा हुनेछ भन्ने उल्लेख छ ।
यसको अलावा आर्थिक नियमले घर जग्गा, सवारी साधन तथा अन्य सम्पत्तिहरूको लगत आफ्नो सङ्गठन वा निकायमा राख्ने व्यवस्था कुल सचिवले गर्नेछ भन्ने स्पष्ट जिम्मेवारी तोकेको अवस्था पनि छ । नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको नियमको अर्को महत्वपूर्ण व्यवस्था सम्पत्ति हस्तान्तरण, बहाल वा लिजमा लिने दिने सम्बन्धी व्यवस्था गरेको छ । उक्त प्रावधान अनुसार सम्पत्ति हक हस्तान्तरणको अधिकार कार्यकारी परिषदमा रहेको देखिन्छ जुन विश्वविद्यालय सभाको दुई तिहाई बहुमतबाट पारित हुन आवश्यक छ भने सम्पत्ति बहाल वा लिजको अधिकार तोकिए बमोजिम हुने छ । यसका अतिरिक्त लिजमा दिन, बोलपत्र सम्बन्धी सिद्धान्त वा नियमको कार्यविधि अपनाई संगठन प्रमुखले गर्न सक्ने भन्ने व्यवस्था छ ।

ऐनमा भएको व्यवस्था अनुसार नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय आर्थिक प्रशासन सम्बन्धि नियम २०६७ को परिच्छेद १८ मा सम्पत्ति हस्तान्तरण, वहाल वा लिजमा लिने दिने सम्बन्धि व्यवस्था गरेको पाईन्छ । नियम ८५ मा विश्वविद्यालयको निर्णय विना सम्पत्ति हस्तान्तरण गर्न नहुने, नियम ८६ मा सम्पत्ति वहाल वा लिजमा लिन दिन सक्ने, नियम ८७ मा घरजग्गा वहालमा लिन दिन सकिने, नियम ८८ मा लिज वा वहालमा लिदाँ दिदा अपनाउनु पर्ने कार्यविधि आदि उल्लेख भएको पाईन्छ । आर्थिक प्रशासन सम्बन्धि नियम १२२ को उपनियम ३ मा ऐन र नियमको अधिनमा रही कार्यसञ्चालनका लागि कार्यप्रणाली वा कार्यनिर्देशिका बनाउन सकिने र कार्यप्रणाली वा कार्यनिर्देशिका बनाउने अधिकार कार्यकारी परिषदमा निहित रहने छ भन्ने व्यवस्था छ । त्यस्तै उपनियम ४ मा यस नियम बमोजिम काम कारवाही गर्दा गराउँदा कुनै बाधा अडकाउ पर्न

गएमा त्यस्तो बाधा अडकाउ हटाउने वा फुकाउने अधिकार कार्यकारी परिषदलाई हुनेछ भन्ने व्यवस्था छ । आर्थिक प्रशासन सम्बन्धि नियमको नियम ८२ मा सम्पत्तिको जिम्मा, त्यसको लगत र संरक्षण सम्बन्धमा विभिन्न तहका कर्मचारी र पदाधिकारीहरू रहने व्यवस्था उल्लेख छ।

भाग ८

विश्वविद्यालयले जग्गा तथा भवनको लगत, उपयोग, संरक्षण र व्यवस्थापन सम्बन्धमा गर्नुपर्ने सुधार सम्बन्धी सुझावहरू

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको नाममा दाङ जिल्लाको देउखुरी र तुलसीपुर खण्डमा जग्गा रहेको छ । यसको लगत तथा अभिलेख प्रणालीमा सुधार, जमिनहरूको सुरक्षा, उपयोग, व्यवस्थापन, संरक्षण र संवर्द्धनमा संस्थागत तवरले सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ । जसबाट दाताहरूको पवित्र भावनाहरूको संस्मरण भई रहने, संस्कृत शिक्षा तथा अन्य शिक्षा पद्धतिको संस्थागत विकासका लागि आवश्यक पर्ने आर्थिक स्रोतको यथोचित व्यवस्थापन हुन सक्ने अवस्थाको श्रृजना हुन्छ । विद्यमान परम्परागत कार्यशैलीबाट सिर्जित जग्गा व्यवस्थापनमा देखिएका समस्याहरू, उक्त समस्याहरूलाई समयमा नै सम्बोधन नहुँदा थपिएका वर्तमान चुनौतीहरू क्रमशः जटिल बन्दै गएका छन ।

अचल सम्पत्तिको व्यवस्थापन र प्रयोगबाट पर्याप्त आय आर्जनका अवसरहरू गुमाउदै गएको विद्यमान अवस्थालाई मध्यनजर गरी नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको स्वामित्वमा रहेका जग्गा जमिन तथा भवनहरूको प्रयोग, उपयोग तथा व्यवस्थापनमा देखिएका विभिन्न समस्याहरू समाधानका लागि जग्गा सम्बन्धि प्रचलित कानूनहरूले गरेको व्यवस्था, विभिन्न छलफल तथा अन्तरक्रियाको आधारमा निम्न बमोजिम सुझावहरू प्रस्तुत गरिएको छ ।

८.१ जग्गा जमिनको उपभोग, आयस्ता तथा अतिक्रमण सम्बन्धमा

जग्गासँग सम्बन्धित सवालहरू बहुआयामिक प्रकृतिको हुने भएका कारण सामाजिक, आर्थिक, कानूनी तथा प्रशासनिक रूपमा थुप्रै विवादहरू भई रहने तथा यसले द्वन्द्वहरू जन्माई रहेको पाईन्छ । जग्गा जमिन सीमित प्राकृतिक स्रोत भएकोले शहरीकरणसँगै बसाई सराई जस्ता आदि कारणले निश्चित क्षेत्रका जग्गा जमिनमाथि चाप बढ्दै जाने अवस्था सृजना भईरहेको छ। नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयका पदाधिकारीहरूसँगको छलफलको क्रममा विश्वविद्यालयको आफ्नो स्वामित्वमा रहेको अधिकतम जग्गाहरूबाट लामो समय देखि कुनै किसिमको आम्दानी प्राप्त गर्न नसकेको र उक्त जग्गाहरूमा बाह्य व्यक्तिहरूले अतिक्रमण गरी भोग गरी रहेको सम्बन्धि विवरणहरू अघिल्ला भागहरूमा विवेचना गरि सकिएको छ ।

अचल सम्पत्ति माथि स्वामित्व प्राप्त संस्था वा निकायको निश्चित अधिकारहरू हुने र त्यसको प्रत्याभूति विद्यमान प्रचलित कानूनहरूले सारभूत रूपमा प्रदान गर्ने नै हुँदा यस सन्दर्भमा नेपालको

संविधान, २०७२ को धारा २५ मा मौलिक हक अन्तर्गत सम्पत्तिको हक सम्बन्धी व्यवस्था भएकोमा, सोही धाराको उपधारा (१) मा प्रत्येक नागरिकलाई कानूनको अधिनमा रही सम्पत्ति आर्जन गर्ने, भोग गर्ने, बेचबिखन गर्ने, व्यवसायिक लाभ प्राप्त गर्ने र सम्पत्तिको अन्य कारोबार गर्ने हक हुनेछ भन्ने व्यवस्था रहेको छ । अर्को तर्फ स्वामित्व प्राप्त संस्थाको स्वामित्वमा रहेको सम्पत्तिको अधिकारको रक्षा गर्नु जग्गा प्रशासनको कार्य समेत हो । यस पृष्ठभूमिमा आफ्नो सम्पत्तिको हक अधिकारको सुनिश्चितता तथा नियन्त्रणको लागि स्वयं सम्बन्धित संस्थाको तर्फबाट पनि निरन्तर पहल हुनु जरूरी रहन्छ । प्रशासनिक निकायहरूसँगको समन्वयबाट र सरोकारवाला मन्त्रालयसँग समेत सहकार्य गरी अतिक्रमणको समस्या समाधान गर्न आवश्यक छ । नेपाल सरकार, स्थानीय सरोकारवाला निकायहरू, व्यक्तिहरूसँग निरन्तर संवादको माध्यम समेत अपनाई विद्यमान प्रचलित कानूनहरू तथा प्रकृयागत कानूनहरूको आधारमा विवादहरू निराकरण गर्नु आवश्यक देखिन्छ ।

कुनै पनि व्यक्तिलाई कुनै सम्पत्तिमा कानून बमोजिम हक प्राप्त भएमा त्यस्तो सम्पत्तिमा निजको स्वामित्व रहेको मानिने भनी देवानी संहिता, २०७४ मा भएको व्यवस्थाले सम्पत्तिमाथि स्वामित्वको हैसियत र अधिकारहरू समेत स्पष्ट लेखिएको अवस्था छ । त्यस्ता सम्पत्तिमा अरूले जबरजस्ती भोग गर्न नहुने, संहिताको २७६ मा कसैले पनि अन्य व्यक्तिको सम्पत्तिमा निजको मञ्जुरी विना उपभोग गर्न पाउने छैन भन्ने उल्लेख हुनुका साथै २७७ मा सम्पत्ति अनतिक्रम्य हुने भनी कसैले पनि अन्य व्यक्तिको सम्पत्ति च्यापी, मिची वा कुनै तवरले खिचोला वा अतिक्रमण गर्न हुदैन भन्ने व्यवस्था समेत भएबाट व्यक्ति वा संस्थाको सम्पत्तिको हक हितको सुरक्षाको प्रत्याभूति प्रदान गर्न नियमनकारी निकायहरूसँग समन्वय तथा सहजीकरण हुनुपर्ने देखिन्छ भने मर्का पर्ने व्यक्तिले पनि कानूनी उपचारका लागी स्वंयले अधिकतम पहल गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

यस समितिले अध्ययनको सिलसिलामा आफ्नो जग्गा जमिनहरू अतिक्रमण भएको सम्बन्धमा "भोगचलन गर्ने वातावरण मिलाईदिनु भनी" विश्वविद्यालयले मिति २०८०/१२/१८ मा जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा समेत पत्राचार गरेको देखिन्छ। संस्कृत विश्वविद्यालयका पदाधिकारीहरू, जग्गादाता प्रतिनिधिहरू, कार्यालय प्रमुखहरू एवं अन्य सरोकारवाला निकायहरू, जनप्रतिनिधिहरू, पत्रकार र नागरिक समाजका प्रतिनिधिहरू समेतको मिति २०८१/०७/०७ गते जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा भएको छलफलमा सबै राजनीतिक दलका प्रतिनिधिहरू समेतले अतिक्रमण हटाई विश्वविद्यालयको स्वामित्वमा रहेको जग्गा संरक्षण गर्नुपर्ने भन्ने विषयमा एकमत र सकारात्मक रहेको पाइयो ।

विश्वविद्यालयको स्वामित्वको जग्गा अतिक्रमण भई आयस्ता समेत प्राप्त नभईरहेको सन्दर्भमा राजनैतिक दलहरू तथा सरोकारवाला व्यक्तिहरूको सहयोग तथा सहकार्यबाट नेपाल सरकारको सहयोग लिई अतिक्रमण सम्बन्धी समस्या निराकरण गर्नुपर्ने देखिन्छ।

८.२ मोहीयानी र द्वैध् स्वामित्व अन्त्य गर्ने सम्बन्धमा

मोही कायम भएका जग्गाहरूमा द्वैध स्वामित्व अन्त्य गर्ने सम्बन्धमा भूमि सम्बन्धि ऐन,२०२१ को दफा २६ मा मोहीको हक र दायित्व, दफा २६क मा मोहियानी हक खरिद विक्री नहुने, दफा २६ख मा जग्गावाला र मोहीलाई जग्गा बाँडफाँड गर्न सक्ने, दफा २६ग मा जग्गावाला र मोहीले संयुक्त निवेदन दिन सक्ने, दफा २६घ मा मोही र जग्गाधनीले हिस्सा छुट्टयाई लिन पाउने, दफा २६घ १ मा निवेदन दिनु पर्ने २६घ २ मा जग्गा वाँडफाँड गरिदिने, दफा २६घ ३ मा कारवाही टुङ्गो लगाई सक्नु पर्ने, दफा २६ङ मा जग्गावाला र मोही मध्ये एक जनाको नाममा मात्र जग्गाको हक कायम गर्न सक्ने आदि व्यवस्था रहेको छ । द्वैध स्वामित्व अन्त्य गर्ने व्यवस्था नेपाल सरकारले प्राथमिक रूपमा घोषणा गरेको नीति हो । ऐनमा जग्गा बाँडफाडँ सम्बन्धमा प्रक्रियाहरू तोकिएको हुँदा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयले पनि तोकिएको समयावधिमा तोकिएको अधिकारी समक्ष निवेदन दिई यस विषयमा प्रक्रियाहरू थालनी गर्न सकिने अवस्था छ।

विश्वविद्यालयसँग भएको आफ्नो स्वामित्वका जग्गाहरूको जग्गाधनी प्रमाण पुर्जाहरूमा कायम भएका मोहीहरू मालपोत कार्यालयमा रहेको अभिलेखसँग भिडान गरी अन्य प्रमाणहरू भिडाई मोही वाँडफाँडका प्रक्रियाहरूमा जान विश्वविद्यालय प्रशासनले तोकिएको समय सिमा भित्र यथाशिघ्र पहल गर्नुपर्ने साथै छुट जग्गा दर्ता सम्बन्धमा समेत आवश्यक कार्यवाही प्रक्रिया अगाडि बढाउनु पर्ने देखिन्छ ।

८.३ नीतिगत सुधारका सम्बन्धमा

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयले आफ्नो स्वामित्वका जमिनहरू र भवनहरूको संरक्षण गर्न जरूरी छ । सम्पत्तिहरूको प्रयोग कसरी गर्ने, के कस्तो नीति अवलम्बन गर्दा विश्वविद्यालयलाई कार्य सञ्चालन गर्न सहज हुन्छ तथा आम्दानीका विकल्पहरू पहिल्याउन सक्ने अवस्थाहरूलाई मध्यनजर राखी सोही बमोजिम रणनीतिहरू तर्जुमा गर्नु अत्यावश्यक हुन्छ । यस परिप्रेक्ष्यमा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय ऐन, २०४३ ले चल अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न, भोग गर्न, धितो बन्धक राख्न र बेचबिखन गर्न सक्ने र दफा ३६ ले नियम बनाउन सक्ने व्यवस्था पनि गरेको छ । सोही ऐन बमोजिम बनेको आर्थिक प्रशासन सम्बन्धि नियम, २०६७ ले पनि सम्पत्ति वहाल वा लिजमा लिन दिन सक्ने व्यवस्था लगायत, सम्पत्तिहरूको लगत आफ्नो संगठन वा निकायमा राख्ने व्यवस्था गर्न अधिकारी समेत तोकि दिएको अवस्था हुँदा महत्त्वपूर्ण प्राकृतिक अचल सम्पत्तिको

सुरक्षा तथा सदुपयोग गर्ने कार्य पनि विश्वविद्यालयको अन्य शैक्षिक गतिविधि सञ्चालन जस्तै महत्त्वपूर्ण पक्ष भएको देखिन्छ।

अचल सम्पत्तिको व्यवस्थापन र सञ्चालन गर्न सम्पत्तिको वास्तविक अवस्थाको पहिचान, सोही अनुरूप परिचालन र सदुपयोगका लागि नीतिगत व्यवस्था गरी गुरुयोजना तर्जुमा गर्न आवश्यक छ । जग्गाको सञ्चालन र प्रयोग सम्बन्धमा योजना, कार्ययोजना सहित त्यसलाई प्रशासनिक रूपमा सञ्चालन गर्न कार्यविधिहरू तर्जुमा हुन जरूरी छ ।

८.४ व्यवस्थापकिय सुधार सम्बन्धमा

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको नाममा रहेका अचल सम्पत्तिहरूको अभिलेखन पद्धति, लगत व्यवस्थापन र संरक्षण गर्नु विश्वविद्यालयको दायित्व हो । उपलब्ध अचल सम्पतिको अधिकतम प्रयोगबाट आम्दानीका उपायहरू निकाल्नु पनि त्यतिकै जरूरी रहन्छ । यस सन्दर्भमा जग्गा जमिनको व्यवस्थापनमा देखिएका समस्याहरूको निराकरणका लागि निम्न बमोजिम गर्न आवश्यक छ ।

(क) जग्गा जमिनको अभिलेखन, सूचना प्रणालीको निर्माण सम्बन्धमा

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयले अचल सम्पतिको अभिलेख पद्धति चुस्त दुरूस्त बनाउन अत्यावश्यक छ । जग्गाको क्षेत्रफल तथा जग्गाधनी प्रमाण पुर्जाहरूको विवरण, मोही विवरणहरू यकिन गर्न सम्बन्धित भूमिसुधार तथा मालपोत कार्यालय, नापी कार्यालयबाट अभिलेख भिडान गरी दुरूस्त तुल्याउन र अभिलेखहरू कम्प्यूटर प्रविधिमा आवद्ध गरी सूचना प्रणालीको निर्माण गर्नु आवश्यक छ।

(ख) जग्गा जमिनको सिमांकन सम्बन्धमा

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको आफ्नो स्वामित्व भित्रका जमिनहरूको एकिन सिमाकंन गर्नु दायित्व हो । यसको लागि प्राविधिक जाँच गरी जग्गाको वास्तविक क्षेत्रफल तय गरी भरपर्दो रुपमा तारबार, सिमास्तम्भ, पर्खाल आदी लगाई जग्गा जमिनहरूको पहिचान तत्काल हुन सक्ने अवस्था श्रृजना गर्नु र कुनै पनि तवरले खिचोला उत्पन्न हुन सक्ने अवस्थाको निराकरण हुन आवश्यक छ ।

(ग) सम्पत्ति व्यवस्थापन सम्बन्धि संस्थागत सुधार सम्बन्धमा

अचल सम्पतिको संरक्षण व्यवस्थापन सम्बन्धमा पूर्णरूपले जवाफदेही भई कार्य गर्न सक्ने सांगठनिक ढाँचा निर्माण गर्न आवश्यक छ । विश्वविद्यालयको सम्पति व्यवस्थापन गर्ने निकाय वा

शाखालाई सक्षम तथा प्रभावकारी बनाउनु जरूरी देखिन्छ । यस कार्यको लागि संगठन सुधार मार्फत जग्गा प्रशासन विज्ञ समेत रहने गरी पर्याप्त जनशक्तिको व्यवस्था गर्न साथै अचल सम्पतिको प्रशासन सञ्चालन गर्ने स्पष्ट कार्यविधि तर्जुमा गरी कर्मचारीलाई जिम्मेवार बनाउन आवश्यक छ।

८.५ अचल सम्पत्तिको व्यवसायिक प्रयोग सम्बन्धमा

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको आफ्नो स्वामित्वमा रहेको अचल सम्पत्तिलाई आम्दानी वा आय आर्जनको माध्यम बनाउन जरूरी छ । अचल सम्पत्तिको प्रयोग, सदुपयोग, व्यवस्थापनका सम्बन्धमा आधुनिक पद्धतिहरू तर्फ उन्मुख हुन आवश्यक छ । जग्गा जमिनको व्यवस्थापनबाट आम्दानी बढोत्तरी गर्ने सम्बन्धमा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय राम्रा अभ्यासहरू पहिचान गरी यथोचित व्यवस्थापन अवलम्वन गर्न जरूरी छ । अचल सम्पत्ति प्रयोग, आय आर्जन, संकलन र सञ्चालन गर्ने सन्दर्भमा नियममा व्यवस्था भए अनुसार जग्गा व्यवस्थापन समितिहरू कार्यरत रहेका छन् । तत्कालिन अवस्थामा जग्गाहरूको कृषि ठेक्का, अमानती मार्फत रकम संकलन कार्य भईरहेको र विद्यमान अवस्थामा बेलझुण्डी तर्फका केही जमिनहरू विभिन्न प्रयोजनका लागि लिज करारमा दिइएको देखिन्छ । विश्वविद्यालयले अचल सम्पत्तिको सदुपयोग सम्बन्धमा स्पष्ट कार्ययोजना स्वंयले तर्जुमा गर्नु पर्ने देखिन्छ । विश्वविद्यालय नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय ऐन, २०४३ अनुसार संगठित संस्था रहेको र सोही ऐनले सम्पत्ति व्यवस्थापनका सम्बन्धमा अधिकार प्रदान गरेको देखिन्छ । नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय आर्थिक प्रशासनसम्बन्धि नियम २०६७ परिच्छेद १८ ले सम्पत्ति हस्तान्तरण, वहाल वा लिजमा लिन दिन सक्ने व्यवस्था गरेको र प्रक्रियाको सम्बन्धमा नियम ८७(१) ले वोलपत्रको सिद्धान्त अवलम्वन गर्नुपर्ने र नियम ८८ ले कार्यविधि अपनाई घरजग्गा वहालमा लिने दिने निकाय वा संगठन प्रमुखले गर्न सक्ने व्यवस्था गरेको देखिन्छ ।

व्यवसायिक तवरले सम्पत्ति प्रयोग सम्बन्धमा विश्वविद्यालयले रणनीतिक कार्ययोजना तय गरी प्रचलित कानूनी व्यवस्था तथा प्रक्रियाहरू अपनाई भू-उपयोग ऐन,२०७६ मा उल्लेख भए बमोजिम आवश्यकता अनुसार चक्लाबन्दी समेत गरी कुनै पनि व्यक्ति, संस्था तथा निकायलाई लिज वा भाडामा दिन सक्ने अवस्था विद्यमान नै रहेको देखिदा बोलपत्रको सिद्धान्त पालना गर्नु पर्ने सम्बन्धमा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय ऐन २०४३ र नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी नियम २०६७ मा भएका प्रावधान अनुसार कार्ययोजना सहित अगाडि बढन आवश्यक देखिन्छ ।

८.६ विश्वविद्यालय अन्तर्गतका आंगिक विद्यालय र विद्यापीठको जग्गा अभिलेख व्यवस्थापन

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको नाममा दाङ जिल्लामा रहेका जग्गा वाहेक विश्वविद्यालय अन्तर्गतका नेपालभरका आंगिक विद्यालय र विद्यापीठहरूको नाममा रहेका जग्गा जमिनहरूको विवरण सम्बन्धमा विश्वविद्यालयले सम्पूर्ण लगत संकलन गरी एकिन हुन र अध्यावधिक अभिलेख चुस्त दुरुस्त राख्नु पर्ने देखिन्छ।

त्रिभुवन विश्वविद्यालयले बसन्तपुरमा आफ्नो स्वामित्वमा रहेको भवनको आधा भाग नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयलाई प्रयोग गर्न उपलब्ध गराएकोमा उक्त भवन बि.सं. २०७२ सालको भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त भएकोले त्रिभुवन विश्वविद्यालयसँग पूर्व सहमति अनुसार आपसी समझदारी कायम गरी सम्पर्क कार्यालयको व्यवस्था मिलाउन पहल गर्नुपर्ने देखिन्छ।

भाग ९

सारांश तथा निष्कर्ष

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको नाममा रहेका जग्गा तथा अचल सम्पत्तिको सम्बन्धमा नेपाल सरकारको निर्णयबाट जग्गा तथा सम्पत्ति खोजविन समिति गठन गरी समितिलाई निश्चित कार्यदेश दिइएको थियो । सो कार्यदेश बमोजिम समितिले कार्यविधि बनाई निश्चित सिमा भित्र रही अध्ययन गरी यो प्रतिवेदन प्रस्तुत गरिएको हो ।

अचल सम्पत्तिको लगत, अभिलेख, अभिलेख व्यवस्थापनका पक्षहरूको सम्बन्धमा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयबाट प्राप्त भएका जग्गा धनी पुर्जाहरूको अध्ययन, विश्वविद्यालयका पदाधिकारीहरूसँग र स्थानीय निकायका प्रतिनिधिहरूसँग भएको छलफल, प्रमुख जिल्ला अधिकारी लगायत सरोकारवाला कार्यालय प्रमुखहरू, राजनीतिक दलका प्रतिनिधिहरू र स्थानीय निकायका प्रतिनिधिहरू, सरोकारवाला व्यक्तिहरू सहभागी भएको छलफल तथा अन्तर्कृया कार्यक्रमबाट प्राप्त सल्लाह तथा सुझावको आधारमा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयले प्राप्त गरेको र हाल कायम रहेको अचल सम्पत्तिको स्वामित्व, त्यसको संरक्षण, व्यवस्थापन, आयस्ता आदि विषयमा केन्द्रित भई अध्ययन गरिएको थियो । छलफल तथा अध्ययनको सिलसिलामा विश्वविद्यालयको अधिकांश जग्गाहरू विभिन्न व्यक्तिहरूले अतिक्रमण गरी भोग गरी बसेका कारण आफ्नो जग्गा जमिनको आयस्ताबाट वञ्चित भएको तथा विश्वविद्यालयका केही जग्गाहरूमा मोही बाँडफाँड हुन नसकी द्वैध स्वामित्वको अवस्था लगायत सम्पत्ति (भवन तथा जग्गाहरू) को संरक्षण सम्बन्धमा नीतिगत र व्यवस्थापकिय समस्याहरू रहेको देखियो ।

अध्ययनको क्रममा देखिएका उपरोक्त बमोजिमका समस्याहरूमा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको स्वामित्वका जग्गाहरू विशेष गरेर देउखुरी क्षेत्रको लमही नगरपालिका, राजपुर गाउँपालिका, गढवा गाउँपालिका अन्तर्गतका जग्गाहरूको मोहीहरूबाट कूत बाली प्राप्त हुन छोडेको तथा मोही नलागेका जग्गाहरू समेत अन्य व्यक्तिहरूले अतिक्रमण गरी भोग गरीरहेका र आयस्ता समेत नदिएको । विश्वविद्यालयले बि.सं. २०५९ सालदेखि कुनै आयस्ता प्राप्त गर्न नसकेको र बेलझुण्डी तुलसीपुर उपमहानगरपालिका क्षेत्रमा पनि केही जग्गा अतिक्रमण भई रहेको भन्ने सम्बन्धमा राजनैतिक दलहरू, सरोकार निकायहरू र सरोकारव्यक्तिहरूको संयुक्त प्रयासबाट नेपाल सरकारको सहयोग लिई अतिक्रमण सम्बन्धी समस्याको समाधान निकाल्नु जरूरी देखिन्छ।

मोही सम्बन्धि वा द्वैध स्वामित्वको विषय भूमि सम्बन्धि ऐनमा भएका प्रावधानहरू अनुरूप कानून सम्मत तरिकाबाट समाधान गर्नुपर्ने हुँदा र वर्तमानमा नेपाल सरकारको राजपत्र भाग ५, मिति २०७९/०६/१० मा मोही बाँडफाँड सम्बन्धि सूचना प्रकाशन समेत भएको देखिंदा विश्वविद्यालय स्वयम् यसमा जागरुक हुनुपर्ने देखिन्छ साथै जग्गाको संरक्षण, अभिलेखन, लगत व्यवस्थापन, संरक्षण उपयोग तथा व्यवसायिक प्रयोजन सम्बन्धमा अन्य सुझावहरू समेत प्रतिवेदनमा पेश गरिएको छ । यस समितिले अध्ययन गरी प्रस्तुत गरिएका सुझावहरूको सम्बन्धमा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयले आवश्यक नीतिगत व्यवस्था तथा गुरूयोजना तर्जुमा गरी अल्पकालिन तथा दीर्घकालिनरूपमा कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्नु गराउनु आवश्यक छ ।यसबाट जग्गा व्यवस्थापनमा सकारात्मक प्रभाव पार्ने, उपभोग तथा आय आर्जनमा समेत सहजता आउने भई नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको शैक्षिक विकास तथा संस्थागत विकासमा मद्दत पुग्ने देखिन्छ ।

***

अनुसूचीहरू

अनुसूची १ गठन आदेश र कार्यदिश

नेपाल सरकार
शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय

सिंहदरबार,
काठमाडौं, नेपाल ।

पत्र संख्या:- २०८०/८१
चलानी नं.:- २६६

मिति: २०८१/०३/२३
नेपाल सम्वत् ११४४

विषय: जग्गा तथा सम्पत्ति खोजबिन समिति गठन सम्बन्धमा ।

श्री शेखरप्रसाद पौडेल,
पूर्वन्यायाधीश, उच्च अदालत ।

प्रस्तुत विषयमा नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्को मिति २०८१/०३/२० को बैठकबाट नेपाल संस्कृत विश्ववद्यालयको नाममा विभिन्न ठाउँमा रहेको तथा विश्वविद्यालयले प्राप्त गर्नुपर्ने जग्गाको सम्बन्धमा अध्ययन, अनुसन्धान तथा छानबिन एंव भवनलगायत अन्य अचल सम्पत्तिको खोज तथा लगत संकलन, संरक्षण, उपयोग, व्यवस्थापन र आवश्यक अन्य कार्यका लागि अध्ययन गरी शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयसमक्ष प्रतिवेदन पेश गर्नका लागि तपाई संयोजक रहेको तपसिल बमोजिमको "नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको जग्गा तथा सम्पत्ति खोजबिन समिति" गठन गरिएको व्यहोरा अनुरोध गर्दछु । साथै सो समितिको कायदिश यसैसाथ संलग्न राखीएको व्यहोरा समेत अनुरोध छ ।

<u>तपसिल</u>

श्री शेखरप्रसाद पौडेल, पूर्वन्यायाधीश, उच्च अदालत	-संयोजक
उपकुलपतिले तोकेको प्राध्यापक, नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय	-सदस्य
श्री रोहित कुमार भट्टराई,पूर्वसहसचिव नेपाल सरकार	-सदस्य
श्री कपिल डङ्गोल, पूर्वसहसचिव नेपाल सरकार	-सदस्य
श्री देवमणि चौधरी, एकाइ प्रमुख, शिक्षा विकास तथा समन्वय एकाइ, दाङ	-सदस्य सचिव

२०८१/३/२४

(डा. दिपक काफ्ले)
सचिव

फोन नं.:
वेबसाइट: www.moest.gov.np

समितिको कार्यदिशः

१. नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको जग्गा तथा भवनको लगत, उपयोग, संरक्षण र व्यवस्थापन सम्बन्धमा विद्यमान अवस्था अध्ययन गर्ने।

२. नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयबाट जग्गा संरक्षण र प्रयोगसम्बन्धमा अदालतबाट भए गरेका फैसला/आदेश र यस अघि कुनै अध्ययन भएको भए सोको कार्यान्वयन अवस्थाको अध्ययन गर्ने।

३. जग्गा भवनलगायतका सम्पत्ति हिनामिना भए नभएको अध्ययन गर्ने।

४. क्रम सङ्ख्या १ देखि ३ सम्मको अध्ययनको आधारमा तत्कालीन र दीर्घकालीनरूपमा गर्नु पर्ने सुधारका बारेमा सुझाव दिने। जग्गा, भवनलगायतका सम्पत्ति हिनामिना भएको पाइएमा कारबाहीका लागि सिफारिस गर्ने।

५. जग्गा तथा भवनहरूको व्यवसायिक उपयोग गर्ने सम्बन्धमा सुझाव दिने।

६. समितिको कार्यावधि पहिलो बैठक बसेको मितिले तीन महिनाको हुने।

७. समितिको कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गर्न सक्ने।

८. समितिका संयोजक (उच्च अदालतका पूर्वन्यायाधीश) लाई उच्च अदालतका न्यायाधीशले पाउने सरहको शुरु स्केल तलब बराबर पारिश्रमिक, निवृत्त सहसचिव वा सो सरहका सदस्यको हकमा राजपत्राङ्कित प्रथम श्रेणीको शुरु स्केल तलब बराबर पारिश्रमिक उपलब्ध गराउने।

९. बहालवाल सदस्यको हकमा निजले खाइपाई आएको तलबको शुरु स्केलको २५% रकम भत्ता स्वरुप उपलब्ध गराउने।

१०. समितिको काममा सहयोग गर्नका लागि मन्त्रालयले एक जना शाखा अधिकृत स्तर, एक जना नायब सुब्बा र एक जना कार्यालय सहयोगी पूर्णकालीनरूपमा खटाउने र निजहरूलाई तलबको शुरू स्केलको २५% भत्ता स्वरूप उपलब्ध गराइने।

११. समितिका संयोजक र सदस्यहरू (पूर्वसहसचिव) लाई यातायात भत्ता वापत मासिक रु. १५००० (पन्ध्र हजार मात्र) उपलब्ध गराउने।

१२. आवश्यकताअनुसार सदस्यहरूलाई स्थलगत अध्ययनमा जानुपर्दा प्रचलित भ्रमण खर्च नियमावली बमोजिमको सुविधा उपलब्ध गराइने।

१३. समितिको सचिवालय रहने स्थान शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयले तोके बमोजिम हुने।

अनुसूची २ म्याद थपको पत्र

नेपाल सरकार

शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय

नेपाल सरकार शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

पत्र संख्या:२०८१/८२
चलानी नं.:- १०१

सिंहदरबार,
काठमाडौं, नेपाल ।
मितिः २०८१/०८/१९
नेपाल सम्वत् ११४५

विषयः जग्गा तथा सम्पत्ति खोजबिन समितिको म्याद थप सम्बन्धमा ।

संयोजक श्री शेखर प्रसाद पौडेल,
नेपाल संस्कृत विश्ववघालयको जग्गा तथा सम्पत्ति खोजबिन समिति।

प्रस्तुत विषयमा नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्को मिति २०८१/०३/२० को बैठकबाट नेपाल संस्कृत विश्ववघालयको नाममा विभिन्न ठाउँमा रहेको तथा विश्वविद्यालयले प्राप्त गर्नुपर्ने जग्गाको सम्बन्धमा अध्ययन, अनुसन्धान तथा छानविन एंव भवनलगायत अन्य अचल सम्पत्तिको खोज तथा लगत संकलन, संरक्षण, उपयोग, व्यवस्थापन र आवश्यक अन्य कार्यका लागि अध्ययन गरी शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयमार्फत नेपाल सरकारसमक्ष ठोस प्रतिवेदन पेश गर्नका लागि तपाई संयोजक रहेको "नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको जग्गा तथा सम्पत्ति खोजबिन समिति" गठन गरी कार्य भइरहेकोमा तोकिएको तीन महिनाको समयसिमा समाप्त पश्चचात नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्को मिति २०८१/०७/१३ को निर्णय बमोजिम मिति २०८१/०७/०७ देखि लागु हुने गरी उक्त समितिको म्याद २ महिना थप भएको बेहोरा अनुरोध छ ।

(बैकुण्ठ प्रसाद अर्याल)
सहसचिव

बोधार्थ तथा कार्यार्थ
श्री नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय, बेलझुण्डी, दाङ।

अनुसूची ३ कार्यविधि

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको जग्गा तथा सम्पत्ति खोजबिन समितिको

कार्यविधि २०८१

नेपाल सरकार मन्त्रीपरिषदको मिति २०८१।०३।२० को निर्णयानुसारको समितिलाई प्राप्त कायदिशमा उल्लेख गरिए बमोजिमको कार्यसम्पादन गरी सत्य तथ्य पत्ता लगाई प्रतिवेदन पेश गर्न विभिन्न मितिमा छलफल गरी तयार भएको देहाय बमोजिमको कार्यविधि तयार गरिएको छ ।

१. **बैठकको कार्यविधिः-** हरेक निर्णय बैठक प्रणाली मार्फत गरिनेछ । बैठकको निर्णय सामान्यतया सहमति पद्धतिबाट गरिनेछ ।

२. **समितिबाट हुने पत्राचारः-** समितिको बैठकबाट निर्णय भएका विषयमा पत्राचार गर्दा सामान्यतया सदस्य सचिवले गर्नेछ ।

३. **जग्गाको लगत विवरण तथा प्रमाणहरु संकलन गर्ने :-**

i) समितिलाई प्राप्त कार्यदिश बमोजिम सरोकारवाला निकाय तथा व्यक्तिहरुसँग सम्पर्क गरी वा समितिमा आमन्त्रण गरी विश्व-विद्यालयको जग्गा तथा भवन सम्वन्धी आवश्यक श्रेष्ता कागजात, प्रमाण, फैसला निर्णयहरु संकलन गर्ने ।

ii) विश्वविद्यालयको जग्गा कमाउने दर्तावाला मोहीहरुको भनाइ बुझ्ने ।

iii) विश्वविद्यालयका पदाधिकारीहरुसँग सम्पर्क गरी विश्वविद्यालयको अचल सम्पत्तिको बारेमा जानकारी प्राप्त गर्ने ।

iv) दाङ जिल्लाका राजनैतिक दल एवं सरोकारवाला निकायहरुसँग जग्गा संरक्षण लगायतका विविध पक्षका सम्वन्धमा अन्तरक्रिया गर्ने ।

v) जग्गा प्रदान गर्ने तत्कालिन दाता-परिवारका सदस्यहरुसँग छलफल गर्ने ।

vi) विश्वविद्यालयको ऐन, नियम, निर्देशिका कार्यविधि र जग्गा सम्वन्धी निर्णयहरुको अध्ययन गर्ने ।

४. **जग्गाको लगत तथा प्रमाण संकलन गर्नेः-** सरकारी कार्यालयहरू मालपोत कार्यालय, नापी कार्यालय, र अन्य सम्बन्धित कार्यालयसँग

पत्राचार गरी आवश्यकता बमोजिमको भवन तथा जग्गाहरुको विवरण, सम्वन्धित कागजात एवं सरकारी अभिलेखहरु प्राप्त गर्ने साथै आवश्यकता अनुसार सम्वन्धित क्षेत्रमा स्थलगत भ्रमण गरी अभिलेखको अध्ययन गर्न सकिनेछ ।

५. **छलफलका लागि आमन्त्रण गर्नेः-** समितिलाई प्राप्त कार्यादेश बमोजिम समितिले आवश्यक ठानेका सम्बन्धित संघ, संस्था वा व्यक्तिलाई छलफलको लागि समय तोकी समिति/मुकाममा आमन्त्रण गरी छलफल गर्न/गराउन सकिनेछ। यसका लागि मालपोत कार्यालय, भुमिसुधार तथा व्यवस्था कार्यालय, नापी कार्यालय लगायतका प्रमुखलाई आमन्त्रण गरी छलफल गर्न सकिनेछ। उक्त छलफल कार्यक्रम समितिका कम्तिमा ३ जना सदस्यको उपस्थिती हुनुपर्नेछ ।

६. **छलफल तथा सम्वाद गरी जानकारी लिन सकिनेः-** समितिलाई प्राप्त कार्यादेशका आधारमा समितिले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्रको कुनै विषयमा आवश्यक देखेका बहालवाला एवं पुर्व पदाधिकारी तथा कर्मचारी, संघ-संस्था, विशेषज्ञ एवं सम्बन्धित व्यक्तिलाई समितिको सचिवालय/मुकाममा आमन्त्रण गरी छलफल तथा सम्वाद गरी यथार्थ जानकारी लिन सक्नेछ।

७. **छलफल वा परामर्श लिन सकिनेः-** समितिले आफ्नो कार्यक्षेत्रका विषयमा सम्बद्ध क्षेत्रका विज्ञ, दक्ष कर्मचारी एवं सरोकारवालासँग राय-परामर्श लिन समितिको सचिवालय/मुकाममा छलफलका लागि आमन्त्रण गरी राय परामर्श लिन सक्नेछ। साथै सम्बद्ध कार्यालय र स्थानीय तहका जनप्रतिनिधी/पदाधिकारी वा कर्मचारीसँग छलफल गर्न सकिनेछ ।

८. **स्थलगत भ्रमण र निरीक्षण गर्नेः-** समितिले आवश्यकता अनुसार समितिका कुनै पदाधिकारी वा कर्मचारीबाट यथार्थता यकिन गर्न स्थलगत अध्ययन एवं निरीक्षण गर्न गराउन सक्नेछ ।

९. **कागजात, प्रमाण र दस्तावेजको अध्ययनः-** समितिमा प्राप्त सबै सूचना, जानकारी, प्रमाण लगायतका सबै कागजातको अध्ययन विश्लेषण गरिनेछ ।

१०. **प्रतिवेदन पेश गर्नेः-** समितिलाई प्राप्त कार्यादेश बमोजिमको कार्याविधिभित्र नेपाल सरकार, शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय समक्ष अन्तिम प्रतिवेदन पेश गरिनेछ ।

११. **आचारसंहिताः-** समितिले खोजविन वा छानविन गरी पत्ता लगाइएका र प्राप्त भएका तथ्य/प्रमाण नेपाल सरकार, शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय समक्ष अन्तिम प्रतिवेदन पेश गर्नुअघि गोप्य राखिनेछ। सञ्चारकर्मीहरूसँग समितिले सामुहिक छलफल गर्न र सूचना प्राप्त गर्न सक्नेछ तर समितिले गरेका निर्णयहरू गोप्य राखिनेछ ।

१२. **विविध कार्यः-** समितिले प्रचलित कानुनको परिधिभित्र रहेर छानविनका क्रममा अन्य आवश्यक थप कार्यविधि अवलम्बन गर्न सक्नेछ ।

अनुसूची ४ सहभागिको विवरण

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको जग्गा तथा सम्पत्ति खोजबिन समितिको आयोजनामा विश्वविद्यालयको जग्गा तथा भवनको संरक्षण , उपयोग, तथा व्यवस्थापनका सन्दर्भमा सुझाव संकलन गर्न मिति २०८१।०७।०७ गते संचालित जिल्लास्तरमा सरोकारवालाहरूसंग छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रममा सहभागीहरूको उपस्थिति विवरण

तपसिल

क . .स	नाम थर	पद	संस्था/कार्यालय
१	श्री शेखरप्रसाद पौडेल	संयोजक	ने.सं.वि.जग्गा तथा सम्पत्ति खोजविन समिति
२	श्री भिमप्रसाद खतिवडा	निमित्त उपकुलपति	नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय बेलझुण्डी दाङ
३	श्री कृष्णप्रसाद लम्साल	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	जिल्ला प्रशासन कार्यालय दाङ
४	श्री इश्वर थापा	प्रहरी नायव उपरीक्षक	जिल्ला प्रहरी कार्यालय दाङ
५	श्री रमेश सिंह डाँगा	उपअनुसन्धान निर्देशक	राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय दाङ
६	श्री होमराज न्यौपाने	सशस्त्र प्रहरी नायव उपरीक्षक	सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल सुरक्षा बेस
७	श्री महेशकुमार गुरुङ	कार्यालय प्रमुख	इलाका प्रशासन कार्यालय तुलसीपुर दाङ
८	श्री रोहित कुमार भट्टराई	सदस्य	ने.सं.वि.जग्गा तथा सम्पत्ति खोजविन समिति
९	श्री कपिल डंगोल	सदस्य	ने.सं.वि.जग्गा तथा सम्पत्ति खोजविन समिति
१०	श्री इश्वर पोखेल	सदस्य	ने.सं.वि.जग्गा तथा सम्पत्ति खोजविन समिति
११	श्री भक्तु चौधरी	वडा अध्यक्ष वडा नं.२	गढवा गाउँपालिका देउखुरी दाङ
१२	श्री लेख बहादुर थापा	वडा अध्यक्ष वडा नं.५	गढवा गाउँपालिका देउखुरी दाङ
१३	श्रीधर शर्मा मजगैंया	जग्गादाता प्रतिनिधि	तुलसीपुर उमनपा १८ दाङ
१४	श्री झमलाल गाहा	नापी अधिकृत	नापी कार्यालय तुलसीपुर दाङ
१५	श्री पुरन चौधरी	प्रमुख नापी अधिकृत	नापी कार्यालय घोराही दाङ

१६	श्री देवी बहादुर भण्डारी	प्रमुख मालपोत अधिकृत	मालपोत कार्यालय घोराही दाङ
१७	श्री गिरीराज शर्मा	सह-प्रशासक	नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय बेलझुण्डी दाङ
१८	श्री शान्तराज गौतम	प्रशासन सहायक	मालपोत कार्यालय तुलसीपुर दाङ
१९	श्री विना वि.सी.	सहायक प्रशासक	नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय बेलझुण्डी दाङ
२०	श्री सन्तोष सुवेदी	उपाध्यक्ष	पत्राकार महासंघ दाङ
२१	श्री मेघराज भट्टराई	जिल्ला सदस्य	राष्ट्रिय जनमोर्चा दाङ
२२	श्री रामप्रसाद खनाल	मालपोत अधिकृत	मालपोत कार्यालय लमही दाङ
२३	श्री गोविन्द चौधरी	सदस्य वडा नं५.	राजपुर गाउँपालिका देउखुरी दाङ
२४	श्री जगतराम यादव	अध्यक्ष	जसपा नेपाल दाङ
२५	श्री नेत्र बहादुर	सदस्य वडा नं६.	राजपुर गाउँपालिका देउखुरी दाङ
२६	श्री शिवराज पोखेल	सर्भेक्षक	नापी कार्यालय लमही दाङ
२७	श्री दुर्गा लामीछाने	वकिल	काठमण्डौ
२८	श्री गेहेन्द्र बस्नेत	हेड असिटेन्ट	नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय बेलझुण्डी दाङ
२९	श्री चिरञ्जीवी उपाध्याय	वकिल	काठमाडौं
३०	श्री हुमा कुमारी डि सी	उपमेयर	घोराही उपमहानगरपालिका, दाङ
३१	श्री सावित्रा पुन	सहायक प्र.जि.अ.	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, दाङ
३२	श्री दीपक थापा	जिल्ला सदस्य	रा.प्र.पा., दाङ
३३	श्री शिव कुमार आचार्य	अध्यक्ष	ने.क.पा. एमाले, दाङ
३४	श्री विश्वराज आचार्य	सचिव	नेकपा माओवादी केन्द्र, दाङ
३५	श्री छवि पुरी	सम्पादक	रेडियो मध्यपश्चिम
३६	श्री लिलाधर वली	पत्रकार	गोरक्षा दैनिक
३७	श्री माधव वली	वडा अध्यक्ष वडा नं . १८	तुलसीपुर उमनपा दाङ
३८	श्री अम्मर क्षितिज भण्डारी	पत्रकार	कान्तिपुर टेलिभिजन
३९	श्री थलराज पुरी	वडा अध्यक्ष वडा नं . १८	तुलसीपुर उमनपा दाङ
४०	श्री प्रकाश सुवेदी	कोषाध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस दाङ
४१	श्री देवमणि चौधरी	सदस्य	ने.सं.वि.जग्गा तथा सम्पत्ति खोजविन समिति
४२	श्री तिलकराम बन्जाडे	शाखा अधिकृत	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ दाङ

४३	श्री अशिष चौधरी	सहायक	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, दाङ
४४	श्री अभिशेक चौधरी	सहायक	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, दाङ

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको जग्गा तथा भवनको संरक्षण, उपयोग, व्यवस्थापन र आवश्यक कार्यका लागि विश्वविद्यालयका पदाधिकारी ,पुर्व पदाधिकारी ,जग्गा दाता, विभिन्न जग्गा व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारी, विभिन्न व्यक्तित्व , विश्वविद्यालयका कर्मचारी लगायतका व्यक्तिक्त्वसंग सुझाव संकलन गर्न नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको जग्गा तथा सम्पत्ति खोजबिन समितिको आयोजना र नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको समन्वयमा मिति २०८१।७।६ गते आयोजित अन्तरक्रिया/छलफल कार्यक्रममा सहभागीहरूको उपस्थिति विवरण

तपसिल

क . .स	नाम थर	पद	संस्था/कार्यालय
१	श्री भिमप्रसाद खतिवडा	निमित उपकुलपति	नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय बेलझुण्डी दाङ
२	श्री शेखरप्रसाद पौडेल	संयोजक	ने.सं.वि.जग्गा तथा सम्पत्ति खोजविन समिति
३	श्रीधर शर्मा मजगैंया	प्राध्यापक	नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय बेलझुण्डी दाङ
४	श्री रोहित कुमार भट्टराई	सदस्य	ने.सं.वि.जग्गा तथा सम्पत्ति खोजविन समिति
५	श्री कपिल डंगोल	सदस्य	ने.सं.वि.जग्गा तथा सम्पत्ति खोजविन समिति
६	श्री इश्वर पोखेल	सदस्य	ने.सं.वि.जग्गा तथा सम्पत्ति खोजविन समिति
७	श्री देवमणि चौधरी	सदस्य	ने.सं.वि.जग्गा तथा सम्पत्ति खोजविन समिति
८	श्री गिरीराज शर्मा	सह-प्रशासक	नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय बेलझुण्डी दाङ

९	श्री बुद्धीसागर जिसी	सह-प्रशासक	नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय बेलझुण्डी दाङ
१०	श्री प्रकाश कुमार आचार्य	सह लेखा नियन्त्रक	नेपाल संस्कृत विश्‍वविद्यालय बेलझुण्डी दाङ
११	श्री विष्णु प्रसाद दाहाल	सह लेखा नियन्त्रक	नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय बेलझुण्डी दाङ
१२	श्री हरि बहादुर जि.सी .	सह लेखा नियन्त्रक	नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय बेलझुण्डी दाङ
१३	श्री सुरज कुमार लामा	सह-प्रशासक	नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय बेलझुण्डी दाङ
१४	श्री चन्द्र बहादुर वली	अध्यक्ष	बेलझुन्डी क्षेत्र विकास समिति दाङ
१५	श्री मदन बहादुर बस्नेत	अध्यक्ष	बेलझुन्डी जग्गा संरक्षण समिति दाङ
१६	श्री धन बहादुर बस्नेत	सदस्य	बेलझुन्डी जग्गा संरक्षण समिति दाङ
१७	श्री शेर बहादुर बस्नेत	सदस्य	बेलझुन्डी जग्गा संरक्षण समिति दाङ
१८	श्री टेसीराज पोखेल	सदस्य	बेलझुन्डी जग्गा संरक्षण समिति दाङ
१९	श्री गोविन्द मजगैंया	पूर्व सदस्य	बेलझुन्डी जग्गा संरक्षण समिति दाङ
२०	श्री लक्ष्मण पोखेल	पूर्व आर्थिक नियन्त्रक	नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय बेलझुण्डी दाङ
२१	श्री कृष्ण बहादुर के.सी .	सदस्य	बेलझुन्डी जग्गा संरक्षण समिति दाङ
२२	श्री सुनिल कुमार पोखेल	उपाध्यक्ष	सुदय रामेश्वर शिवालय
२३	श्री नारायण पौडेल	शिक्षक	जनता संस्कृत मावि, बिजौरी दाङ
२४	श्री गेहेन्द्र बस्नेत	हेड असिटेन्ट	नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय बेलझुण्डी दाङ

अनुसूची ५ संस्कृत विश्वविद्यालयको नाममा नामसारी दर्ता गर्न आदेश

श्री ५ को सरकार

सवारी मन्त्रालय

गोप्य

सवारी शिविर

मिति ०४५।११।३०

पत्र संख्या:- प.नी.मु. २०४५।०४६ च.नं. ...

विषय:-

२९०९
२०४५।१२।५

श्रीमान् अंचलाधीशज्यू,
राप्ती अंचलाधीश कार्यालय,
दाङ्ग तुलसीपुर।

श्री ५ महाराजाधिराज सरकार बाट ... प.नी.मु. २०४५।०४६ मिति २०४५।११।२० को ... निम्न कारवाही गर्न ... आदेशानुसार अनुरोध गरेको छु।

१. दाङ जिल्ला विद्यापीठ (...) को नाममा दर्ता भई रहेका जग्गाहरु महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालय ऐन, २०४३ अनुसार महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालयको नाममा नामसारी गर्न जिल्ला विद्यापीठ (...) को ... जग्गा ... समिति, महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालय र राप्ती अंचलाधीश ... आवश्यक कारवाही गर्ने।

२. जिल्ला संस्कृत माध्यमिक विद्यालय महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालय अन्तर्गत ... संस्कृत माध्यमिक विद्यालयको नाममा दर्ता भएको जग्गा महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालयको नाममा नामसारी गर्ने व्यवस्था राप्ती अंचलाधीशले मिलाउने।

३. ... विद्यालयको नाममा दर्ता भएको जग्गा ... विद्यालयको ... समितिको अनुरोध बमोजिम महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालयको नाममा नामसारी गर्ने तथा दाङ जिल्ला ... नाममा भएको जग्गाको ... १२ बिघा ९ ... उपलब्ध गराई ... व्यवस्था राप्ती अंचलाधीशले मिलाउने।

बोधार्थ:-

श्री ५ महाराजाधिराज सरकार
सवारी मन्त्रालय, ...

२०४५।११।३०
(...)
... सचिव

आज २०४६ साल ज्येष्ठ २ गते सोमबार अध्यक्ष स्थानेश्वर गौतम श्रीमान् रापती अञ्चलाधिश तथा म. सं. वि. का कुल सचिवज्युका उपस्थितीमा दाङ्ग देउखुरी जग्गा व्यवस्था समितिको बैठक बस्यो । जसमा निम्न सदस्यहरुको उपस्थिति छ ।

1. श्री स्थानेश्वर गौतम —अध्यक्ष — द. स्थानेश्वर गौतम
2. श्री विष्णु प्रसाद शर्मा —सदस्य सचिव — द. विष्णु प्रसाद शर्मा
3. श्रीमान् रापती अञ्चलाधिशज्यू — जगदीश सङ्ग्रौला द. जगदीश सङ्ग्रौला
4. प्र. जि. अ. श्री दामोदर शर्मा रेग्मी सदस्य — द. दामोदर शर्मा रेग्मी
5. का. मु. जि. शि. अ. श्री मन्सूर आलम खाँ — द. श्री मन्सूर आलम खाँ
6. अध्यक्ष सूक्ष्म रामेश्वर शिवालय जागेश्वर प्रा्यापक — द. श्री जागेश्वर प्रापण
7. भूमिदाता प्रतिनिधि श्रीधर शर्मा मजगैंया सदस्य — द. श्री श्रीधर शर्मा मजगैंया
8. भूमिदाता प्रतिनिधि श्री भरत राज शर्मा सदस्य — द. श्री भरत राज शर्मा
9. भूमिदाता प्रतिनिधि श्री गोविन्द मजगैंया सदस्य — द. श्री गोविन्द मजगैंया
10. भूमिदाता प्रतिनिधि श्री कुसुम राज शर्मा सदस्य — द. श्री कुसुम राज शर्मा

आमन्त्रित

१. श्रीमान कुलसचिवज्यूको म. सं. वि. श्री वेशव दिपक शर्मा — द. वेशव दीपक शर्मा

उक्त बैठकले निम्नानुसार निर्णय गर्‍यो ।

१. वि. सं. २०१० सालमा दाङ्गमा मजगैंया परीवारका व्यक्तिहरुले संस्कृतको उच्चतर उन्नतिका निमित्त जनता संस्कृत माध्यमिक विद्यालयलाई दान दिएको देउखुरीका जग्गाहरु मध्ये जनता संस्कृत माध्यमिक विद्यालय जनता विद्यापीठ(न्याम्पस) सूक्ष्म रामेश्वर शिवालय समेतको नाममा हाल सम्म ८४६ – १२ – २½ बिगाहा दर्ता भैसकेको र ५२२ – ४ – १८½ बिगाहा दर्ता हुन उक्त जग्गाहरुको व्यवस्था गर्न गठित जग्गा व्यवस्था समितिले निवेदन दी राखेकोमा सो छुट ५२२ – ४ – १८½ बिगाहा जग्गा महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालयको नाममा दर्ता गर्ने भन्ने राजदरबार बाट प्राप्त निर्देशनलाई कार्यान्वयन गर्दा दान पत्रको आधारमा श्री सूक्ष्म रामेश्वर महादेव समेतको चार खण्डको एक खण्डमा यस विद्यालयको शिक्षण सामग्री त्यसको आम्दानी समेत चार खण्डको एक खण्ड म. सं. वि. वि. ले अविछिन्न रुपमा सूक्ष्म रामेश्वरलाई दिन अनुरोध गर्ने ।

।२। हाल जनता विद्यापीठ(क्याम्पस) को नाममा दर्ता भैरहेको जग्गाहरु महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालय ऐन २०४३ अनुसार महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालयको नामसारी गर्न जनता विद्यापीठ (क्याम्पस) को हालको जग्गा व्यवस्था समिति, महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालय र रापती अञ्चलाधिश कार्यालयले आवश्यक कारवाही गर्ने भन्ने प्राप्त निर्देशन को हृदयतः स्वागत गर्दै जनता विद्यापीठ (क्याम्पस) समेतका नाममा रहेका जग्गाहरु म. सं. वि. वि. का नाममा दर्ता गर्न म. सं. वि. र

अनुसूची ६ दानपत्रहरू

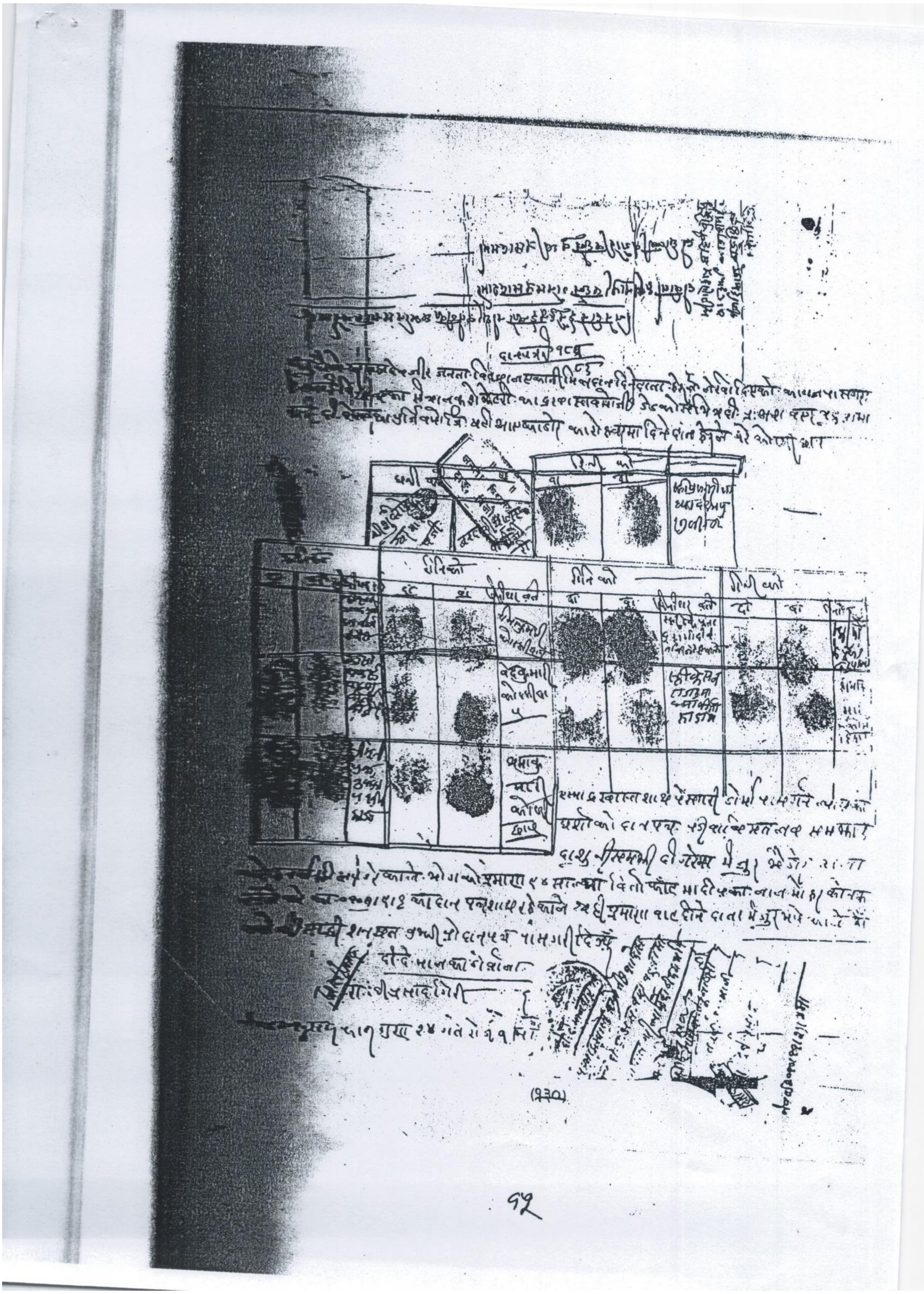

दानपत्र नं १४१
४६

श्री ३ देहामेश्वर महादेवहरू जनतावी... जानीमि ... दान दिने दाता हेरूले ... दिएको कागज पास गरी... [illegible] ...को रहे ... [illegible] ... श्रीमान ... [illegible] ... दिने दाता हेरुले गरेको ... [illegible]

लिनेका			दिनेका			दानीका		
दा.स्यो	वा.स्यो	मु. नाथ/ बर्ते	दा.स्यो	वा.स्यो	मु. नाथ/ बर्ते	दा.स्यो	वा.स्यो	दस्त/ नाथ/ बर्ते
		[illegible]			[illegible]			[illegible]
		[illegible]			[illegible]			[illegible]
								[illegible]
[illegible]								
श्री ३ देहामेश्वर ... जीं			जनतावी ...					

... [illegible] ... दान ... [illegible] ... दिने दाता ... [illegible] ... दान ... [illegible] ...

दी. दे. माळ्वाडोर ... [illegible]

... देविप्रशाद गिरी

मीती २०१० साल माघ २८ गते रोज ४ ... [illegible]

(११७)

अनुसूची ७ जग्गा र भवनको विवरण

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय बेलझुण्डी दाङमा रहेका भवनहरुको विवरण :-

क.सं.	गा.वि.स.वडा नं.	कि.नं.	क्षेत्रफल विगाहामा	विश्वविद्यालय भवन संख्या	भवनको नाम	प्रयोग/अवस्था
१	साविक विजौरी गा.वि.स. वडा नं.४ क (वडा नं १८ तुलसीपुर)	८१	२९-१९-७.५	११	उपकुलपतिको आवास	प्रयोगमा रहेको
					शिक्षाध्यक्षको आवास	प्रयोगमा रहेका
					कुलसचिवको आवास	प्रयोगमा रहेका
					सेवा आयोगका पदाधिकारी आवास	प्रयोगमा रहेका
					स्थापत्यशास्त्र डीनको आवास भवन	संस्कृत अध्ययन संस्थानको समयमा निर्माण भएको पुरानो भवन हाल प्रयोगमा रहेको ।
					आयुर्वेद अध्ययन संस्थान डीनको आवास	संस्कृत अध्ययन संस्थानको समयमा निर्माण भएको पुरानो भवन हाल प्रयोगमा रहेको ।
					स्थापत्यशास्त्र डीनको कार्यालय	संस्कृत अध्ययन संस्थानको समयमा निर्माण भएको पुरानो भवन हाल प्रयोगमा रहेको ।
					आयुर्वेद अध्ययन संस्थान डीनको कार्यालय	संस्कृत अध्ययन संस्थानको समयमा निर्माण भएको पुरानो भवन हाल प्रयोगमा रहेको ।
					ने.सं.वि.कर्मचारी संघको कार्यालय	संस्कृत अध्ययन संस्थानको समयमा निर्माण भएको पुरानो भवन हाल प्रयोगमा रहेको ।
					हल घर	संस्कृत अध्ययन संस्थानको समयमा निर्माण भएको पुरानो टिनको छानो भएको भवन हाल प्रयोगमा रहेको ।
					प्रिफ्याब्र भवन	नयाँ भवन (छानो भएको ।

२०७१/३/१८

क.सं.	गा.वि.स.वडा नं.	कि.नं.	क्षेत्रफल विगाहामा	विश्वविद्यालय भवन संख्या	भवनको नाम	प्रयोग/अवस्था
२.	साविक विजौरी गा.वि.स. वडा नं.४ क (वडा नं. १८ तुलसीपुर)	८२	५-१३-१५	३	परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय भवन	प्रयोगमा रहेको
					चमेनागृह (क्यान्टिन) भवन	प्रयोगमा रहेका
					उपकुलपतिको कार्यालय भवन	निर्माणाधिन अवस्थामा
३.	साविक मानपुर गा.वि.सं. वडा नं.८ क (वडा नं. १८ तुलसीपुर)	३८७	३३-६-४	८	ने.सं.वि. केन्द्रीय कार्यालय भवन	प्रयोगमा रहेका
					ने.स.वि.सेवा आयोगको कार्यालय	प्रयोगमा रहेका
					राष्ट्रिय साँस्कृतिक अध्ययन केन्द्र र अनुसन्धान केन्द्रको संयुक्त भवन	प्रयोगमा रहेका
					ने.सं.वि.केन्द्रीय पुस्तकालय भवन	प्रयोगमा रहेका
					बोटानिकल भवन	निर्माणाधिन अवस्थामा
					छात्रावास भवन	संस्कृत अध्ययन संस्थानको समयमा निर्माण भएको पुरानो भवन हाल प्रयोगमा रहेको ।
					त्रिलोकेश्वर महादेव मन्दिर परिसरमा निर्माण भएको भवन -२	संस्कृत अध्ययन संस्थानको समयमा निर्माण भएको पुरानो टिनको छानो भएको भवन हाल प्रयोगमा रहेको ।

क्र.सं.	गा.वि.स.वडा नं.	कि.नं.	क्षेत्रफल विगाहामा	विश्वविद्यालय भवन संख्या	भवनको नाम	प्रयोग/अवस्था
४.	साविक मानपुर गा.वि.स. वडा नं.८ क	५	२-१०-०	२	विश्वविद्यालय विद्यापीठ	संस्कृत अध्ययन संस्थानको समयमा निर्माण भएको पुरानो भवन हाल प्रयोगमा रहेको ।
					चमेनागृह (क्यान्टिन) भवन	संस्कृत अध्ययन संस्थानको समयमा निर्माण भएको पुरानो भवन हाल प्रयोगमा रहेको ।
५.	साविक मानपुर गा.वि.स. वडा नं.८ क	४४७	३-१३-१६	१	केन्द्रीय आयुर्वेद शिक्षण भवन	प्रयोगमा रहेको
६.	साविक विजौरी गा.वि.स. वडा नं. ३ क	२३, २४, २५ र २६	०-१५-३	२	शिक्षक कर्मचारी आवास भवन-१ र पालेघर -१	निर्माणाधिन भवन
७	साविक विजौरी गा.वि.स. वडा नं.१ क	२	६०-८-८	२	गोदाम घर	प्रयोगमा
८.	साविक मानपुर गा.वि.स. वडा नं.१ख	१०८	३४-१५-८	२	गोदाम घर	प्रयोगमा

जम्मा घर संख्या :-३१

दर्ता हुन बाँकी जग्गा :-

क्र.सं.	गा.वि.स.	कि.नं.	जग्गाको क्षेत्रफल	मोहीको नाम	कैफियत
१	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	३१९	०-९-८	भोदु चौधरी	
२	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	३२०	०-१२-८	गर्भु चौधरी	
३	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	३२१	०-६-१०	शिव चौधरी	
४	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	३२२	०-१४-१४	रोइनु चौधरी	
५	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	३२४	१-११-१२	भोदु चौधरी	
६	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	३२५	१-१६-१३.५	बुढान लवरु चौधरी	
७	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	३६४	०-६-७	बलपुरे लवरु चौधरी	
८	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	३६५	०-६-९	बलपुरे लवरु चौधरी	
९	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	३६६	०-३-१९	रोइनु चौधरी	
१०	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	३६७	०-४-६	गर्भु चौधरी	
११	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	३६८	०-११-१	शिव चौधरी	
१२	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	३६९	०-४-८	अनन्तराम चौधरी	
१३	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	३७१	०-३-४.५	बलपुरे लवरु चौधरी	
१४	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	३७२	०-१२-०	अनन्तराम चौधरी	

जम्मा जग्गा क्षेत्रफल ८-३-०

पाल संस्कृत विश्वविद्यालयसँग तेरोमेरो परेको जग्गा :-

क्र.सं.	गा.वि.स.	कि.नं.	जग्गाको क्षेत्रफल	मोहीको नाम	कैफियत
१	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	३२६	०-१-२	डोरप्रसादसँग तेरोमेरो भएको	
२	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	३३४	०-२-१५	चेतकुमारीसँग तेरोमेरो भएको	
३	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	३३७	०-६-१७	छविलालसँग तेरोमेरो भएको	
४	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	३३९	०-२-३	सितारामसँग तेरोमेरो भएको	
५	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	३४१	०-२-१५	दामादेवीसँग तेरोमेरो भएको	
६	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	३४३	०-२-१६	भोदु चौधरीसँग तेरोमेरो भएको	
७	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	३४५	०-३-११	छविलालसँग तेरोमेरो भएको	
८	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	३४८	०-९-०.५	कृपानारायणसँग तेरोमेरो भएको	
९	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	३५३	०-४-६	सितारामसँग तेरोमेरो भएको	
१०	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	३५५	०-३-११	बकरहुसँग तेरोमेरो भएको	
११	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	३५६	०-३-१७	डोरप्रसादसँग तेरोमेरो भएको	
१२	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	३५७	०-४-१	ऋषिरामसँग तेरोमेरो भएको	
१३	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	३६१	०-१०-३	चिन्तामणिसँग तेरोमेरो भएको	
१४	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	३६२	०-१-१३.५	चिन्तामणिसँग तेरोमेरो भएको	
१५	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	५४२	०-५-८.५	रामफलसँग तेरोमेरो भएको	
१६	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	५४६	०-१-६	माधु चौधरीसँग तेरोमेरो भएको	
१७	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	५४८	०-२-८	भुखलालसँग तेरोमेरो भएको	
१८	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	५५६	०-१-६	छेदुबकलानसँग तेरोमेरो भएको	
१९	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	५६२	०-१५-१	छदुजनकसँग तेरोमेरो भएको	
२०	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	५७१	०-९-०	रामफलसँग तेरोमेरो भएको	
२१	गोवरडिया गा.वि.स. ३ क	५७२	०-३-४	छेदुबकलानसँग तेरोमेरो भएको	

जम्मा जग्गा क्षेत्रफल ४-१६-४.५

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयका नाममा रहेका जग्गाहरुको विवरणः-

देउखुरी तर्फ

क्र.सं.	गा.वि.स.	क्षेत्रफल
१.	साविक गंदी गा.वि.स. र दुलैया गा.वि.स. देउखुरीमा	११३२-१२-१७.५
२.	साविक सतवरीया गा.वि.स. देउखुरीमा	१६८-७-१७
३.	साविक गोवरडिया गा.वि.स. देउखुरीमा	३६-११-०
	जम्मा जग्गाको क्षेत्रफल	१३३७-११-१४.५

मोहि भएको जग्गा विवरणः-

क्र.सं.	गा.वि.स.	क्षेत्रफल
१.	साविक गंदी गा.वि.स. र दुलैया गा.वि.स. देउखुरीमा	३०६-४-१९
२.	साविक सतवरीया गा.वि.स. देउखुरीमा	८३-१४-१०
३.	साविक गोवरडिया गा.वि.स. देउखुरीमा	१८-१४-१३
	जम्मा मोही जग्गाको क्षेत्रफल	४०८-१४-२

दर्ता हुन बाँकी

क्र.सं.	गा.वि.स.	क्षेत्रफल
१.	साविक गोवरडिया गा.वि.स. वाड नं. ३ क देउखुरीमा	८-३-०
२.	साविक गोवरडिया गा.वि.स. वाड नं. ३ क देउखुरीमा तेरोमेरो (विवाद) भएको	४-१६-४.५

दाङ तर्फ

क्र.सं.	गा.वि.स.	क्षेत्रफल
१.	साविक विजौरी गा.वि.स. दाङमा	१८५-११-०
२.	साविक मानपुर गा.वि.स. दाङमा	१४०-१२-२
	जम्मा जग्गाको क्षेत्रफल	३२६-३-२

वरिष्ठ सहायक

५८४४१६०५५

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको मानपुर गा.वि.स.मा पर्ने जग्गाहरु

गा.वि.स. मानपुर	वाडं नं. १ख	कि.नं. १०८	३४-१५-८	जिनुवा जग्गा
	१ख	" १३३	०-८-०	" — "
	७ग	" १४६	११-७-१६	वनकट्टी
	८क	" ५	२-१०-०	विद्यापीठ
	"	" ७०	२-२-६	मिर्गा
	"	१००	२०-१-५	रत्नोउद्यान
	"	१०२	५-१२-१६	" — "
	"	२१६	०-३-११	भंगारी
	"	२५५	०-७-०	मंगारी
	"	३२३	४-८-८	मिर्गा
	"	३३९	५-११-१३	मिर्गा
		३४२	६-७-४	
	"	३५५	०-११-६	मिर्गा
	"	३८७	३३-६-४	केन्द्रीय कार्यालय परिसर
		४३३	०-११-०	" "
	"	४२६	८-१४-९	" "
	"	४४७	३-१३-१६	" "
			१४०-१२-२	

दाङ तर्फको जग्गा

मानपुर ज.वि. १४०-१२-२

बिजौरी ज.वि. १८५-१२-८

३२६-४-१०

१

विजौरी- गा.वि.स मा पर्ने जग्गाहरु

साबिक विजौरी-	१क	कि.नं.२	ज.वि ६०-८-८	वनेरी
"	४क	७५	" ७-१६-७½	सडक डिभिजन कार्यालय परिसर
"	"	८१	२५-१५-७½	" —— " —— "
"	७ग	१४	०-५-२	वनुवा जग्गा
"	"	४७	०-३-६	" —— "
"	"	७३	०-५-११½	" —— "
"	३क	२३	०-५-०	मनिकापुर वारी जग्गा
"	"	२४	०-४-१०	" —— "
"	"	२५	०-३-६	" —— "
"	"	२६	०-२-७	" —— "
"	"	८०	०-०-१२	मनिकापुर जग्गा
"	"	८१	०-१-१५	" —— "
"	"	३५१	०-३-४	" —— "
"	"	३५२	०-२-८	" —— "
"	"	३५५	१-०-१३	" —— "
"	"	४१२	०-६-३	" —— "
	"	४२२	५-१७-३	पुस्प उद्यान
	"	२५	०-१०-१४	मनिकापुर वारी
	"	३५६	०-११-१७	" —— "
	"	४०२	०-१६-१४	नि. पि. वाटिका
	"	४०६	०-१०-४	" —— "
	"	४११	०-१३-१०	" —— "
	"	५२३	०-२-०	" —— "
	"	४२३	०-४-१३	" —— "
	"	३२८	०-३-१०	" —— "
	"	५२४	०-२-१२½	" —— "
			१११-६-१८	

२

निजौरी ४ ख कि.नं. १०९ ढोकाने डाडा
१-७-६ "

~~निजौरी~~ " ६७ २-९-१६ १/२ "
४क १४ ०-८-१८ "
" १८ ४-४-१३ "
" १९ १-६-१४ "
" ७६ २-१-५ १/२ "
" ७७ २-९-१०
" ७८ ५-१-१३ १/२ "
" ७९ ०-११-११
" ८० १-८-४
" ८२ ५-१३-१५ परिक्षा नियन्त्रण कार्यालय
३क ३९९ ०-१३-८ वि. पि. वाटिका
४०० ०-१०-६ " "
४०१ ०-८-० " "
४०२ ०-११-९ " "
४०४ ०-४-१२ " "
४०५ ०-१३-१२ " "
४०७ ०-१६-९ " "
४०८ ०-८-८ " "
४०९ ०-४-५ " "
४१० ०-३-१४ " "
५२८ ९-१९-१४ मनिकापुर धाचुरे
३ख १३५ ४-१९-८ सातकुने
" १३६ २-१८ २ १/२ धर्मपुर
" २२६ ६-३-२ "
" १८ ८-१४-१२ "
४ख ५७ २-२-१५ "
" ६५ ६-७-१२ १/२ "
" १०८ ०-१३-१३ १/२ "
३क ६४५ ०-११-१८ १/२
१३क ४२ २-१५-५ कलोनी
३ङ. २२१ ०-२-१६ १/२

७४-५-१०

अनुसूची ८ तिरो तिरेको रसिद

सं० ०४८ दर्ता(?)
२४८।११९

श्री ५ को सरकार
भूमि सुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय
मालपोत विभाग

मालपोत कार्यालय, दाङ्ग

( )

च. नं. ६०१७७

त्रिभुवन नगर

मु.फा. ०४८।४५
न.०- २०२

मितिः- ०४८।४।१७।

विषयः जग्गादर्ता सम्बन्धमा ।

श्री महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालय
वेलझुण्डी दाङ्ग ।

उपर्युक्त विषयमा ताहांको मिति मितिको पत्रानुसार दल माग भएका निम्न बमोजिम कायम श्री महेन्द्र संस्कृत विद्यालयको नाममा मिति ०४८।३।११ मा दर्ता भएकाले यो ०४८।४८ सालको पोत बुझाई निम्न जग्गाको जग्गाधनी दर्ता प्रमाण पुर्जा उपलब्ध हुन अनुरोध गरिएकोछ ।

गा.वि.स.	वा.नं.	कि.नं.	किसिम	क्षेत्रफल
दाङ्गी डुलैया	९ ग.	२८	भी.अ.	०-१-०
		३०	,, ,,	०-८-११
		३१	,, ,,	०-१२-१
		३२	,, ,,	०-१-१५
		३६	,, ,,	०-१-४
		३८	,, ,,	०-३-२
		३९	,, ,,	०-०-११
		४०	,, दो.	०-४-१५
		४२	,, अ.	०-२-११
	७क	५१	,, ,,	१-६-१२
		५२	,, ,,	०-३-१३
		५३	,, ,,	०-८-५
		१०५	,, ,,	०-२-११
		११०	,, ,,	०-३-११
गजादी	४क	४६६	ध. सी.	४१-१५-११
	२क	१६६	खे. दो.	२५-१४-१४
	२घ	१०	खे. अ.	२८-१०-४
				१३४-५-६

(हस्ताक्षर)
अधिकृत

८२

मिति:- [illegible]

विषय: [illegible]

महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालय
दर्ता नं. १६६३
मिति १०।१६
दस्तखत

श्री महेन्द्र संस्कृत विश्व विद्यालय, [illegible]

[illegible] ०७/४० ।

उपर्युक्त विषयमा तपाईंको प.सं. ८३ च.नं. (४) ६२०।३८।३८ [illegible] ०४६।८।१५ को म.सं. वि.वि. [illegible] का जग्गा मध्ये [illegible] अनुसार [illegible] निर्णयानुसार दर्ता ज.ध. [illegible] पुर्जा तयार भई [illegible] ०४६ [illegible] पुर्जा [illegible] कर्मचारी [illegible] अनुरोध गरिएको छ ।

गा.वि.स	वार्ड नं.	कि.नं.	किसिम	क्षेत्रफल
दांगदी	४ख	[illegible]	ध.दो	
,,	,,	२	,,	३८-१०-१०
,,	२ख	१६५	,, मि.दो	३७-१६-१७
,,	६क	८८	मि.अ	२८-१८-१६
,,	२ख	११४	म.दो	४-१७-१८
दुख्यां	७क	१५८	,,	२८-[illegible]-११
,,	८ग	१३	,,	८४-८-१८
,,	,,	४७	मि.अ	०-१-१६
,,	,,	५७	,,	०-१-१६
,,	,, ८८	१०८	,,	३६-५-१
,,	,,	२८	मि.दो	२०१-१३-१
,,	,,	२२०	,,	१-१५-०
सत्वरिया	२ख	१२५	मि.अ	३-१-७
,,	,,	२४०	मि.दो	९२-१०-८
				२०-४-१०
जम्मा				३५८-१२-१८

बोधार्थ

श्री मालपोत व्यवस्था विभाग,

[illegible] लगनखेल :- जानकारीको लागि अनुरोध गरिन्छ ।

श्री शिक्षा तथा संस्कृति मन्त्रालय केशरमहल :- ,,

श्री जिल्ला प्रशासन कार्यालय दाङ :- ,,

श्री जिल्ला [illegible] कार्यालय दाङ :- ,,

श्री मालपोत कार्यालय दाङ :- उपरोक्त कित्ता जग्गा [illegible] वि.वि. [illegible] पुनः [illegible] जग्गा [illegible]

[illegible]

रसिद 22051

नेपाल सरकार

राजपुर गाउँ विकास समितिको कार्यालय

ठेली नं.

जग्गाधनीको नं.

बुझाएको मिति २०६४।८।१८

मालपोत रसिद

जग्गाधनीको नाम थर वतन नेपाल सरकार ... ...साल देखि २०६३ ... साल सम्मको

सि.नं.	गा.वि.स.	वडा नं.	कि.नं.	क्षेत्रफल	किसिम	मालपोत विवरण: बक्यौता रु.	पै.	चालु आ.व.को रु.	पै.	जम्मा रु.	पै.	जरिवाना रु.	पै.	जम्मा रु.	पै.	कैफियत
मौजा (६०) (६३) (८७) ३७ (७७) (३१) (५४) (४३) समेतको																
जम्मा कित्ता संख्या १०३०																
				४०४–२–१२ अब्बल												
				१०२–०–३ दोयम												
				१२४–६–१ सिम												
				६३०–१०–२				५९६३०।१८						५९६३०।१८		
														५९६३०।१८		

बुझाउनेको नाम थर वतन सहीछाप

तयार गर्नेको सहीछाप

बुझिलिनेको सहीछाप

प्रमाणित गर्नेको सहीछाप

मिति २०६४।२।१३

द्रष्टव्य: यो रसिद ३ प्रति हुने छ । कार्वन राखेर लेख्नु पर्छ। पहिलो प्रति (सेतो) भर्ने पर्को निमित्त कार्यालयमा सुरक्षित राख्ने दोस्रो प्रति (पहेलो) बुझाउनेलाई दिनुपर्छ र तेस्रो प्रति आम्दानी बाँध्ने श्रेस्तासँग राख्नु पर्नेछ ।

52

नेपाल सरकार

राजपुर गाउँ विकास समितिको कार्यालय

ठेली नं.

जग्गाधनीको नं.

बुझाएको मिति २०६८/२/१६

मालपोत रसिद

जग्गाधनीको नाम, थर वतन नेपाल संस्कृत विश्व विद्यालय साल देखि २०६३ साल सम्मको

सि.नं.	गा.वि.स.	वडा नं.	कि.नं.	क्षेत्रफल	किसिम	बक्यौता रु.	बक्यौता पै.	चालु आ.व.को रु.	चालु आ.व.को पै.	जम्मा रु.	जम्मा पै.	जरिवाना रु.	जरिवाना पै.	जम्मा रु.	जम्मा पै.	कैफियत
					मालपोत विवरण											
	दुलिया (३८१) १,२,३,४, ६, ३३, सम्म (३४१) ...															
	११ सम्म (५०) १, ६, ८६, ३, ४, ८६, ...															
	गरी जम्मा किल्ला संख्या - ११२/															
				१३६ - १४ - ३२	पोखर											
				४६१ - १८ - ३	अपन								८०६६०/१८			
				११ - १० - ८३	सिम										८०६६०/१८	
				६६२ - २ - १												
															८०६६०/१८	

बुझाउनेको नाम थर वतन सहीछाप

तयार गर्नेको सहीछाप

प्रमाणित गर्नेको सहीछाप

बुझिलिनेको सहीछाप

मिति २०६८/२/१३

द्रष्टव्य: यो रसिद ३ प्रति हुने छ । कार्बन राखेर लेख्नु पर्छ । पहिलो प्रति (सेतो) म.ले.प. को निमित्त कार्यालयमा सुरक्षित [illegible] दोस्रो प्रति (पहेंलो) बुझाउनेलाई दिनुपर्छ र तेस्रो प्रति आम्दानी बाँध्ने श्रेस्तासँग राख्नु पर्नेछ ।

19372

गाउँ विकास समितिको कार्यालय

ठेली नं.

जग्गाधनीको नं. ०८४।१।१5

बुझाएको मिति

मालपोत रसिद

जग्गाधनीको नाम थर वतन ... सालदेखि २० ... साल सम्मको

कित्ता नं.			क्षेत्रफल	किसिम	मालपोत विवरण					
[illegible]			[illegible]		[illegible]				[illegible]	

जम्मा [illegible]

बुझाउनेको नाम थर वतन सहीछाप — तयार गर्नेको सहीछाप — बुझिलिनेको सहीछाप — मिति

द्रष्टव्य: यो रसिद ३ प्रति हुने छ। ... पहिलो प्रति (सेतो) ... कार्यालयमा सुरक्षित राख्नुपर्छ ... बुझाउनेलाई ... तेस्रो प्रति ... राख्नु पर्नेछ।

१३-९-१२ ६/२

१०-१-१३ ६/२

२५-६-०६

रसिद नं 0013013

कम्प्युटर रसिद १६-२

लमही नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, लमही, दाङ प्रदेश नं. ५, नेपाल

पछिल्लो तिरेको रसिद नं.

आ.व.।

नगदी रसिद (मालपोत / भूमि कर)

ठेली नं.

जग्गाधनी संकेत नं.: ०१-०८-२१-०००५

मिति: २०७४/०२/३१

जग्गाधनीको नाम, थर र वतन: नेपाल संस्कृत विश्व विद्यालय, लमही नगरपालिका-८,दाङ

२० ७३/७४ देखि २० ७४/७५ सम्म

क्र.सं.	क्षेत्र	वडा नं	नक्सा नं	कित्ता नं	क्षेत्रफल	किसिम	मालपोत विवरण: बक्यौता	चालु आ.व. रु	जरिवाना रु	अन्य सेवा शुल्क	जम्मा रु	कैफियत
१	सततरिया	[illegible]		१ देखि २५१ सम्म	२५-१०-१६.००	अब्बल	०.००	१८,६६२.००	०.००	०.००	[illegible]६२.००	
२	सततरिया	[illegible]		१ देखि २६१ सम्म	६१-११-४.००	दोयम	०.००	१८,४६८.००	०.००	०.००	१८,४६८.००	
३	सततरिया	२ख		२५०,१३५,२ १९,२२ समेत जम्मा ४०५ कित्ता	१४-८-२.००	सिम	०.००	१०,३२१.५०	०.००	०.००	१०,३२१.५०	
					१११-१०-२	जम्मा	०.००	४७,४५१.५०	०.००	०.००	४७,४५१.५०	

अक्षरेपि: सत्चालिस हजार चार सय एकाउन्न र पचास पैसा मात्र।

बुझाउनेको नाम, थर र वतन: नेपाल संस्कृत विश्व विद्यालय, लमही नगरपालिका-८,दाङ

सहि:

मिति:

बुझ्नेको नाम, थर:

सहि:

मिति:

तुलसीपुर उपमहानगरपालिका

रसिद नं. 3896

तुलसीपुर, दाङ

५ नं. प्रदेश, नेपाल

वडा कार्यालय

ठेली नं.: [illegible]

जग्गाधनीको नं.:

मालपोत रसिद

बुझाएको मिति: [illegible]

जग्गाधनीको नाम, थर वतन [illegible] सालदेखि २० [illegible] साल सम्मको

१	२	३	४	५	६	मालपोत विवरण					
सि.नं.	सा.गा.वि.स./ वडाकार्यालय	वडा नं.	कि.नं.	क्षेत्रफल	किसिम	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

बुझाउनेको नाम, थर, वतन सहीछाप

तयार गर्नेको सहीछाप

बुझिलिनेको सहीछाप

प्रमाणित गर्नेको सहीछाप

मिति

द्रष्टव्य :- यो रसिद ३ प्रति हुनेछ । कार्बन राखेर लेख्नु पर्छ । पहिलो प्रति (सेतो) म.ले.प.को निमित्त कार्यालयमा सुरक्षित राख्नुपर्छ, दोस्रो प्रति (हरियो) बुझाउनेलाई दिनुपर्छ र तेस्रो प्रति आम्दानी बाँध्ने श्रेस्तासँग राख्नु पर्नेछ ।

नं. 2527

तुलसीपुर उपमहानगरपालिका

तुलसीपुर, दाङ

५ नं. प्रदेश, नेपाल

ठेली नं.

जग्गाधनीको नं.

रसिदको मिति:

मालपोत रसिद

जग्गाधनीको नाम, थर वतन : [illegible] सालदेखि २०[illegible] साल सम्मको

१	२	३	४	५	६	मालपोत विवरण										
सि.नं.	गा.पा./न.पा.	वडा नं.	कि.नं.	क्षेत्रफल	किसिम	बक्यौता		चालु आ.व.को		जम्मा		जरिवाना		जम्मा		
						रु.	पै.	रु.	पै.	रु.	पै.	रु.	पै.	रु.	पै.	
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]		[illegible]		[illegible]		[illegible]		[illegible]		

बुझाउनेको नाम, थर, वतन सहीछाप   तयार गर्नेको सहीछाप   प्रमाणित गर्नेको सहीछाप

भिडाउनेको सहीछाप

द्रष्टव्य : यो रसिद ३ प्रति हुनेछ। कार्बन राखेर लेख्नु पर्छ। पहिलो प्रति (सेतो) म.न.पा.को निमित्त कार्यालयमा सुरक्षित राख्नुपर्छ, दोस्रो प्रति (हरियो) बुझाउनेलाई दिनुपर्छ र तेस्रो प्रति आम्दानी बाँध्ने अस्तासँग राख्नु पर्नेछ।

अनुसूची ९ मोही बाँडफाँड तथा छुट भएका जग्गा दर्ता सम्बन्धमा सूचना

भाग ५

नेपाल सरकार

भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालयको

सूचना

नेपाल सरकारले भूमि सम्बन्धी ऐन, २०२१ को दफा २६घ१. र २६घ३. ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी सो ऐनको दफा २६ग. र २६घ. को प्रयोजनको लागि मोही लागेको जग्गाको जग्गावाला र मोहीले त्यस्तो जग्गा बाँडफाँड गरी लिन निवेदन दिनु पर्ने तथा त्यस्तो जग्गाको जग्गावाला र मोहीबीच जग्गा बाँडफाँड गरी कारबाही टुङ्गो लगाई सक्नु पर्ने अवधि तोकी खण्ड ६६, सङ्ख्या २२, मिति २०७३।०५।०६ को नेपाल राजपत्र भाग ५, खण्ड ६७, सङ्ख्या ३८, मिति २०७४।०७।२४ को नेपाल राजपत्र भाग ५, खण्ड ६८, सङ्ख्या ४६, मिति २०७५।०९।१६ को नेपाल राजपत्र भाग ५, खण्ड ६९, सङ्ख्या २५ मिति २०७६।०५।३० को नेपाल राजपत्र भाग ५ तथा खण्ड ७०, सङ्ख्या ४७, मिति २०७७।१२।०९ को नेपाल राजपत्र भाग ५ मा सूचना प्रकाशन गरेकोमा पुनः सो ऐनको दफा २६घ१. ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी मोही लागेको जग्गाको जग्गावाला र मोहीले बाँडफाँड गरी लिन निवेदन दिने अवधि संवत् २०८२ साल चैत्र मसान्तसम्म र दफा २६घ३. ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी मोही लागेको जग्गाको जग्गावाला र मोहीबीच बाँडफाँड गरी

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

कारबाहीको टुङ्गो लगाई सक्नु पर्ने अवधि संवत् २०८३ साल असार मसान्तसम्म तोकेकोले यो सूचना प्रकाशन गरिएको छ।

आज्ञाले,
राम प्रसाद थपलिया
नेपाल सरकारको सचिव ।

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार, काठमाडौंमा मुद्रित । मूल्य रू.५।-
गो.हु.द.नं. १६।२०६२।६३

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

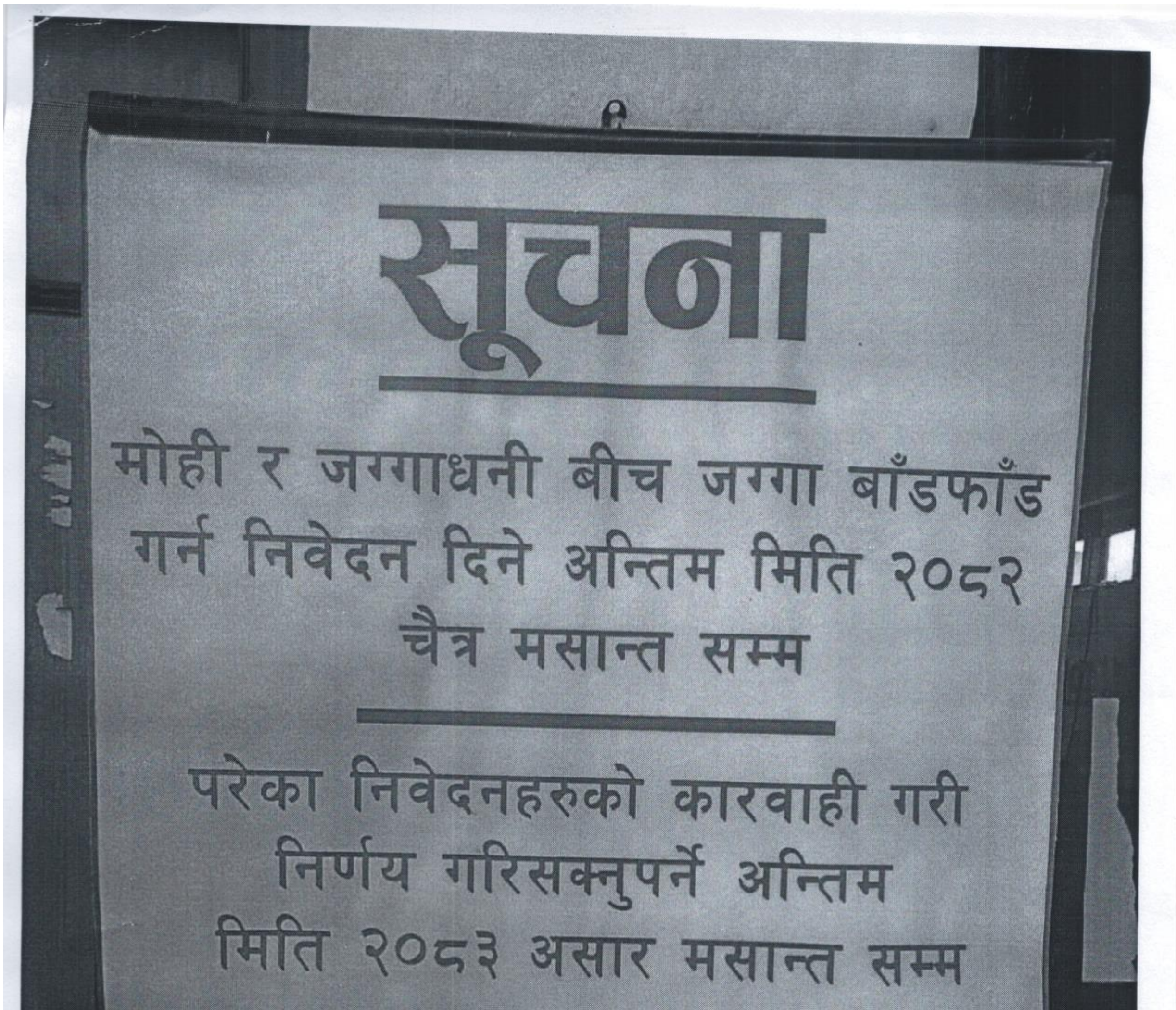
सूचना
मोही र जग्गाधनी बीच जग्गा बाँडफाँड
गर्न निवेदन दिने अन्तिम मिति २०८२
चैत्र मसान्त सम्म
परेका निवेदनहरुको कारवाही गरी
निर्णय गरिसक्नुपर्ने अन्तिम
मिति २०८३ असार मसान्त सम्म
भूमिसुधार तथा मालपोत कार्यालय
डिल्लीबजार

नेपाल सरकार

भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय

(कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा)

सिंहदरबार, काठमाडौं

प.सं.: १.२/४/का.फै./०८०/०८१

च.नं.: ६०/२६८

नेपाल संवत् ११४४ पोहेलागा एकादशी

मिति:- २०८०/१०/२३

श्री भूमि व्यवस्थापन तथा अभिलेख विभाग,
बबरमहल, काठमाडौं।

विषय:- नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित सूचना आवश्यक कार्यार्थ पठाइएको।

प्रस्तुत विषयमा नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्को मिति २०८०/१०/०३ को निर्णयानुसार मालपोत ऐन, २०३४ को दफा ७ को उपदफा (२) को प्रयोजनार्थ रैकर र गुठी जग्गा अन्तरगतको छुट जग्गा दर्ता सम्बन्धमा मालपोत नियमावली, २०३६ को नियम ४क. को उपनियम (१) बमोजिमको सूचना प्रकाशन गर्न स्वीकृति दिने निर्णय भई आएकाले यस मन्त्रालयको सूचना नेपाल राजपत्रमा नेपाल सरकारद्वारा संवत् २०८० साल माघ ११ गते प्रकाशित राजपत्रको सूचना यसै पत्रसाथ संलग्न राखी आवश्यक कार्यार्थ पठाइएको व्यहोरा मिति २०८०/१०/२३ को (नेपाल सरकार सचिवस्तरीय) निर्णयानुसार अनुरोध छ।

(गोकुल भुजेल)
कानून अधिकृत

अनुसूची १० लिज करारको विवरण

बर्लेनी [illegible]पाल
[illegible] ६
(१)

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको
केन्द्रीय कर्यालयं बेलझुण्डी दाङ

जग्गा भाडा (लिज)मा दिने लिने सम्झौता पत्र

लिखितम् नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयका कुलसचिव श्रीमाधव अधिकारी -१ यस पछि प्रथम पक्ष भनिने आगे घोराही [illegible]मा नगरपालिका वडा नं.६ अम्बिकेश्वरी कृषि फर्म प्रा.लि.का अध्यक्ष श्री महेशराज श्रेष्ठ-१ यस पछि दोस्रो पक्ष भनि सम्बोधन गरिएका हामी दुवै बीच तपसिलका शर्त वन्देजमा रहने गरी पहिलो वर्षका लागि रु.१८२११३७५० (अठारलाख एक्काइंसहजार एकसय सैतिस रुपिया पचास पैसामा) १० वर्ष सम्मकोलागि नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय केन्द्रीय कार्यालय बेलझुण्डी दाङमा साक्षीका रोहवरमा वसी करारनामा लेखी १/१ प्रति लियौं दियौं ।

शर्तहरु

१. नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय केन्द्रीय कार्यालयको स्वामित्वमा रहेको साविक विजौरी गा.वि.स. वडा नं.१ [illegible] कि.नं.२ ज.वि.६०-८-८ मध्ये ज.वि.४५-१०-० वर्लेनी प्लटको प्रति विगाह प्रति वर्ष ४००२५(चालीसहजार पच्चिस मात्र) का दरले १० वर्षका लागि प्रथम पक्षले दिने र दोस्रो पक्षले लिने । उक्त जग्गामा रहेका आँपका फल दोस्रो पक्षको हुने तर आँपका रुखहरु हानी नोक्सानी वा काट्न नपाउने ।

२. शर्त नं. १ मा उल्लेखित जग्गाको कबोल रकम हरेक आर्थिक वर्षमा १० % ले वृद्धि हुने छ र सो रकम प्रत्येक वर्ष सावामा जोडिने छ ।

३. शर्त नं. १ मा उल्लेखित जग्गामा दोस्रो पक्षले पेश गरेको प्रस्तावनामा उल्लेख गरेको बाहेक अन्य कार्य गर्न पाइने छैन ।

४. दोस्रो पक्षले आवश्यक प्रयोजनका लागि आफूले प्रयोग गर्ने बाहेक अन्य कुनै व्यक्ति वा [illegible] लाई उक्त जग्गामा घर टहरा,कुलो ,बाटो वा जग्गा उपभोग गर्ने जस्ता कार्य गर्न वा प्रयोग गर्न गराउन पाइने छैन ।

[illegible]स्रो पक्षले उक्त जग्गा प्रयोग गर्दा आवश्यक भवन,तारवार ,बोरिङ, वा कुवा लगायतका भौतिक सामग्रीहरु [illegible]र्त नं.१ मा उल्लेखित समयावधि समाप्त भएपछि वा दोस्रो पक्षका कारणले बीचैमा छोड्नु परेमा [illegible] [illegible]ज्जा यथा स्थितिमा प्रथम पक्षलाई छोड्नु पर्ने छ । दोस्रो पक्षले काममा लगाएका दक्ष वा [illegible] [illegible]दार कर्मचारी प्रतिको दायित्व करार अवधिमै वा करार समाप्त भए पश्चात विश्वविद्यालयमा [illegible] [illegible] व्यक्ति प्रति विश्वविद्यालय जवाफ देहि हुने छैन ।

प्रथम पक्षका कारणले समयावधि भन्दा अगावै जग्गा छोड्नु परेमा शर्त नं.५ मा उल्लेखित भौतिक संरचना तत्कालिन अवस्थाको मूल्याङ्कनका आधारमा नेपाल सरकारको सुरुलागत मूल्यका आधारमा प्रति वर्ष नियमानुसार मूल्यमा घट्दो ह्रास प्रणालीवाट कट्टी गरी मूल्य कायम गरी भुक्तानी दिइने छ ।

७ दोस्रो पक्षले शर्त नं.१ मा उल्लेखित आगामी आ.व.को वार्षिक रकम हरेक वर्षको आषाढ मसान्त भित्र प्रथम पक्षलाई अग्रिम भुक्तानी गर्नु पर्ने छ । उक्त समयावधिमा नबुझाएमा एक महिना भित्र कल भाडा रकमको [illegible] हर्जाना सहित बुझाउनु पर्ने छ । त्यसैगरी दोस्रो महिनामा १०% तेस्रो महिनामा २०% हर्जाना लाग्ने छ यदि तेस्रो महिना सम्म भाडा उपलब्ध नभएमा धरौटी रकम वाट असुल उपर गरिने छ र सम्झौता पत्र स्वतः रद्द भएको मानिने छ ।

८ दोस्रो पक्षले धितो जमानी वापत रु.३०,०००।-(तीस लाख) बराबरको बैंक ग्यारेन्टी वा नगद जम्मा गर्न सक्ने छ ।

९. सरकारद्वारा निषेधित कुनै गतिविधि सञ्चालन गर्न पाइने छैन ।

१०. दोस्रो पक्षले कुनै प्राकृतिक कारण वा अन्य वाधा व्यवधान देखाई शर्त नं.१ मा उल्लेखित रकम मिनाहा वा छुट जस्ता सुविधा प्रथम पक्षवाट पाउने छैन ।

११. शर्त नं.१ मा उल्लेखित जग्गा प्रथम वा दोस्रो पक्षले असाधारण परिस्थितिमा बाहेक छोड्न वा छोडाउन पाउने छैन यदि छोडाउन वा छोड्नु परेमा ३(तीन) महिनाको अग्रीम सूचना लिखित रुपमा एक अर्कालाई बुझाउनु पर्ने छ ।

१२. शर्त नं.१ अनुसारको जग्गामा रहेका अन्य रुखहरु काट्नु परेमा दोस्रो पक्षले प्रथम पक्ष समक्ष [illegible] सहित निवेदन पेश गर्नु पर्ने छ र प्रथम पक्षको पूर्व स्वीकृति लिनु पर्ने छ । उक्त रुखहरु प्रथम पक्षकै हुने छ ।

१३. करार सम्झौता अनुसार कुनै पक्षले करार उलङ्घन गरेमा मर्का पर्ने पक्षले प्रचलित कानून बमोजिम पालना गराउन लागेको खर्चको क्षति पूर्ति सम्झौता उलङ्घन गर्ने पक्षले व्यहोर्नु पर्ने छ ।

१४. दुवै पक्षको सहमतिमा करार-शर्त बन्देजहरु तथा करार समय आवश्यकता अनुसार थपघट गर्न सकिने छ ।

१५. यो करार नामाको प्रारम्भ यही मिति २०७७साल कार्तिक १ गते देखि लागु हुने छ ।

१६. उक्त जग्गाको कम्पाउण्ड एरिया भित्र मदिराजन्य वस्तुको विक्रि वितरण गर्न पाइने छैन ।

१७. स्थानिय समाजमा नकारात्मक असर पर्ने खालका क्रियाकलापहरुका साथै वातावरण प्रदूषित हुने कार्यहरु सञ्चालन गर्न पाइने छैन

१८. जग्गाको बनोटमा परिवर्तन गर्न पाइने छैन यदि कुनै नयाँ कार्य गर्नुपर्ने भएमा लिखित[illegible] स्वीकृति लिनुपर्ने छ ।

१९. जग्गा छोड्दा कतिपय संरचना मिलाउन विश्वविद्यालयले निर्देशन दिएमा सो पालना गर्नु पर्ने छ ।

२०. जग्गा भाडामा लिदा उक्त जग्गामा रहेका आँप तथा अन्य जातका रुखहरुको गणना गरी लगत राखिने छ।

२१. जग्गा घेरावन्दी गर्दा लगाएका जाली पोलहरुको समय समयमा मर्मत सम्भार दोस्रो पक्षले गर्नुपर्ने छ ।

२२. उक्त जग्गा भित्र जडान गरीएका वोरिङ तथा विद्युत सञ्चालन गर्दा लाग्ने महशुल खर्च दोस्रो पक्षले व्होर्नु पर्ने छ। साथै छोड्दाको अवस्थामा चालु अवस्थामै रहनु पर्ने छ ।

२३. शर्त नामामा उल्लेखित भएका कार्यहरु वाहेक अन्य कुराहरु गर्नु परेमा नेपालको प्रचलित कानुन वमोजि हुने छ ।

दोस्रो पक्ष

महेशराज श्रेष्ठ

अध्यक्ष

अम्विकेश्वरी कृषि फर्म प्रा.लि

विश्वविद्यालयका तर्फवाट

प्रथम पक्ष

माधव अधिकारी

कुलसचिव

ने.सं.वि. दाङ

साक्षि

ने.सं.वि.के.का. सामान्य प्रशासन तथा सम्पत्ति व्यवस्थापन महाशाखा प्रमुख लालवहादुर डाँगी

ए. ऐ. कार्यरत हे.अ. डम्वरवहादुर वि.सी

इति सम्वत् २०७७ साल आश्विन ३० गते शुक्रवार शुभम्

रत्न उद्यान
भाडा + फूल ले
पैसा तिर्दै छैन।

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको
केन्द्रीय कार्यालय बेलभुण्डी दाङ
जग्गा भाँडा (लिज)मा दिने लिने सम्झौता पत्र

लिखितम नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयका कुलसचिव श्री माधव अधिकारी -१ यस पछि प्रथम पक्ष भ... सम्बोधन गरिने आगे एकिकृत कृषि तथा पशुपन्क्षी विकास सहकारी संस्था लिमिटेडका अध्यक्ष तुलसीपु... उ.प.न.पा. वडा नं.०८ कटकुइया बस्ने प्रदीपबहादुर वली-१ यस पछि दोस्रो पक्ष भनि सम्बोधन गरिने दि... तपसिलका सर्त वन्देजमा रहने गरी दश बर्षका लागि जग्गा ठेक्का मा लिने दिने गरी नेपाल संस्कृत विश्वविद्याल... केन्द्रीय कार्यालय बेलभुण्डी दाङमा साक्षीका रोहबरमा बसी करारनामा लेखि एक एक प्रति लियौ दियौ ।

<u>शर्तहरु</u>

१. नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको नाममा दर्ता श्रेस्ता भएको साविब मानपुर गा.वि.स. वडा नं. ८ क कि.न. १०० र १०२ ज.वि. २५-१४-१ रत्न उद्यानको जग्गा प्रति बर्ष प्रति विगाहा रु.२७,५२५।- का दरले १० बर्षका लागि प्रथम पक्षले दिने र दोस्रो पक्षले लिने । उक्त अवधी पश्चात दुवै पक्षको मन्जुरीमा करार नविकरण ... सकिने छ ।

२. प्रथम पक्षलाई दोस्रो पक्षले जग्गा भाँडामा लिए वापत प्रथम बर्ष रु. ७,०७,४६०।-(सातलाख सातहजार चारसय साठी) बुझाउनु पर्ने छ । बार्षिक रकम हरेक आर्थिक बर्षको असार मसान्त भित्र प्रथम पक्षलाई अग्रिम भुक्तानी गर्नुपर्ने छ ।

३. सर्त नं. १ मा उल्लेखित जग्गाको कबोल रकम हरेक आर्थिक बर्षमा १० प्रतिशतले वृद्धि गरिनेछ र सो रकम प्रत्येक बर्ष साँवामा जोडीने छ ।

४. दोस्रो पक्षले बार्षिक बुझाउने भाँडा रकम समयमा नबुझाएमा प्रत्येक ३/३ महिनामा ५/५ प्रतिशतका दरले वृद्धि गरी हर्जना रकम बुझाउनु पर्ने छ ।

५. सर्त नं. १ मा उल्लेखित जग्गामा दोस्रो पक्षले पेश गरेको प्रस्तावनामा उल्लेख गरेको बाहेक अन्य कार्य ... पाउने छैन ।

६. दोस्रो पक्षले कुनै प्राकृतिक कारण वा अन्य बाधा व्यवधान देखाई सर्त नं. १ मा उल्लेखित रकम मिनाहा वा ... जस्ता सुविधा प्रथम पक्षबाट पाउने छैन । यदी राष्ट्रले नै संकटग्रस्त क्षेत्र घोषणा गरेमा आपसी ... सहमति गरिने छ ।

७. दोस्रो पक्षले प्रस्तावमा पेश गरे भन्दा फरक जग्गाको आकृति बिग्रने गरी कुनै पनि संरचना बनाउन पाउने छैन । यदी नयाँ कार्य गर्नु पर्ने भएमा विश्वविद्यालयसँग पूर्व स्वीकृति लिनु पर्ने छ ।

८. दोस्रो पक्षले आवश्यक प्रयोजनका लागि आफुले प्रयोग गर्ने बाहेक अन्य कुनै व्यक्ति वा फर्मलाई उपयोग गर्न दिन पाइने छैन ।

कुलसचिव (रजिष्ट्रार)
नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय

दोस्रो पक्षले जग्गामा प्रयोग गर्दा आवश्यक भवन, तारवार, वोरिङ वा कुलो लगायतका भौतिक सामाग्रीहरु सर्त नं. मा उल्लेखित समयावधी समाप्त भए पछि वा दोस्रो पक्षका कारणले बिचैमा छोड्नु परेमा विना मुआब्जा तथा सोही स्थितिमा प्रथम पक्षलाई छोड्नु पर्नेछ ।

१०.यो करारनामा प्रारम्भ यहि २०७९ साल माघ १ गते देखि लागु हुने छ । करार सम्झौता विपरित कार्य गरेमा सम्झौता कुनै पनि बेला भङ्ग गरिने छ र दुबै पक्षको सहमतिमा सर्त बन्देजहरु थपघट गर्न सकिने छ ।

११.दोस्रो पक्षले सम्झौता गर्ने समयमा धितो जमानी वापत रु.२०,०००००।- (विसलाख) बराबरको बैंक ग्यारेन्टी वा नगद जम्मा गर्नु पर्नेछ ।

१२. प्रचलित कानुनबाट निषेधित कुनै पनि गतिविधि गर्न पाइने छैन ।

१३. प्रथम पक्षका कारण समयावधि भन्दा अगावै जग्गा छोड्नु परेमा प्रथमपक्ष र द्वितीयपक्षका प्राविधिकबाट मूल्याङ्कन गराई दोस्रो पक्षबाट निर्माण गरिएका सबै संरचनाहरुको तत्कालिन अवस्थाको लागत मूल्याङ्कनका आधारमा प्रति बर्षको नियमानुसार मूल्यमा घट्दो ह्रास प्रणालीबाट कट्टी गरी मूल्य कायम गरी भुक्तानी दिइने छ ।

१४.सर्त नं. १ मा उल्लेखित जग्गा प्रथम वा दोस्रो पक्षले असाधारण परिस्थितिमा बाहेक छोड्न वा छोडाउन पाउने छैन । यदी छोडाउन वा छोड्नु परेमा ६ महिनाको अग्रीम सूचना लिखित रुपमा एक अर्कालाई गराउनु पर्ने छ । जुन मितिमा छोड्ने हो सो समयसम्मको भाँडा रकम अनिवार्य रुपमा चुक्ता हुनु पर्नेछ ।

१५. दोस्रो पक्षाले काममा लगाएका दक्ष वा अदक्ष कामदार कर्मचारी प्रतिको दायित्व करार अवधी मै वा करार समाप्त भए पश्चात विश्वविद्यालयमा सर्ने छैन । यस्ता व्यक्ति प्रति विश्वविद्यालय जवाफदेही हुने छैन ।

१६. करारको कुनै पक्षले करार उल्लघन गरेमा मर्का पर्ने पक्षले प्रचलित कानुन बमोजिम करारको परिपालना कानुनी उपचारको अवलम्बन गर्न सक्ने छ ।

१७. दोस्रो पक्षको धितो जमानी वापत बैंक ग्यारेन्टी मिति २०७९।०९।०६ देखि एकबर्षको मात्र रहेकोले एकबर्ष भित्रै पुन: बैंक ग्यारेन्ट गरिसक्नु पर्ने छ ।

१८. भाँडामा दिएको जग्गा मालपोत एकिकृत सम्पती कर पहिलो पक्षले आफै बुझाउनु पर्ने छ ।

१९. दोस्रो पक्षले जग्गा भाँडा प्रथम पक्षलाई बुझाउँदा नियमानुसार लाग्ने जग्गा बहाल कर कट्टा गरी बुझाउने छ र सो को प्रमाण पेश गनुपर्नेछ ।

२०. प्रथम पक्षले जग्गा संरक्षणका लागि स्थायी प्रकृतिको तारवार वा वाल जग्गा भाँडा वापत आम्दानी मध्येबाट क्रमश: २० प्रतिशतले गर्दै लैजाने र सो २० प्रतिशतको प्रति बर्ष बार्षिक १० प्रतिशतले वृद्धि गर्दै लैजाने ।

२१. दोस्रो पक्षले तुलसीपुर १७ मंगरी र जमेरा गाउँमा हिउँदे सिचाईको लागि मात्र पानी दिने र अरु बेला पानीको स्वामित्व दोस्रो पक्ष सँग रहने छ । तर आपसी सहमतिमा अन्य व्यवस्था मिलाउन गाउँ र दोस्रो पक्ष बिच सहमति भएमा विश्वविद्यालयलाई कुनै अप्ठारो पर्ने छैन ।

२२. दोस्रो पक्षलाई आवश्यक परेमा प्रस्तावित कार्यक्रमको लागि कानुनी प्रक्रियाहरु प्रथम पक्षले सहयोग गर्ने ।

.जग्गाको एकीन [illegible] प्रथम पक्षले गर्नु पर्ने छ र साथै प्रथम पक्षले दिएको भाँडाको जग्गा पुगअपुग भएमा आपसी दुई [illegible] सहमति गरिने छ।

२४. प्रथम पक्ष र दोस्रो पक्षले उक्त क्षेत्रमा तारवार गर्न पहल गर्नुपर्ने छ।

२५. प्रथम पक्ष र दोस्रो पक्षको आपसी समझदारीमा आवश्यकता र औचित्यको आधारमा रुखहरु प्रथम पक्षले हटाउनु पर्नेछ।

२६. प्रथम पक्षले दोस्रो पक्षलाई सर्त नं. १ अनुसार भाँडा लागु भए पश्चात प्रथम पक्षले छाँडा चौपाया अतिक्रमण रोकथामको लागि एक सार्वजनिक सूचना गर्ने।

साक्षीहरु

१. नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय केन्द्रीय कार्यालय सा.प्र. तथा सं.व्य.म.शा. प्रमुख गिरिराज शर्मा....

२. नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय केन्द्रीय कार्यालय आ.प्र.स.ले. तथा भू.म.शा. प्रमुख हरिबहादुर डि.सी.....

३. एकिकृत कुषि तथा पशुपन्क्षी विकास सहकारी संस्था लिमिटेडका सचिव दिपेन्द्र वली.....

४. ने.सं.वि. बेलझुण्डी क्षेत्र जग्गा सञ्चालन समिति अध्यक्ष श्री मदन बहादुर बस्नेत

दोस्रो पक्ष

प्रदिप बहादुर वली

अध्यक्ष

एकिकृत कुषि तथा पशुपन्क्षी विकास सहकारी संस्था

लिमिटेड तुलसीपुर उ.म.न.पा वडा नं. ०५, दाङ।

प्रथम पक्ष

माधव अधिकारी

कुलसचिव

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय

कुलसचिव (रजिष्ट्रार)

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय

इति सम्वत २०७९ पौष २४ गते रोज १ शुभम् ....

2

जिनुवागाउँ
कृषि फलफूल

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय

केन्द्रीय कार्यालय, दाङ

जग्गा भाडा (लिज) मा दिने करार पत्र

लिखितम् नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयका कुलसचिव प्रा. श्री कार्तिकेय झा- १ यसपछि प्रथम पक्ष भनिने आगे तुलसीपुर उपमहानगरपालिका ६ दाङ बस्ने ग्रीनकोर ग्रुप प्रा.लि. का प्रवन्ध निर्देशक (घनश्याम सापकोटा) -१ यसपछि दोस्रो पक्ष भनी सम्वोधन गरिएका हामी दुवै वीच तपसिलका शर्त वन्देजमा रहने गरी जग्गा भाडा (लिज) मा दिने लिने गरी ने.सं.वि. केन्द्रीय कार्यालय बेलझुण्डी दाङमा साँक्षीका रोहवरमा वसी करारनामा लेखी १/१ प्रति लियौं दियौं ।

शर्त बन्देजहरू -

१. नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको स्वामित्वमा रहेको साविक मानपुर गा.वि.स. वडा नं. १ 'ख' कि.नं. १०८ ज.वि. ३४-१५-८ जिनुवागाउँ प्लटको प्रतिविगाह प्रतिवर्ष रू.३३,००५।- (तेत्तीसहजार रूपैया पाँच) मात्र का दरले वार्षिक रू. ११,४७,५८३।८५ (अक्षरूपी एघारलाख सच्चालीसहजार पाँचसय त्रीयासी र पैसा पचासी) मात्र मा हाललाई १० (द्वश) वर्षका लागि भाडामा प्रथम पक्षले दिने र दोस्रो पक्षले लिने । उक्त जग्गा भित्र रहेका आँप तथा कागतीका रूखहरूमा फलेका फल दोस्रो पक्षले उपभोग गर्ने र सो वापत प्रति वर्ष रू. १,००,०००।- (एकलाख) दोस्रो पक्षले प्रथम पक्षलाई बुझाउनु पर्ने छ ।

२. शर्त नं. १ मा उल्लिखित जग्गाको रकममा हरेक आर्थिक वर्षमा कबुल रकममा १०% ले वृद्धि हुनेछ र सो रकम प्रति वर्ष सावाँमा जोडिने छ । आँप तथा कागतीको फलको लागि शर्त नं. १ मा कवोल रकममा प्रति ३ वर्षमा कवोल रकमको १०% ले वृद्धि हुने छ र सो रकम सावाँमा जोडिने छ ।

३. शर्त नं. १ मा उल्लिखित जग्गामा दोस्रो पक्षले कृषि, पुशपंक्षी, माछापालन, डाले घाँस, खाद्यान्न वाली, चिश्यान केन्द्र जस्ता टेण्डर फाराममा उल्लेखित काम गर्नुपर्ने छ , अन्य काम गर्न पाईने छैन ।

४. शर्त नं. १ मा उल्लेखित जग्गा प्रथम वा दोस्रो पक्षले असाधारण परिस्थितिमा वाहेक छोड्न वा छोडाउन पाउने छैन यदि छोडाउनु वा छोड्नु परेमा ३ (तीन) महिनाको अग्रिम सूचना लिखित रूपमा एक अर्कालाई दिनुपर्ने छ ।

५. दोस्रो पक्षले आवश्यक प्रयोजनका लागि आफूले प्रयोग गर्ने वाहेक अन्य कुनै ब्यक्ति वा फर्म (निकाय) लाई उक्त जग्गामा घर टहरा, कुलो, वाटो जस्ता जग्गा विग्रने कार्य गर्न वा प्रयोग गर्न दिन पाइने छैन ।

६. दोस्रो पक्षले उक्त जग्गा प्रयोग गर्दा जडान गर्ने तारवार, वोरिङ वा कुवा, तथा भवन लगायतका भौतिक सामग्रीहरू शर्त नं. १ मा उल्लिखित समयावधि समाप्त भएपछि वा दोस्रो पक्षको कारणले बिचैमा छोड्नु परेमा विना मुआब्जा यथास्थितिमा प्रथम पक्षलाई छोड्नु पर्ने छ । दोस्रो पक्षले काममा लगाएका दक्ष वा अदक्ष कामदार कर्मचारी प्रतिको दायित्व करार अवधिमै वा करार अवधि पश्चात् विश्वविद्यालयमा सर्ने छैन । त्यस्ता ब्यक्तिहरूप्रति विश्वविद्यालय जवाफदेही हुने छैन ।

७. प्रथम पक्षको कारणले समयावधि भन्दा अगावै जग्गा छोडाउनु परेमा शर्त नं. ६ मा उल्लिखित भौतिक सामग्रीहरूको तत्कालिन अवस्थाको मूल्याङ्कनका आधारमा कुल लागतको ५०% (आधा रकम) क्षतिपूर्ति स्वरूप प्रथम पक्षले दोस्रो पक्षलाई बुझाउनु पर्ने छ ।

८. दोस्रो पक्षले शर्त नं. १ मा उल्लिखित वार्षिक रकम हरेक वर्षको आषाढ मसान्तभित्र प्रथम पक्षलाई अग्रिम भुक्तानी गर्नुपर्ने छ । उक्त समयावधि भित्र नबुझाएमा १ (एक) महिनाभित्र कुल भाडा रकमको १०% हर्जाना सहित बुझाउनु पर्नेछ ।

९. दोस्रो पक्षले धितो जमानी वापत रू. २५,००,०००।- (पच्चीस लाख) वरावरको बैंक ग्यारेन्टी वा जग्गा धितो दिनुपर्ने छ ।

१०. दोस्रो पक्षले कुनै प्राकृतिक कारण वा अन्य वाधा व्यवधान देखाई शर्त नं. १ मा उल्लिखित रकममा छुट वा मिनाहा वा कमी जस्ता सुविधा प्रथम पक्षबाट पाउने छैन ।

११. करार सम्झौता अनुसार कुनै पक्षले करार उलङ्घन गरेमा मर्का पर्ने पक्षले प्रचलित कानुन वमोजिम करारको परिपालना वा उपचारको मार्ग अवलम्बन गर्न सक्ने छ ।

१२. शर्त नं. १ अनुसारको जग्गाभित्र रहेका रूखहरू शर्त नं. ३ अनुसारको कार्य गर्दा रूखहरू काट्नु परेमा प्रथम पक्षको स्वीकृति लिई काट्ने र उक्त रूखहरू प्रथम पक्षकै हुनेछन् ।

१३. यो करारनामाको प्रारम्भ यही २०७५ साल माघ १५ गतेदेखि लागु हुने छ ।

१४. दुवै पक्षको सहमतिमा करारका शर्त बन्देजहरू तथा करार समय आवश्यकता अनुसार थपघट गर्न सकिने छ ।

दोस्रो पक्ष
घनश्याम सापकोटा
प्रवन्ध निर्देशक
ग्रीनकोर ग्रुप प्रा.लि.

विश्वविद्यालयका तर्फबाट
प्रथम पक्ष
प्रा. कार्तिकेय झा
कुलसचिव
ने.सं.वि. दाङ

सांक्षी

ने.सं.वि. के.का., सामान्य प्रशासन तथा सम्पत्ति व्यवस्थापन महाशाखा प्रमुख लालवहादुर डाँगी १

ऐ. ऐ. कार्यरत हेड असिष्टेण्ट डम्बर वहादुर वि.सी. १

इति सम्वत् २०७५ साल माघ १४ गते रोज २ मा शुभम् .... ।

अनुसूची ११ नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयले लेखेको पत्र

DIC

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय

Nepal Sanskrit University

केन्द्रीय कार्यालय बेलझुण्डी, दाङ

Central Office, Beljhundi, Dang

(सामान्य प्रशासन तथा सम्पत्ति व्यवस्थापन महाशाखा)

कुलसचिवको कार्यालय

Office of the Registrar

Reference No.

प.सं. :- ८१

चलानी नं. :- १९५४ च.नं. :- २६ (फा.नं.)

Date/मिति :- २०८०/१२/१८

विषय :- जग्गा अतिक्रमण सम्बन्धमा ।

श्री जिल्ला प्रशासन कार्यालय,
घोराही दाङ ।

प्रस्तुत विषयमा जिल्ला प्रशासन कार्यालयको प.सं.२०८०/०८१ मिति २०८०।१२।०५ को जिल्ला प्रशासन कार्यालय दाङबाट सार्वजनिक प्रेशित सूचनामा यस कार्यालयको पनि गम्भिर ध्यानाकर्षन भएको छ । सो सम्बन्धमा मिति २०८० फागुन ९ गतेको नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय सिंहदरवार काठमाण्डौंको विज्ञप्ति अनुसार गैर कानुनी रुपमा अतिक्रमण गरी कब्जा गरेको जग्गाको विवरण सम्बन्धीत जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा जानकारी गराई दिनुहुन भनि अनुरोध भई आएकोले यस कार्यालयको प.सं.२४ च.नं.१२९९ मिति २०८०।११।२१ को पत्रबाट अतिक्रमण भएको जग्गाको विवरण मिति २०८०।११।२४ गते त्यस कार्यालयमा बुझाई सकेको हुँदा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको नाममा दर्ता श्रेस्ता रहेका तपसिल बमोजिम जग्गा अतिक्रमण गरेको हुनाले भोगचलन गर्ने वातावरण मिलाई दिनुहुन अनुरोध गर्दछु ।

<u>अतिक्रमिक जग्गाको विवरण</u>

१. साविक बिजौरी गा.वि.स. वडा नं.१ क कि.नं.२ ज.वि. ६०-८-८ मध्ये ज.वि.१७-१४-११ बर्लेनी दाङकोजग्गा ।
२. साविक विजौरी गा.विस. वडा नं. ३ ख कि.नं.१३५ ज.वि. ४-१९-८ सातकुले छाचुरे दाङको जग्गा ।
३. साविक विजौरी गा.वि.स. वडा नं.३ ख कि.नं. १३६ ज.वि. २-१८-२.५ धरमपुर छाचुरे दाङको जग्गा ।
४. साविक विजौरी ४ क कि.नं.१४ ज.वि.०-८-१८ दोकाने डाँडा दाङको जग्गा ।
५. साविक विजौरी ४ क कि.नं.१९ ज.वि.१-६-१४ दोकाने डाँडा दाङको जग्गा ।
६ साविक विजौरी ४ ख कि.नं.७७ ज.वि.२-२-१५ दोकाने डाँडा दाङको जग्गा ।
७. साविक मानपुर गा.वि.स.वडा नं.८ क कि.नं.१०० ज.वि. २०-१-५ मध्ये ज.वि.२-१०-९ रत्नउद्यान दाङकोजग्गा ।
८. साविक मानपुर गा.वि.स.वडा नं.८ क कि.नं.३४२ ज.वि. ६-७-४ झिगौ दाङको जग्गा ।
९. साविक मानपुर गा.वि.स.वडा नं.८ क कि.नं.३३९ ज.वि. ५-११-१३ झिगौ दाङको जग्गा ।
१०. साविक दुलैया र गंगदी ज.वि. ११३२-१२-१७.५ देउखुरीको जग्गा ।
११. साविक सतवरीया गा.वि.स. ज.वि. १६८-७-१७ देउखुरी जग्गा ।
१२. साविक गोवरडिया गा.वि.स. ज.थि. ३६-११-० देउखुरी जग्गा ।

....

(गिरिराज शर्मा)
महाशाखा प्रमुख
सा.प्र.तथा सं.व्य.म.शा.

११७०

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय

Nepal Sanskrit University

केन्द्रीय कार्यालय, बेल्झुण्डी, दाङ

Central Office, Beljhundi, Dang

(सामान्य प्रसासन तथा सम्पत्ति व्यवस्थापन महाशाखा)

कुलसचिवको कार्यालय | Office of the Registrar

Reference No

प.सं. : ९ च.नं. : ९ फ्याक्स

चलानी नं. :- ९२४

Date/मिति : २०६६-०३-०१

२०६६-

विषय : - नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको स्वामित्वमा रहेका जग्गामा भईरहेको जबरजस्ती भोग तथा कब्जा सम्वन्धमा ।

श्रीमान् प्रमुख जिल्ला अधिकारीज्यू

जिल्ला प्रशासन कार्यालय घोराही दाङ ।

महोदय,

यस विश्वविद्यालयको स्थापना हुनु पूर्व २०१० साल तिर संस्कृत वाङमयको श्रीवृद्धि गर्ने पुनित उद्धेश्यले दाङ जिल्लाका मजगैयापरिवारले तत्कालिन जनता संस्कृत महा विद्यालयलाई जम्मा १२०० बिगाहा जग्गा दान पत्र गरि दिएकोमा २०२७ सालमा सर्भे नापी हुँदा १३३६ बिगाहा कायम हुन आएको हो । पछि २०४३ सालमा महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालयको स्थापना पछि जग्गाको दायित्व समेत विश्वविद्यालयमा सरी आएको हो ।

उल्लेखित जग्गा त्यस ठाउको चलन अनुसारको शर्तमा वाली बुझिलिने दिने भनि आएकोमा २०५८ साल देखि तत्कालीन माओवादी जनयुद्ध उत्कर्षमा पुगे देखि मोही लागे नलागेका सम्पूर्ण जग्गाको कुतवाली बन्द भएकामा अझै सुचारु हुन सकेको छैन । कुत वाली अशुल उपर गर्न र दोहोरो स्वामित्व अन्त्य गर्ने सम्बन्धमा जिल्ला स्तरीय राजनैतिक दल, नागरीक समाजका प्रतिनिधि दाता परिवारका सदस्य समेतलाई विभिन्न मितिमा बैठकमा बोलाइ भएका निर्णयहरु यसै साथ सलग्न छ । साथै दाङ स्थित बिजौरी र मानपुर गाविसमा रहेको ३२६ बिगाहा मध्ये केही जग्गा अतिक्रमणमा समेत परेको ले नेपाल सरकारबाट स्थलगत अध्ययन गरि जबरजस्ती गरेको भोग तथा कब्जा उपर कार्यवाही गरी पाउन अनुरोध गर्दछु ।

सलग्न कागजात

१. विभिन्न मितिका बैठकको निर्णयको प्रतिलिपी थान- २५

प्रा. कार्तिकेय झा

कुलसचिव

कुलसचिव (रजिष्ट्रार)

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय

अनुसूची १२ संगठन ढाँचा र दरवन्दी

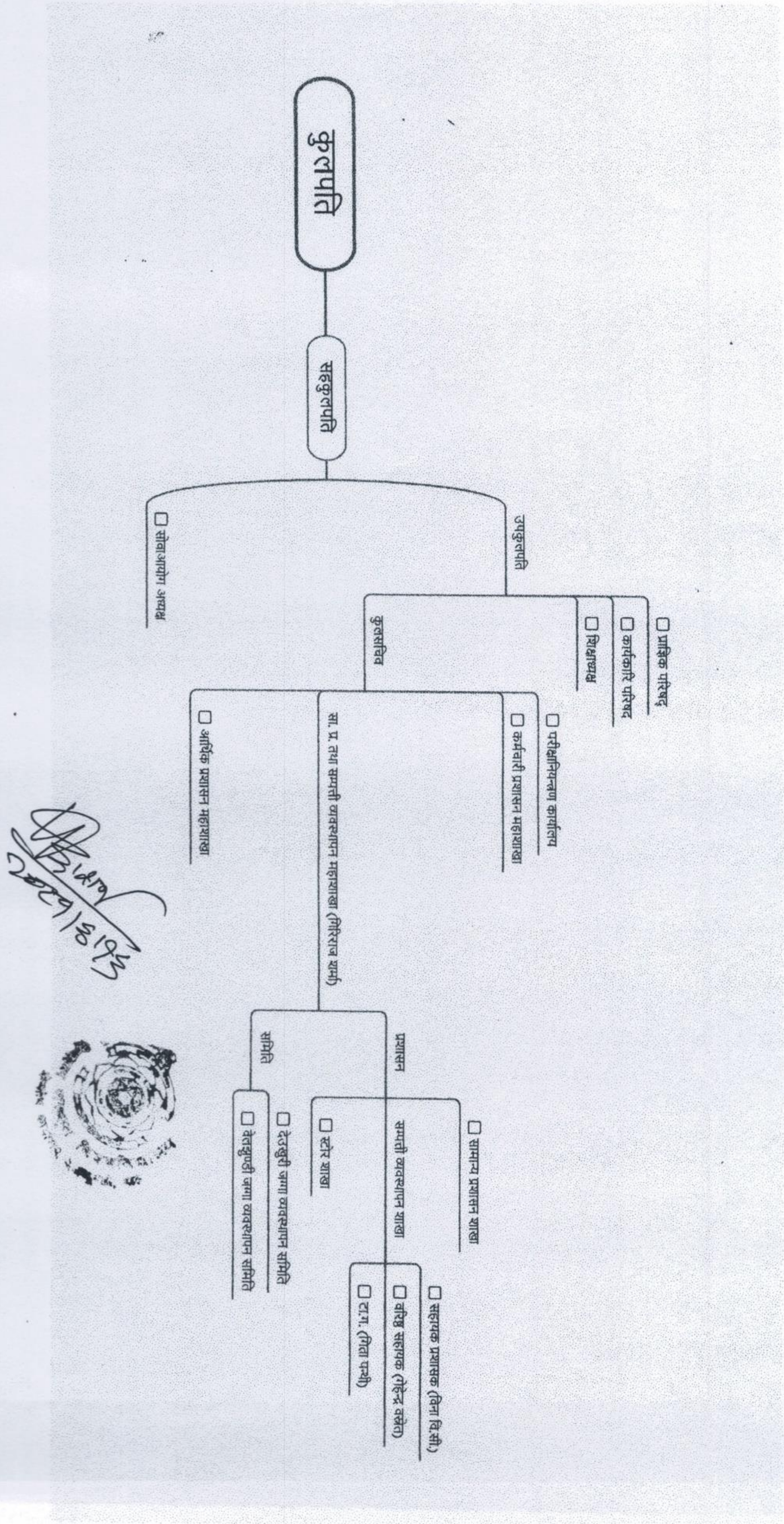

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय

कर्मचारी तर्फको कार्यरत संख्या विवरण

०७५/०७६

सि.नं.	कार्यालय/विद्यापीठ	प्रशासक	प्र.आ.नि.	सह.प्र.	सह.ले.नि.	उप.प्र.	उप.ले.नि.	उप.लाई.	कानुन अ.	बल्लाइकार	सहा.लाई.	सहा.प्र.	लेखा.अ.	ल्याब.अ.	हे.अ.	ले.पा.	स्टोर किपर	टा.स.	कविराज	कम्प्युटर चालक	टा.म.	असिस्टेन्ट	कम्पोजिटर	अ.स्टरि.कि	स.ले.पा.	ल्या. असि	ल्या. टे.	चौकिदार	पियन	[illegible]
१	बी.पी.को संस्कृत विद्यापीठ											१			२	१					१	२						२	१	
२	पिण्डेश्वर विद्यापीठ					२	१				१	३	१		३	१	१					४						५	४	
३	वाल्मीकि विद्यापीठ					५	२	१			१	८	५		५		२	२				७						१२	२	
	अनुसन्धान					१						२	१		१							१							१	
५	राष्ट्रिय सांस्कृतिक अ. केन्द्र											१								१		१								
६	एकवर्ये शिक्षाशास्त्री,रानीपोखरी											१	१								१									
७	सं.मा.वि., रानीपोखरी												१				१											१	१	
८	जनक हजारी विद्यापीठ					२					१	३	२		४	१	१			१		५						१	१	
९	या.व.ल.ना. विद्यापीठ					२					१	४	१		४	१	१			१		५						१	१	१
१०	हरिहर संस्कृत विद्यापीठ														२	१						२						१		
११	रुरु संस्कृत विद्यापीठ										१	१	१		१	१	१	१				२						१	२	१
१२	बिन्दुवासिनी संस्कृत विद्यापीठ										१	१	१		२		१					२						२	१	
१३	भानु संस्कृत विद्यापीठ											१			१	१		१										१		
१४	कालिका संस्कृत विद्यापीठ											१			१	२						२		१				१	१	१
१५	केन्द्रीय कार्यालय	२	१	५	६	७	५	१	१	४	१	२०	११		२०	५	२	१		७	३	९	१		२			११	११	२
१६	सेवा आयोगको कार्यालय			१		१	१					१	१		१						१	१						१	२	
१७	विश्वविद्यालय विद्यापीठ											१	१		१							२						१	२	
१८	परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय			१	१	१	१					४	१		३					२		१						३	२	
१९	जनता विद्यापीठ					१					१	३	२		३			१	१	१	१	६				२	१	२	४	२
२०	जनता संस्कृत मा.वि.विजौरी															१														
२१	शारदा विद्यापीठ											२	१		२	१						२						२	३	
२२	डीनको कार्यालय					१						२	१			१		१	२	१								१	२	
	केन्द्रीय आयुर्वेद विद्यापीठ											१	१	१	१			२	३			४						१	२	
	जम्मा :	२	१	७	७	२३	१०	२	१	४	८	६१	३३	१	५७	१७	१०	९	६	१४	७	५८	१	१	२	२	१	५०	४३	७

८

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय

स्वीकृत दरवन्दी एवं कार्यरत कर्मचारीहरुको वि[illegible]

आ.व. ०७५/०७६

तर्फ	तह	पिण्डेश्वर विद्यापीठ	बी.पी. कोइराला संस्कृत वि.	जनकहजारी विद्यापीठ	या.ल.ना.विद्यापीठ	वाल्मीकि विद्यापीठ	संस्कृत मा.वि.	एकवचे शिक्षाशास्त्री	विन्दुवासिनी सं. विद्यापीठ	भानु संस्कृत विद्यापीठ	कालिका संस्कृत विद्यापीठ	रूरू सं.विद्यापीठ	हरिहर सं.विद्यापीठ	अनुसन्धान केन्द्र	राष्ट्रिय सास्कृतिक अ.केन्द्र	आयुर्वेद अ.सं. डीन कार्यालय	केन्द्रीय आयुर्वेद विद्यापीठ	विश्वविद्यालय विद्यापीठ	सेवा आयोग कार्यालय	परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय	केन्द्रीय कार्यालय	जनता विद्यापीठ	जनता संस्कृत मा.वि.	शारदा विद्यापीठ	कूल जम्मा दरवन्दी	कार्यरत दरवन्दी	कैफियत
		स्वीकृत दरवन्दी																									
शिक्षण तर्फको दरवन्दी	पदाधिकारी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१	२	०	०	२	१	३	०	०	०	१०	१०	
	प्राध्यापक	७	०	१	०	२८	०	०	१	०	०	१	०	०	०	०	२	३	०	०	२६	४	०	०	७३	७२	
	सह प्राध्यापक	१३	०	८	४	५९	०	२	७	१	५	१	१	१	०	०	१	७	०	०	२४	१४	०	५	१५३	१५१	
	उप प्राध्यापक	३१	९	३३	६४	८३	०	११	१४	३	११	१५	३	०	०	०	४	२०	०	०	२०६	४५	०	१७	५६९	५०१	
	प्रशिक्षक	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३	०	०	०	६	३	०	०	१३	११	
	जम्मा:-	५१	९	४२	६८	१७१	०	१३	२२	४	१६	१७	४	२	१	२	१०	३०	२	१	२६५	६६	०	२२	८१८	७४५	
कर्मचारी तर्फको दरवन्दी	विशिष्ट श्रेणी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३	०	०	०	३	३	
	प्रथम श्रेणी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	२	११	०	०	०	१४	१४	
	द्वितीय श्रेणी	३	०	२	२	८	०	०	०	०	०	०	०	१	०	१	०	०	२	२	१८	१	०	०	४०	३९	
	तृतीय श्रेणी	५	१	६	६	१४	१	२	३	१	१	३	०	३	१	३	३	२	२	५	३२	६	०	३	१०३	९८	
	हेड अ. वा सो सरह	५	३	७	७	९	१	०	३	३	३	४	३	१	१	५	६	१	१	५	४१	६	१	३	११९	१०८	
	असिस्टेन्ट वा सो सरह	४	३	५	५	७	०	१	२	०	३	२	२	०	०	०	४	२	२	१	११	१०	०	२	६६	४८	
	ड्राईभर	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	१	१	५	०	०	०	८	८	
	कार्यालय सहयोगी	९	३	३	४	३०	२	०	३	१	३	५	१	१	०	३	४	३	३	५	२६	८	०	६	१२३	१२८	केही सेक्यूरिटी गार्ड
	जम्मा:-	२६	१०	२३	२४	६८	४	३	११	५	१०	१४	६	६	२	१३	१७	८	१२	२१	१४७	३१	१	१४	४७६	४४६	
कूल जम्मा शिक्षक तथा कर्मचारीहरूको स्वीकृत दरवन्दी तथा कार्यरत संख्या:-																									१२९४	११९१	

कार्यरत शिक्षक कर्मचारीहरूको गणना गर्दा स्थायी, अस्थायी, करार, मासिक पारिश्रमिक, दैनिक ज्यालादारी तथा आंशिकहरूलाई समेत गणना गरिएको छ। साथै रिक्त कतिपय शिक्षक कर्मचारीहरूको [illegible] विज्ञापन तथा छनौट प्रक्रियामा रहेको व्यहोरा समेत अवगत गराइन्छ।

अनुसूची १३ अन्य पत्रहरू

फोन नं. :- ५२०९६५/फ्याक्स नं. :- ५२०९६४
इमेल ठेगाना :-nsu@mcn.com.np

कुलसचिवको कार्यालय
OFFICE OF THE REGISTRAR

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय
केन्द्रीय कार्यालय, बेलझुण्डी, दाङ
पो.ब.न.५००३
In reply please refer to

Nepal Sanskrit University
Office,Beljhundi,Dang
Post Box No. 5003
मिति :- २०६३/१२/२१

पत्र संख्या :-२८ (फा.नं.)/च.नं. ५८

चलानी नम्बर :- ६८१२६५४

विषय :- घर जग्गा सम्बन्धमा ।

शिक्षा तथा खेलकूद मन्त्रालय,
केशर महल, काठमाडौं ।

उपरोक्त सम्बन्धमा त्यस मन्त्रालयको प.सं.२०६३/०६४ मिति २०६३/१२/९को परिपत्र प्राप्त भई व्यहोरा अवगत भयो । यस विश्वविद्यालयको स्वामित्व तथा हगभोगमा रहेको संस्कृत विश्वविद्यालयको प्रचार प्रसार र व्यवस्थापन गर्नका लागि २०११ सालमा स्थानीय मजगैंया परिवारबाट दान दातव्यमा प्राप्त हुन आएको दाङ जिल्ला अन्तर्गत देउखुरी स्थित राजपुर, सतवरिया र गोवर्डिया गा.वि.स. अन्तर्गत करिव १३०० (एक हजार तिन सय विगाह) जमीन साविक देखि विश्वविद्यालयले केहि जग्गा विभिन्न सर्तमा र केहि जग्गा ठेक्कामा दिई नगद र जिन्सी उठाउँदै आइरहेकोमा २०५९ सालमा केहि व्यक्तिहरूबाट आंसिकरूपमा नगदी रकम उठती भएको र २०६० सालबाट हालसम्म ने.क.पा. माओवादीले अनधिकृतरूपले सम्पूर्ण जग्गालाई कब्जामा लिई कुनै पनि नगदी वा जिन्सी वाली उठ्ती गर्न नदिदाँ दाताहरूको दानको सदुपयोग र सम्पत्तीको उपभोगबाट विश्वविद्यालय वञ्चित रहदैंआएको कुरा सादर अवगत चाहन्छु ।

यसै क्रममा २०५९ साल कार्तिक महिनाको २० र २१ गते क्रमशः देउखुरी सतवँरिया गा.वि.स. वार्ड नं. ७ खोलीगाँउ स्थित दुई तले पक्की ईट्टाको जस्ताको छानो भएको पच्चिस हात लामो र १३ हात चौडा भएको विश्वविद्यालयको पक्की गोदाम घर - १ (एक), राजपुर गा.वि.स. वार्ड नं. ५ जंग्रेहवामा रहेको ५० हात लामो र २० हात चौडा जस्ताको छानो भएको पक्की ईट्टाको गोदाम घर- १ समेत दुवै कोठार घर कब्जामा लिई पूर्णरूपमा ध्वस्त पारी सो घरका सवै काठपात अन्नपात ईट्टा, जस्ता र ति गोदाममा रहेका विश्वविद्यालयका अन्य सवै सामग्रीहरू समेत ने.क.पा. माओवादीले हिनामिना पारिदिएकाले हाल सम्म पनि विश्वविद्यालय गोदाम घर विहीन अवस्थामा रहेको व्यहोरा जानकारी गराउन चाहन्छु ।

अतएव हाल आएर संविधान सभाको निर्वाचन गराउने प्रसंगमा अन्तरिम सरकारको गठन भैसकेको वर्तमान अवस्थामा सवैले शान्तिपूर्वक आ-आफ्नो सम्पत्तिको उपयोग र उपभोग गर्न पाउने वातावरण तयार पार्न माओवादी समेत सम्मिलित सरकारबाट पुनः प्रतिबद्धता व्यक्त भैसकेकोले उक्त जग्गा जमिनलाई विश्वविद्यालयले उपभोग गर्न सक्ने वातावरण तयार पार्नकालागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइदिन अनुरोध गर्दछु । साथै जग्गा जमिनको विवरण यसै पत्रसाथ संलग्न गरी पठाएको व्यहोरा समेत अनुरोध गर्दछु ।

बोधार्थ :
श्री जिल्ला प्रशासन कार्यालय,
त्रिभुवन नगर दाङ - श्री नेपाल सरकार, शिक्षा तथा खेलकूद मन्त्रालयको मिति २०६३/१२/९ को परिपत्रको छाँया प्रति थान-१ संलग्न छ ।

२०६३/१२/२
(गंगामणि शर्मा)
सह-प्रशासक

F. 2

8

फोन नं. :- ५२०९६५ फ्याक्स नं. :-[illegible]
इमेल ठेगाना :-nsu@[illegible].np

कुलसचिवको कार्यालय
OFFICE OF THE REGISTRAR

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय	Nepal Sanskrit University
केन्द्रीय कार्यालय, बेलझुण्डी, दाङ्ग	Office,Beljhundi,Dang
पो.ब.नं.५००३	Post Box No. 5003
In reply please refer to	मिति :- २०६४/६/१२

पत्र संख्या :-३२ (फा.नं.)/च.नं. ४२/४५

चलानी नम्बर :- १०४६/१०४९

विषय :- <u>क्षतिपूर्ति सम्बन्धमा</u> ।

श्री नेपाल सरकार,
शान्ति तथा पुर्ननिर्माण मन्त्रालय
सिंहदरवार, काठमाडौं ।

प्राचीन समयदेखि चल्दै आएको परम्परा, धर्म संस्कृति, नैतिक मान्यता, सदाचारलाई [illegible] गर्दै र त्यसलाई अध्यावधि [illegible] उद्देश्य लिई स्थापना गरिएको यस नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयले स्थापना पश्चात् आफ्नो उद्देश्य र लक्ष्यहासिल गर्न क्रियाशील हुँदै आएको सर्वविदितै छ । यसै उद्देश्य परिपूर्तिको निम्ति विश्वविद्यालयमा विभिन्न आरोह, अवरोहहरू नआएको होइनन् तापनि विश्वविद्यालय आफ्नो [illegible] र कार्यप्रगतिमा निरन्तर अगाडि बढी रहेकोछ । विश्वविद्यालयको नियमित रूपमा आफ्नै आयस्रोत नभएको र करीव [illegible] दशक अगाडि दाङ [illegible] मजगैया परिवारले देउखुरीमा दान दिएको करीव १३०० (तेह्र सय) बिगाहलाई कुनै प्रकारले सदुपयोग गरि गर्न लगाइ [illegible] आय [illegible] भएपनि केही रूपमा विश्वविद्यालयको गति निरन्तर रूपले अगाडि बढीरहेको थियो । उक्त जग्गा रहेको देउखुरी [illegible] खोलीगाउँ र राजपुर गा.वि.स को जेग्रहवा भन्ने ठाउमा घर बनाई (कोठार) विश्वविद्यालयको आम्दानी हुने अन्नपात [illegible] व्यवस्था [illegible] थियो । देशमा चलेको माओवादी जनयुद्ध शुरू भए पश्चात् २०५७ सालदेखि अद्यावधि विश्वविद्यालयलाई प्राप्त हुने कुनै किसिमको आय [illegible] प्राप्त हुन सकेको छैन । यसै परिप्रेक्षमा राष्ट्रिय समस्याको रूपमा जनयुद्ध शुरू हुँदाहुदैको अवस्थामा विश्वविद्यालयले बनाएका उक्त कोठार [illegible] आगो लगाउने तथा अन्य प्रकारले ध्वस्त हुन गयो । सतवरिया गा.वि.स.को खोर्लागाउँमा मिति २०५९/७/२० गते र राजपुर गा.वि.स.को कोठार मिति २०५९/७/२१ मा ध्वस्त हुन गए ।

यसरी शैक्षिक संस्थाको स्थायी सम्पत्तिमा अचानक आक्रमण हुँदा विश्वविद्यालयको आम्दानीमा अवरोध उत्पन्न भई विश्वविद्यालयको गतिशीलतामा धिमापन आउनु स्वभाविकै हो । यसले गर्दा विश्वविद्यालयको आयमूलक कार्यमा अप्ठ्यारो अनुभव गरिएको छ [illegible] गर्न तथा विश्वविद्यालयलाई निरन्तर रूपमा संचालन गर्नको लागि जग्गा जमीनबाट आयमूलक व्यवस्था हुन जरूरी देखिन्छ । [illegible] जेग्रहवा मौजाको कोठार (घर) को क्षतिको लागत ५,००,०००।- (पाँच लाख) र खोलीगाउँको क्षतिको लागत ३,००,०००।- (तीन लाख) [illegible] यस विश्वविद्यालयलाई दिलाई दिनुहुन सादर अनुरोध गर्दै जग्गाबाट आम्दानी भई यस विश्वविद्यालयले उक्त आम्दानी [illegible] दिनुहुन सादर अनुरोध गर्दछु । उक्त गा.वि.स. का प्रमाणित क्षतिपूर्तिको फोटोकपी संलग्न छन्

<u>बोधार्थ तथा कार्यार्थ</u> :

१	श्री प्रधानमन्त्रीको निजी कार्यालय, सिंहदरवार, काठमाडौं :-	फोटोकपि संलग्न छ ।
२	श्री जिल्ला प्रशासन कार्यालय, घोराही, दाङ :-	फोटोकपि संलग्न छ ।

२०६४।६।१२
शरद गौतम
उप-प्रशासक
ने.सं.वि.दाङ

३०० 1

फोनं. नं. ०८२-५२०९६५
फ्याक्स : ०८२-५२०९६४

कुलसचिवको कार्यालय
O FFICE OF THE REGISTRAR

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय
बेलभलुण्डी,दाङ

Nepal Sanskrit University
central office,Beljhundi,Dang
post Box NO.5003

In reply please refer to
पत्र संख्या:- ४१ फा.
चलानी नम्बर : २६८० / २६८२

मिति:-२०६८।२।१३

विषय :- क्षेतीपूर्ति उपलब्ध गराई सहयोग गरिदिनु हुन ।

श्री नेपाल सरकार शान्ति तथा पुननिर्माण मन्त्रालय,
सिंहदरवार काठमाण्डौ ।

यस विश्वविद्यालयको नाममा दर्ता श्रेस्ता हक भोगमा रहेको देउखुरी स्थित राजपुर गा.वि.स.सतवरिया,गोवरडिया गा.वि.स. मा करिब १३३६-०-७ विगाह जग्गा रहेको कुरा अवगतै छ । विश्वविद्यालय जस्तो विशुद्ध शैक्षिक संस्थाको आय आर्जन गर्ने एक मात्र स्रोत जग्गा हो । विगत २०५८ साल देखि उक्त जग्गाबाट विश्वविद्यालयलाई नगदी जिन्सी कुनै किसिमको आम्दानी प्राप्त नभइरहेको परिस्थितिले विश्वविद्यालयका प्राज्ञिक, शैक्षिक एवं भौतिक कार्यक्रमहरु संचालन गर्न ज्यादै असजिलो परिरहेको छ । यसै सन्दर्भमा मिति २०६८।२।६ मा बसेको ने.सं.वि. देउखुरी स्थित जग्गा संचालक समितिको बैठकले विशवविद्यालय देउखुरी स्थित जग्गा बाट २०५८ साल देखि हाल सम्म कुनै किसिमको आयस्ता विश्वविद्यालयले प्राप्त गर्न सकेको छैन २०५८ साल देखि प्रति वर्ष १५ लाखका दरले विश्वविद्यालयलाई नोक्सानी भएको हुँदा हाल सम्मको हुन आउने रू. १,३५,००,०००।-(एक करोड पैतिस लाख)र उक्त स्थानमा रहेको दुईवटा कोठार घरको क्षति वापतको रू. ८,००,०००।- (आठ लाख) गरी कुल रकम रू १,४३,००,०००।-विश्वविद्यालयलाई क्षतिपूर्ति वापत उपलब्ध हुन श्री शान्ति तथा पुर्ननिर्माण मन्त्रालयमा अनुरोध गर्ने निर्णय गरेको हुँदा उक्त रकम क्षतिपूर्ति वापत उपलब्ध गराईदिनु हुन र उक्त जग्गा विश्वविद्यालयलाई भोग चलन गर्ने व्यवस्था गरिदिनु हुन समेत अनुरोध गर्दछु ।

बोधार्थ:-तथा कार्यार्थ :-
श्री प्रधानमन्त्रीको निजी कार्यालय,
सिंहदरवार काठमाण्डौ ।
श्री जिल्ला प्रशासन कार्यालय,
घोराही दाङ ।

२०६८।२।१३
(वेदनिधि गौतम)
सहायक प्रशासक
सहायक प्रशासक

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय
Nepal Sanskrit University

केन्द्रीय कार्यालय,बेलझुण्डी, दाङ

Central Office, Beljhundi, Dang

(सामान्य प्रशासन तथा सम्पत्ति व्यवस्थापन महाशाखा)

कुलसचिवको कार्यालय **Office of the Registrar**

Reference No.

प.सं. :- च.नं. :- (फा.नं.)

चलानी नं. :- २०४४ / ३०८६

Date/मिति :- २०७० । ११ । १४ गते

विषयः- क्षतिपूर्ति उपलब्ध गराई सहयोग गरिदिनुहुन ।

श्री नेपाल सरकार ,शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय,
सिंहदरवार,काठमाण्डौ ।

यस विश्वविद्यालयको नाममा दर्ता श्रेस्ता भएको देउखुरी स्थित राजपुर सतबरिया,गोवरडिया गा.वि.स. मा करिव १३३६-०-७ विगाह जग्गा रहेको कुरा अवगतै छ। विश्वविद्यालय जस्तो विशुद्ध शैक्षिक संस्थाको आय आर्जन गर्ने एक मात्र स्रोत जग्गा हो । वि.सं. २०५८ साल देखि माओवादी जनयुद्धको कारण उक्त जग्गावाट विश्वविद्यालयलाई नगदी जिन्सी कुनै किसिमको आम्दानी प्राप्त नभईरहेको परिस्थितिले विश्वविद्यालयका प्राज्ञिक,शैक्षिक एवं भौतिक कार्यक्रमहरू संचालन गर्न ज्यादै असजिलो परिरहेको छ। यसै सन्दर्भमा मिति २०६८।२।२२ मा बसेको ने.सं.वि. देउखुरी स्थित जग्गा संचालक समितिको बैठकले विश्वविद्यालय देउखुरी स्थित जग्गाबाट २०५८ साल देखि हाल १२ वर्षसम्मको कुनै किसिमको आयस्ता विश्वविद्यालयले प्राप्त गर्न सकेको छैन २०५८ साल देखि प्रति वर्ष १५ लाखका दरले विश्वविद्यालयलाई नोक्सानी भएको हुँदा हाल सम्मको हुन आउने रू.१,८०,०००००।-(एक करोड असी लाख मात्र) र उक्त स्थानमा रहेको दुईवटा कोठार घरको क्षति वापतको रू.८,००,०००।- (आठ लाख) गरी कुल रकम रू.१,८८,०००००।- (एक करोड अठासी लाख मात्र) विश्वविद्यालयलाई क्षतिपूर्ति वापत उपलब्ध हुन श्री शान्ति तथा पुर्ननिर्माण मन्त्रालयमा अनुरोध गर्ने निर्णय गरेको हुँदा उक्त रकम क्षतिपूर्ति वापत उपलब्ध गराईदिनु हुन विगत वर्षहरूमा शन्ति तथा पुन निर्माण मन्त्रालय लगायत अन्य सम्वद्ध निकायहरूलाई लेखिएका पत्रहरूका ६ थान छाया प्रति यसैसाथ संलग्न गरी अनुरोध गर्दछु । साथै उक्त जग्गा विश्वविद्यालयले भोग चलन गर्ने व्यवस्था गरिदिनुहुन समेत निर्देशानुसार अनुरोध छ ।

२०७०।११।१४

....

(डा.हिमलाल पन्थी)

सह प्रशासक

सह-प्रशासक

बोधार्थ तथा कार्यार्थ

१. श्री प्रधानमन्त्रीको कार्यालय,
सिंहदरवार काठमाण्डौ।

२. श्री जिल्ला प्रशासन कार्यालय,
शान्ति समितिको कार्यालय
घोराही दाङ ।

११०

+९७७-८२-४००००४/४०००३३

82-400004

+977-82-400004/400033

फ्याक्स :- +९७७-८२-४००००४ Fax :+977-

C/C

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय
Nepal Sanskrit University
बेलझुन्डी, दाङ
Beljhundi, Dang

कुलसचिवको कार्यालय

Office of the Registrar

Reference No.
पत्रसङ्ख्या :   (फा.न.   )
चलानी नम्बर : १८२१,१८२२

मिति / Date २०७१।८।२४

विषय (Subject) :**क्षतिपूर्ति उपलब्ध गराई सहयोग गरिदिनुहुन ।**

श्री शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय,
सिहंदरबार,काठमाडौँ ।

उपर्युक्त सम्बन्धमा मजगैयाँ परिवारबाट संस्कृत शिक्षाको विकास-विस्तार, प्रचार, प्रसार र व्यवस्थापन गर्नका लागि २०१० सालमा दान दातव्य स्वरूप प्राप्त हुन आएको र विश्वविद्यालयको स्वामित्वमा रहेको दाङ देउखुरी स्थित १३३६-०-७½ बिघा जग्गामध्ये विश्वविद्यालयले विभिन्न सर्तमा केही जग्गा ठेक्कामा दिई नगद र जिन्सी उठाउँदै आइरहेकोमा २०५८ सालमा केही व्यक्तिहरूबाट आंशिक रूपमा नगदी उठ्ती भए पनि माओवादी सशस्त्र द्वन्द्वका कारण २०५८ सालबाट हाल सम्म उक्त जग्गाबाट विश्वविद्यालयलाई नगद र जिन्सी कुनै किसिमको आम्दानी प्राप्त नभइरहेको परिस्थितिले विश्वविद्यालयलाई प्राज्ञिक,शैक्षिक एवम् भौतिक विकासका कार्यक्रममा समेत अप्ठेरो परेको छ । दाताहरूको चाहनालाई आत्मसात् गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न र सम्पत्ति सदुपयोग गर्नबाट समेत विश्वविद्यालय वञ्चित रहँदै आएको बेहोरा अनुरोध छ । यसबाट विश्वविद्यालयलाई साल बसाली वार्षिक रूपमा आम्दानी हुँदै आएको करिब रु.१५,००,०००।- (पन्ध्र लाख) का दरले हालसम्म १३ वर्षको हुने जम्मा रु. १ करोड ९५ लाख नोक्सानी हुन पुगेको छ ।

यसै क्रममा २०५८ साल कार्तिक २० र २१ गते क्रमशः देउखुरी,सतबरिया गा.वि.स.७ खोलीगाउँ स्थित दुईतले पक्की ईँटाको,जस्ताको छानो भएको २५ हात लामो १३ हात चौडा घर - १ र राजपुर गा.वि.स. ५ जङ्ग्रहवामा भएको ५० हात लामो २० हात चौडा पक्की ईँटाको, जस्ताको छानो भएको पक्की गोदाम घर -१ समेत गरी जम्मा २ कोठारघर तात्कालिक माओवादी विद्रोहीले कब्जामा लिई पूर्णरूपमा क्षत विक्षत गराई सो घरमा भएका अन्नपात,काठपात,जस्तापाता आदि सबै लगी दुवै घरको करिब हालको मूल्यमा रु.५०,००,०००।- (पचास लाख) को क्षति भएको छ । यसरी विश्वविद्यालयलाई जग्गाको आम्दानी र २ वटा कोठारघरको क्षतिबाट कुल २ करोड ४५ लाख नोक्सानी भएको हुँदा उक्त रकम क्षतिपूर्तिवापत उपलब्ध गराउनका लागि त्यस मन्त्रालयमा प.सं.३२ च.नं.१०४७ मिति २०६४।६।२२,प.सं.६६ च.नं.२३४७ मिति २०६४।११।१६, च.नं.१४०९ मिति २०६६।९।२४, प.सं.४१ च.नं.२६८० मिति २०६८।२।१३, प.सं.३ च.नं.४१६ मिति २०६८।७।१६, च.नं.३०४४ मिति २०७०।११।१३ मा पत्राचार गरिएकामा हालसम्म पनि क्षतिपूर्ति वापत रकम उपलब्ध नभएको बेहोरा स्मरण गराउँदछु । मिति २०७१।०९।१६ गतेको ने.सं.वि. देउखुरी जग्गा सञ्चालक समितिको बैठकले पुनः शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालयमा क्षतिपूर्ति बापतको रकम माग गर्ने निर्णय गरेको समेत निवेदन गर्दै उपर्युक्तानुसारको कुल रु.२,४५,०००००।- (अक्षरेपि दुई करोड पैंतालिस लाख) क्षतिपूर्ति स्वरूप उपलब्ध गराइदिन अनुरोध गर्दछु ।

बोधार्थ
१.श्री जिल्ला प्रशासन कार्यालय, दाङ ।

प्रा.जगत्प्रसादउपाध्याय
कुलसचिव

फोन: ०८२-५२०९६४,०८२-५२०९६५, फ्याक्स: ०८२-५२०९६४, पोस्ट बक्स नं.: ५००३
Tel. No.: 082-520964, 082-520965, Fax 082-520964, P.O. Box.No.: 5003, Website: www.nsu.edu.np

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय
Nepal Sanskrit University

केन्द्रीय कार्यालय,बेलझुण्डी, दाङ
Central Office, Beljhundi, Dang
(सामान्य प्रशासन तथा सम्पत्ति व्यवस्थापन महाशाखा,)

कुलसचिवको कार्यालय **Office of the Registrar**

Reference No.
प.सं. :- च.नं. :- (फा.नं.)
चलानी नं. :- ९८४२

Date/मिति :- २०७१/१०/२५ गते

विषयः- क्षतिपूर्ति उपलब्ध गराई सहयोग गरिदिनुहुन ।

श्री स्थानिय शान्ति समिति
जिल्ला कार्य समिति दाङ ।

उपर्युक्त सम्बन्धमा मजगैयाँ परिवारबाट संस्कृत शिक्षाको विकास-विस्तार, प्रचार, प्रसार र व्यवस्थापन गर्नका लागि २०१० सालमा दान दातव्य स्वरूप प्राप्त हुन आएको र विश्वविद्यालयको स्वामित्वमा रहेको दाङ देउखुरी स्थित १३३६-०-७½ बिघा जग्गामध्ये विश्वविद्यालयले विभिन्न सर्तमा केही जग्गा ठेक्कामा दिई नगद र जिन्सी उठाउँदै आइरहेकोमा २०५८ सालमा केही व्यक्तिहरूबाट आंशिक रूपमा नगदी उठ्ती भए पनि माओवादी सशस्त्र द्वन्द्वका कारण, २०५८ सालबाट हाल सम्म उक्त जग्गाबाट विश्वविद्यालयलाई नगद र जिन्सी कुनै किसिमको आम्दानी प्राप्त नभइरहेको परिस्थितिले विश्वविद्यालयलाई प्राज्ञिक,शैक्षिक एवम् भौतिक विकासका कार्यक्रममा समेत अप्ठेरो परेको छ । दाताहरूको चाहनालाई आत्मसात् गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न र सम्पत्ति सदुपयोग गर्नबाट समेत विश्वविद्यालय वञ्चित रहँदै आएको बेहोरा अनुरोध छ । यसबाट विश्वविद्यालयलाई साल बसाली वार्षिक रूपमा आम्दानी हुँदै आएको करिब रु.१५,००,०००।- (पन्ध्र लाख) का दरले हालसम्म १३ वर्षको हुने जम्मा रु. १ करोड ९५ लाख नोक्सानी हुन पुगेको छ ।

यसै क्रममा २०५८ साल कार्तिक २० र २१ गते क्रमशः देउखुरी,सतबरिया गा.वि.स.७ खोलीगाउँ स्थित दुईतले पक्की ईँटाको,जस्ताको छानो भएको २५ हात लामो १३ हात चौडा घर - १ र राजपुर गा.वि.स. ५ जङ्ग्रहवामा भएको ५० हात लामो २० हात चौडा पक्की ईँटाको, जस्ताको छानो भएको पक्की गोदाम घर -१ समेत गरी जम्मा २ कोठारघर तात्कालिक माओवादी विद्रोहीले कब्जामा लिई पूर्णरूपमा क्षत विक्षत गराई सो घरमा भएका अन्नपात,काठपात,जस्तापाता आदि सबै लगी दुवै घरको करिब हालको मूल्यमा रु.५०,००,०००।- (पचास लाख) को क्षति भएको छ । यसरी विश्वविद्यालयलाई जग्गाको आम्दानी र २ वटा कोठारघरको क्षतिबाट कुल २ करोड ४५ लाख नोक्सानी भएको हुँदा उक्त रकम क्षतिपूर्तिवापत उपलब्ध गराउनका लागि शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालयमा सिफारिश गरिदिनका लागि अनुरोध गर्दछु ।

गिरिराज अधिकारी
उप प्रशासक

उप-प्रशासक

+977-82-400004/400033
फ्याक्स : +९७७-८२-४००००६ Fax :+977-82-
400004

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय
Nepal Sanskrit University
बेलझुन्डी, दाङ
Beljhundi, Dang
उपकुलपतिको कार्यालय
Office of the Vice-Chancellor

Reference No.
पत्रसङ्ख्या ३५/०८०/०८१(फा.नं.)
चलानी नम्बर : १२०६

मिति / Date : २०८०/११/११

विषय :-दोहोरो स्वामित्व अन्त्यका लागि उच्चस्तरीय आयोग गठन गर्ने सम्वन्धमा ।

सम्माननीय प्रधानमन्त्री,
एवम् विश्वविद्यालयका कुलपतिज्यू,
प्रधामन्त्रीको कार्यालय, सिंहदरबार, काठमाण्डौं ।

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको स्थापना अगावै संस्कृत वाङमयको श्रीवृद्धि गर्ने पुनित उद्धेश्यले वि.सं.२०१० सालमा दाङ जिल्लाका मजगैंयापरिवारले जनता संस्कृत महाविद्यालयलाई जम्मा १२सय बिगाहा जग्गा दानपत्र गरी दिएकोमा २०२७ सालमा सर्भे नापीवाट १३३६ विगाह कायम भएको थियो । तत्पश्चात वि.सं.२०४३ सालमा तत्कालीन महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालयको स्थापना भए सँगै जग्गाको स्वामित्व विश्वविद्यालयमा हस्तान्तरण भई आएको हो । उल्लिखित जग्गा चलन चल्तीको शर्तमा रही बाली दिने लिने गरिदै आएको थियो । सो बाट प्राप्त आम्दानीले विश्वविद्यालयको शैक्षिक एवं भौतिक विकासमा सहयोग पुगेको थियो तर देशमा चलेको शसस्त्र द्वन्द्व एवं जनयुद्धकै क्रममा २०५८ सालमा विश्वविद्यालयको नाममा रहेको देउखुरी स्थित जग्गामा झण्डा गाडी कब्जा गरिएको र भण्डार धरहरू कामै लाग्ने गरी ध्वस्त गर्नुका साथै उक्त समयदेखि कुनैपनि आयस्ता विश्वविद्यालयमा प्राप्त नभएको हुँदा वि.सं.२०६५ सालमा देउखुरी जग्गा व्यवस्थापन समितिले ५ (पाँच) सदस्यीय समितिबाट विश्वविद्यालयको जमिनको द्वैध स्वामित्व अन्त्य गरी मोही किसानको विवरण एवं आगामी दिनमा गर्न सकिने योजना तथा भूमिको उपयोग सम्बन्धमा विश्वविद्यालयलाई प्रतिवेदन प्राप्त भएको छ ।

फोन: ०८२-४०००३५, ०८२-४०००३३, ०८२-४०००३४, फ्याक्स: ०८२-४००००४, पोस्ट बक्स नं.: ५००३
Tel. No.: 082-400033, 082-400034, 400035, Fax 082-400004, P.O. Box No.: 5003, Website:

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय
Nepal Sanskrit University
बेलझुण्डी, दाङ
Beljhundi, Dang

उपकुलपतिको कार्यालय

Office of the Vice-Chancellor

Reference No.
पत्रसङ्ख्या : (फा.नं.)
चलानी नम्बर :

मिति/Date : २०८०।११।११

विषय :-

विश्वविद्यालयको सभाले समेत दोहोरो स्वामित्व अन्त्य गर्न नेपाल सरकारले तोके बमोजिम मोही किसानलाई दिनुपर्ने जग्गा दिई द्वैध स्वामित्व अन्त्य गर्ने निर्णय समेत गरिसकेको र त्यसपछाडिका २०७३,२०७४ र २०७५ का सभाबाट द्वैध स्वामित्व अन्त्यगर्न नेपाल सरकार सँग उच्चस्तरीय आयोग गठनका लागि अनुरोध गर्ने गरी प्रस्ताव पास गर्नुका साथै विश्वविद्यालयको तर्फबाट जिल्ला तहमा राजनीतिक दल सरकारी कार्यालयका प्रमुख जनप्रतिनिधिहरू का साथै नागरिकसमाजसहितको बैठकको निष्कर्षबाट विश्वविद्यालयले २ वटा समिति गठन गरी जग्गाको यथार्थ विवरणसमेत तयार गरिएको व्यहोरा अनुरोध गर्दै मिति २०७७।०८।२८ गते तत्कालिन सम्माननीय प्रधानमन्त्री एवम् विश्वविद्यालयका कुलपति श्री के.पी. शर्मा वलीज्यूको अध्यक्षतामा बसेको विश्वविद्यालयको ७३ औं सभा र सम्मानीय प्रधानमन्त्री एवम् विश्वविद्यालयका कुलपति श्री पुष्पकमल दाहाल प्रचण्ड' ज्यूको अध्यक्षतामा मिति २०७९।११।१२ गते बसेको विश्वविद्यालयको ७५औं सभामा सम्माननीय प्रधानमन्त्री एवम् विश्वविद्यालयका कुलपतिज्यूबाट सम्बोधन गर्ने क्रममा उच्चस्तरीय आयोग गठन गरी समस्या समाधान गर्ने भन्ने सम्बोधन भएको हुँदा आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाई समस्या समाधानका लागि विश्वविद्यालयलाई सहज बनाइदिनुहुन सम्माननीय प्रधानमन्त्री एवम् विश्वविद्यालय कुलपतिज्यू समक्ष हार्दिक अनुरोध गर्दछु ।

....
प्रा.डा.यादवप्रकाश लामिछाने
उपकुलपति

फोन: ०८२-४०००३५, ०८२-४०००३३, ०८२-४०००३४, फ्याक्स: ०८२-४००००४, पोस्ट बक्स नं.: ५००३
Tel. No.: 082-400033, 082-400034, 400035, Fax 082-400004, P.O. Box No.: 5003

अनुसूची १४ प्रश्नावली

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको जग्गा तथा सम्पत्ति खोजबिन समितिको कार्यविधि २०८१

(नेपाल सरकार मन्त्रीपरिषदको मिति २०८१।०३।२० को बैठकबाट गठित)

भवन लगायत अचल सम्पत्तिको लगत सम्बन्धी प्रश्नावली

नामथर:

ठेगाना:

पद:

सम्पर्क नम्बर:

१. नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको भवन तथा जग्गाको विवरण सम्बन्धमा जानकारी दिई सहयोग गरिदिनुहुन अनुरोध छ ।

२. सो जग्गाको प्रयोग, उपयोगको अवस्था, कुनै व्यवसायिक प्रयोजनमा भए सो को अवस्थाबारे छोटो टिप्पणी गरिदिनुहुन अनुरोध छ ।

३. संरक्षण सन्दर्भमा विश्वविद्यालयले गरेको संरक्षण, व्यवस्थापन, नियमन सम्बन्धी तपाँईको धारणा प्रस्तुत गरिदिनुहुन अनुरोध छ ।

४. जग्गाको सम्बन्धमा विगतमा कुनै आयोग, समिति गठन भएको भए ती समितिहरुको निर्णय,अदालतबाट कुनै फैसला/निर्णय भएको भए सो को कार्यान्वयन भए/नभएको जानकारी दिनुहुन अनुरोध छ ।

५. हालसम्म विश्वविद्यालयको सम्पत्तिको उपभोग, आम्दानीको सम्बन्धमा जानकारी दिनुहुन अनुरोध छ ।

६. विश्वविद्यालयको सम्पत्तिको संरक्षण, हिनामिना, प्रयोग सम्बन्धी विद्यमान वास्तविक अवस्थाको बारेमा जानकारी दिनुहुन अनुरोध छ ।

७. भवन र जग्गाको अल्पकालिन र दीर्घकालिन रुपमा उपयोग, प्रयोग (आम्दानी कसरी गर्न सकिन्छ) सम्बन्धमा यहाँको भनाई राखीदिनहुन अनुरोध छ ।

८. विश्वविद्यालयले सम्पत्तिको आवश्यक प्रयोग गरी आफू सक्षम हुनका लागि पालना गर्नुपर्ने (नीतिगत, व्यवस्थापकिय, सांगठनिक) सुझावहरुका सम्बन्धमा यहाँको भनाई राखीदिनहुन अनुरोध छ ।

९. विश्वविद्यालयले आफ्नो भवन र जमीनको संरक्षण, उपयोग र व्यवस्थापन गर्न नसक्नुका कारणहरु के हुन सक्छन् ? यहाँको भनाई राखीदिनहुन अनुरोध छ ।

१०. विश्वविद्यालयले आफ्नो भवन र जग्गाको उपयोग गरी आम्दानीबाट आफ्नो विकास गर्न र सक्षम हुन अपनाउनुपर्ने नीति-कार्यक्रम सम्बन्धी सुझावहरुका सम्बन्धमा यहाँको भनाई राखीदिनहुन अनुरोध छ ।

अनुसूची १५ जग्गा दाताहरूको विवरण

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयलाई देउखुरीको जग्गा दान गर्ने दाताहरूको विवरण

क्र.सं.	दाताको नाम, थर, वतन	जग्गाको क्षेत्रफल		गा.वि.स./न.पा./वडा	कैफियत
		मण्डी विगाहा	वर्तमान विगाहा		
१	हिमा कुमारी मजगैया, विजौरी-६, हाडिमे	३६८२।।।२		देउखुरी	
२	निमा कुमारी उपाध्यायनी, विजौरी-५ विजौरी	३३१॥२		देउखुरी	
३	टेकन प्रसाद उपाध्याय, विजौरी-५ विजौरी	२४९॥३		देउखुरी	
४	वेद कुमारी उपाध्यायनी, विजौरी-५ विजौरी	२४९॥३		देउखुरी	
५	तिलका देवी मजगैया, मानपुर-३ जहदागांउ	२१९।२		देउखुरी	
६	शिव प्रसाद उपाध्याय मजगैया, मानपुर-३ जहदागांउ	२१९।१		देउखुरी	
७	श्रीमती पद्मा देवी उपाध्यायनी, मानपुर-३ जहदागांउ	२१९।१		देउखुरी	
८	मुगादेवी उपाध्यायनी, मानपुर-१	१८४।५		देउखुरी	
९	हुकुमादेवी उपाध्यायनी, मानपुर-१	१८४।५		देउखुरी	
१०	पूतला कुमारी उपाध्यायनी, मानपुर-१	१८४॥		देउखुरी	
११	कृष्ण प्रसाद पोखरेल मजगैया, मानपुर-३ जहदागांउ	१८४।२		देउखुरी	
१२	पं. रामेश्वर शर्मा पोखरेल मजगैया, विजौरी-६ हाडिमे	१८४।२		देउखुरी	

१३	हुतराज उपाध्याय मजगैया, विजौरी-८ वाँसगढी	१८४।		देउखुरी	
१४	जागेश्वर ब्राहमण, विजौरी-६ हाडिमे	१७४।२		देउखुरी	
१५	राम प्रसाद उपाध्याय, मानपुर कुररिया	१७४।१		देउखुरी	
१६	मोहन प्रसाद उपाध्याय, विजौरी-५ विजौरी	१६५।५		देउखुरी	
१७	शोभाकर उपाध्याय, विजौरी-५ विजौरी	१६५।४		देउखुरी	
१८	कृष्ण प्रसाद शर्मा पोखरेल, विजौरी-५ विजौरी	१६५।३		देउखुरी	
१९	धाताराम उपाध्याय मजगैया, विजौरी-५ विजौरी	१५३॥२		देउखुरी	
२०	दिननाथ उपाध्याय पोखरेल, विजौरी-५ विजौरी	१५२।५		देउखुरी	
२१	रेवती प्रसाद उपाध्याय, विजौरी-७	१५३॥२		देउखुरी	
२२	खुमा कुमारी उपाध्यायनी, विजौरी-५	१४४॥		देउखुरी	
२३	दुर्गा प्रसाद उपाध्याय, विजौरी-५	१२८।॥४		देउखुरी	
२४	पदम प्रसाद उपाध्याय, विजौरी-६	१२३॥		देउखुरी	
२५	तुल्सीराम उपाध्याय, विजौरी-५	११५s५		देउखुरी	
२६	बुध्दी प्रकाश उपाध्याय मजगैया, हेकुली-४ मौली	११५s५		देउखुरी	
२७	तीर्थराज उपाध्याय, विजौरी-५	११५s५		देउखुरी	

२८	भोला प्रसाद उपाध्याय, डुरूवा-८ करङ्गा	११०॥३		देउखुरी	
२९	मेनु कुमारी उपाध्यायनी, बिजौरी-५ डांडागांउ	१०१॥।५		देउखुरी	
३०	विष्णु कुमारी उपाध्यायनी, मानपुर मजगाँउ	१०१॥।५		देउखुरी	
३१	राम प्रसाद उपाध्याय, बिजौरी-५ डांडागांउ	१०१॥।५		देउखुरी	
३२	देवी प्रसाद मजगैया, त्रिभुवननगर-११ भरतपुर दाङ्ग	१०१॥।५		देउखुरी	
३३	यज्ञमूर्ति उपाध्याय, तुलसीपुर-६ दाङ्ग	१०१॥।५		देउखुरी	
३४	स्थानेश्वर उपाध्याय, बिजौरी-५ डांडागांउ, दाङ्ग	१०१॥।५		देउखुरी	
३५	मिनचन्द्र उपाध्याय, , मानपुर मजगाँउ	९२।२		देउखुरी	
३६	निमा कुमारी उपाध्याय, मानपुर मजगाँउ	९२		देउखुरी	
३७	रमाकान्त उपाध्याय, विजौरी-७ बाँसडवरा दाङ्ग	८९ऽ४		देउखुरी	
३८	केश्वराज उपाध्याय, विजौरी-६ हाडिमे	८०		देउखुरी	
३९	गोपाल शर्मा, विजौरी-७ बाँसडवरा दाङ्ग	७९ऽ५		देउखुरी	
४०	दत्तात्रेय शर्मा, पातु बनकट्टा दाङ्ग	७९ऽ४		देउखुरी	
४१	बासुदेव उपाध्याय, बिजौरी-७, बकूलाही दाङ्ग	७९ऽ४		देउखुरी	
४२	नन्द प्रसाद मजगैया, बिजौरी-६, स्थानगाँउ दाङ्ग	७६॥३		देउखुरी	

४३	खुसलराम उपाध्याय, हलवार-१, दाङ्ग	५५।३		देउखुरी	
४४	कूल प्रसाद उपाध्याय मजगैया, उरहरी-२ कचिली दाङ्ग	५४।३		देउखुरी	
४५	मेदिनी प्रसाद उपाध्याय विजौरी-६ हाडिमे दाङ्ग	५२ऽ४		देउखुरी	
४६	बिजुली प्रसाद मजगैया, बिजौरी-५ दाङ्ग	३५॥५		देउखुरी	
४७	यज्ञमूर्ति मजगैयाँ, देउखुरी सतवरीया कसानगंज दाङ्ग	३५॥५		देउखुरी	
४८	छबिलाल उपाध्याय, हलवार-१ पर्सेनी दाङ्ग	३६॥५		देउखुरी	
४९	चेत कुमारी उपाध्यायनी, हलवार-१ पर्सेनी दाङ्ग	३१।२		देउखुरी	
५०	दामोदर मजगैया, बिजौरी-५ डाँडागाँउ दाङ्ग	३०॥५		देउखुरी	
५१	पं. मोहनलाल उपाध्याय, बिजौरी-७, बकूलाही दाङ्ग	२५॥३		देउखुरी	
५२	थमा कुमारी, बिजौरी-८ बाँसगढी दाङ्ग	२२।		देउखुरी	
५३	गायत्री देवी ब्राहमणी, शौडीयार-८ वेलहरी दाङ्ग	१५॥५		देउखुरी	
५४	चीन्तामणी उपाध्याय, शौडीयार-८ वेलहरी दाङ्ग	१५॥५		देउखुरी	
५५	खुशलराम पोखरेल, हापुर-३ तुल्सीगन्ज दाङ्ग	१५॥४		देउखुरी	
५६	धनेश्वर उपाध्याय मजगैयाँ, मानपुर-४ डोक्रेनी दाङ्ग	१५॥४		देउखुरी	
५७	श्री ५ को सरकारबाट प्राप्त सरकारी जग्गा	४-१६-०		बिजौरी-६	

	(माल अड्डा र बगैंचा)				
५८	खुमा कुमारी उपाध्यायनी, बिजौरी-५ दाङ्ग	पक्की छात्रावास भवन			
५९	तुलसीराम शर्मा मजगैयाँ, बिजौरी-६ हाडिमे दाङ्ग	पक्की छात्रावास भवन			
६०	दामोदर शर्मा मजगैयाँ, बिजौरी-६ हाडिमे दाङ्ग	पक्की छात्रावास भवन			

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयलाई बेलझुण्डी तथा वरपरका जग्गा दान गर्ने दाताहरूको विवरण

क्रं.सं.	दाताको नाम, थर, वतन	जग्गाको क्षेत्रफल	गा.वि.स./न.पा./वडा	कैफियत
१	टिकाराम डांगी क्षत्री मानपुर, मजगाँउ	५-०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
२	पूर्ण वहादुर चौधरी दाङ्ग, जमेरा	५-०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
३	क्षेत्र वहादुर शाह मानपुर, मजगाँउ	५-०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
४	भोजराज रजौरे बिजौरी, हेमन्तपुर	३-१७-२१/२	बिजौरी, हेमन्तपुर	
५	बहादुर बस्नेत मानपुर, मङ्गलरी	३-१०-०	विजौरी, वेलझुण्डी	
६	तिलक बहादुर डांगी विजौरी, दाङ	२-१३-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
७	गोरक्षपात्रदेव सिध्दरतननाथ रतनपुर	२-०-०	विजौरी -४, वेलझुण्डी	
८	नेब बहादुर मल्ल, नेपालगंज बाँके	१-१६-१४	विजौरी-१, बर्लेनी	
९	लिला बहादुर मल्ल, सल्यान	१-१६-१३	विजौरी, बर्लेनी	
१०	दिग्वीजय बहादुर मल्ल, विजौरी -१, दाङ्ग	१-१६-१३	विजौरी, बर्लेनी	
११	वामदेव उपाध्याय गौतम, विजौरी दाङ्ग	१-१०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
१२	देवमणी देवकोटा, विजौरी -४, हेमन्तपुर	१-७-१२	विजौरी -४, वेलझुण्डी	

१३	नरेन्द्र बहादुर मल्ल, वानेश्वर भिमसेनगोला काठमाडौं	१-५-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
१४	श्रीमती शिवा कुमारी उपाध्यायनी, टरिगांउ दाङ्ग	१-४-४	विजौरी-१, बर्लेनी	
१५	दिपराज उपाध्याय गौतम, विजौरी ५ दाङ्ग	१-२-०	विजौरी -४, वेलझुण्डी र ७ वलुवामा	
१६	भागवत उपाध्याय घिमिरे, देउखुरी मौरीघाट	१-१-१	विजौरी-१, बर्लेनी	
१७	श्री कृष्णे कामी र आमा फुस्री कमेनी, विजौरी १ दूधरास	१-०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
१८	जगन्नाथ उपाध्याय गौतम, हापुर ३, सहिपुर दाङ्ग	१-०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
१९	जीवराज आचार्य, मानपुर-४ टिक्रा लहलौरा	१-०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
२०	श्रीमती मनोरमा ढुङ्गेल, नारायणघाट, चितवन	१-०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
२१	डिल्ली बहादुर डांगी क्षत्री, देउखुरी लमही	१-०-०	विजौरी -४, वेलझुण्डी	
२२	दामोदर शर्मा घिमिरे, देउखुरी सिसहनीया विजौरी	१-०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
२३	दिपक कुमार केसी, चौलाही २ लमही	१-०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
२४	श्री दुर्गे सार्की, विजौरी-३	१-०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
२५	श्री देवेन्द्र गिरी, हेकुली-९ सुकदेवा	१-०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
२६	देव ब. के.सी. तुलसीपुर-४ टिक्रापातु	१-०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	

२७	आचार्य श्री पूर्णचन्द्र ढुङ्गेल गोरखपुर, भारत	१-०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
२८	भूवनेश्वर उपाध्याय गौतम, हलवार गाविस ५, घोरनेटी	१-०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
२९	मायाराम उपाध्याय रेग्मी, विजौरी दोधरीया	१-०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
३०	राम वहादुर श्रेष्ठ, मानपुर-५, उत्तर कुरहरिया	१-०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
३१	श्री बद्रीनाथ योगी, नारायणपुर-४, नारायणपुर	१-०-०	विजौरी -४, वेलझुण्डी	
३२	हरि प्रसाद वस्नेत, मानपुर-७, निमुवा	०-११-१८$^1/_2$	विजौरी -४, वेलझुण्डी	
३३	प्रेम ब. बस्नेत र सुश्री विष्णु कुमारी (छोरी) सोडीयार-३,दाङ्ग	०-१६-४	विजौरी-१, बर्लेनी	
३४	चेत वहादुर वली क्षत्री, विजौरी-१, दूधरास	०-१५-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
३५	अमरराज बस्नेत, मानपुर-८ मङ्गरी	०-१२-०	मानपुर झिङ्गै	
३६	श्री जीवधन चौधरी, मानपुर-८ जमेरा	०-१२-०	मानपुर ९ झिङ्गै	
३७	श्री होताराम डांगी, नारायणपुर-१ दाङ्ग	०-१२-०	विजौरी -४, वेलझुण्डी	
३८	श्री पदम प्रसाद पौडेल, विजौरी-९ पकडीया	०-११-१०$^1/_2$	विजौरी, मनिकापुर	
३९	उमाभक्त डांगी क्षत्री, मानपुर -९ झिङ्गै दाङ्ग	०-१०-०	मानपुर झिङ्गै	
४०	ऋषीराम उपाध्याय अधिकारी, चैनपुर ५, ढिकपुर दाङ्ग	०-१०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	

४१	ओम प्रसाद गुसा, तुलसीपुर दाङ्ग	०-१०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
४२	कटेरिया रमेश्वर बानिया, तुलसीपुर दाङ्ग	०-१०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
४३	खडग बहादुर बुढाथोकी, बिजौरी-४, हेमन्तपुर	०-१०-०	विजौरी -४, वेलझुण्डी	
४४	गजेन्द्र बहादुर बस्नेत, बिजौरी-१,दूधरास	०-१०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
४५	चीत्र बहादुर बस्नेत, बिजौरी-१,दूधरास	०-१०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
४६	जीत बहादुर बस्नेत, बिजौरी-१,दूधरास	०-१०-०	विजौरी-३, बर्लेनी	
४७	जीवराज उपाध्याय पौडेल, बिजौरी-८, वाँसगगढी	०-१०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
४८	टिकाराम उपाध्याय, वेल्भरीया, बर्दिया	०-१०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
४९	ठाकुर प्रसाद उपाध्याय गौतम, बिजौरी-५, दाङ्ग	०-१०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
५०	तेजमणी देवकोटा, मानपुर — ७, वनकट्टी	०-१०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
५१	दिलीप कुमार बानीया, तुलसीपुर, दाङ्ग	०-१०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
५२	नन्द प्रसाद शर्मा मजगैया, बिजौरी, थानागाँउ	०-१०-०	विजौरी -४, वेलझुण्डी	
५३	श्रीमती मन कुमारी बस्नेत, बिजौरी-१,दूधरास	०-१०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
५४	निमकान्त उपाध्याय आचार्य, मगरागढी-२, जयनगर बर्दिया	०-१०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
५५	पारसनाथ गुसा वानिया, मानपुर-१, मानपुर	०-१०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	

५६	प्रेम वहादुर वली, विजौरी-३, मनिकापुर	०-१०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
५७	विजुली प्रसाद मजगैया, विजौरी-५, दाङ्ग	०-१०-०	विजौरी -४, वेलझुण्डी	
५८	भाव कुमारी देवकोटा, विजौरी-४, हेमन्तपुर	०-१०-०	विजौरी -४, वेलझुण्डी	
५९	भगवती प्रसाद गुप्ता, तुलसीपुर, दाङ्ग	०-१०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
६०	युवराज शर्मा गौतम, बिजौरी-५, मुढेगाँउ	०-१०-०	विजौरी -४, वेलझुण्डी	
६१	रामेश्वर प्रसाद गुप्ता, तुलसीपुर-१,दाङ्ग	०-१०-०	बर्लेनी प्लट	
६२	रामेश्वर प्रसाद गुप्ता, तुलसीपुर,दाङ्ग	०-१०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
६३	राम कुमार उपाध्याय गौतम, विजौरी-५	०-१०-०	विजौरी, वेलझुण्डी	
६४	लालता प्रसाद गुप्ता, तुलसीपुर,दाङ्ग	०-१०-०	विजौरी, बर्लेनी	
६५	लोक वहादुर बस्नेत, मानपुर-९, दाङ्ग	०-१०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
६६	शुरेस चन्द्र गुप्ता, तुलसीपुर-१	०-१०-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
६७	सूर्य वहादुर बस्नेत, नारायणपुर, दाङ्ग	०-१०-०	विजौरी -४, वेलझुण्डी	
६८	हेमलाल वस्नेत, विजौरी-४, हेमन्तपुर	०-१०-०	विजौरी -१, वेलझुण्डी	
६९	श्री णङ्केश्वर उपाध्याय, विजौरी सक्राम	०-९-१	विजौरी-१, बर्लेनी	
७०	रूप वहादुर वस्नेत, श्रीपुर-४, रिछाह	०-८-१०	विजौरी-१, बर्लेनी	

७१	गोकुल वस्नेत, मानपुर-४, बनकट्टी	०-८-०	विजौरी -४, वेलझुण्डी	
७२	ईन्द्र वहादुर न्यौपाने, हापुर दाङ्ग	०-८-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
७३	जुध्द वहादुर न्यौपाने, हापुर रतनपुर दाङ्ग	०-८-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
७४	नगेन्द्र वहादुर न्यौपाने, हापुर रतनपुर दाङ्ग	०-८-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
७५	रेवती प्रसाद बुढाथोकी, विजौरी हेमन्तपुर	०-८-०	विजौरी -४, वेलझुण्डी	
७६	लाल वहादुर न्यौपाने, हापुर रतनपुर दाङ्ग	०-८-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
७७	लोक वहादुर न्यौपाने, हापुर, विजौरी	०-८-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
७८	डिल्ली वहादुर वस्नेत, विजौरी-२,सक्राम	०-७-१३	मानपुर झिङ्गै	
७९	द्रुपदा देवी रेग्मी, विजौरी-६, दोधरीया	०-७-१०	विजौरी-१, बर्लेनी	
८०	पदम प्रसाद रेग्मी, विजौरी-६, दोधरीया	०-७-१०	विजौरी-१, बर्लेनी	
८१	बामदेव शर्मा मजगैया, बिजौरी-५	०-७-१०	विजौरी-१, बर्लेनी	
८२	शिव प्रसाद शर्मा, विजौरी-६	०-७-१०	विजौरी-१, बर्लेनी	
८३	दिनानाथ उपाध्याय मजगैया, विजौरी -५	०-७-०५	विजौरी -४, वेलझुण्डी	
८४	श्रीमती द्रुपदा लोहनी, त्रिभुवननगर तेरौटे घोराही	०-६-१४	विजौरी, वेलझुण्डी	
८५	खगराज लोहनी, त्रिभुवननगर तेरौटे घोराही	०-६-१३	विजौरी, वेलझुण्डी	

८६	चामु नारायण लोहनी, त्रिभुवननगर घोराही	०-६-१३	विजौरी, वेलझुण्डी	
८७	डिल्लीराम रेग्मी, मानपुर बधौसी	०-६-०	मानपुर, फुलर्रे	
८८	नीम बहादुर डांगी, मानपुर-९ झिङ्गै	०-६-०	मानपुर-८ झिङ्गै	
८९	शालीग्राम उपाध्याय, धनौरी-२, डांडा तिलवारी	०-६-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
९०	सूर्य वहादुर डांगी, मानपुर-९ झिङ्गै	०-६-०	मानपुर-९, झिङ्गै	
९१	गुरू प्रसाद गुप्ता, तुलसीपुर,दाङ्ग	०-५-७	विजौरी-१, बर्लेनी	
९२	राम प्रसाद गुप्ता, तुलसीपुर,दाङ्ग	०-५-७	विजौरी-१, बर्लेनी	
९३	मनोज कुमार गुप्ता, तुलसीपुर,दाङ्ग	०-५-६	विजौरी-१, बर्लेनी	
९४	अनन्त प्रसाद उपाध्याय, ढिकपुर-७ अस्पारा दाङ्ग	०-५-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
९५	अशर्फीलाल गुप्ता, मानपुर घोराही दाङ्ग	०-५-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
९६	लटे सार्की भन्ने काले सार्की, बिजौरी सातकूले दाङ्ग	०-५-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
९७	कृष्ण बहादुर खुलाल, विजौरी-१, दूधरास दाङ्ग	०-५-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
९८	कुल व. वस्नेत, विजौरी-५ कपुवाताल दाङ्ग	०-५-०	विजौरी -४, वेलझुण्डी	
९९	केश्वराज उपाध्याय गौतम, टरिगाँउ-२, रजेना दाङ्ग	०-५-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
१००	खेमकान्त धिताल, मानपुर-९ मजगै दाङ्ग	०-५-०	विजौरी-१, बर्लेनी	

१०१	चूर्ण वहादुर वस्नेत (खुलाल), विजौरी दूधरास दाङ्ग	०-५-०	विजौरी, बर्लेनी	
१०२	जयराम रावत, विजौरी-४, हेमन्तपुर, दाङ्ग	०-५-०	विजौरी -४, वेलझुण्डी	
१०३	टेक वहादुर बस्नेत, मानपुर-७, बनकट्टी, दाङ्ग	०-५-०	विजौरी -४, वेलझुण्डी	
१०४	टोप वहादुर बस्नेत क्षेत्री, मानपुर-७ निमुवा दाङ्ग	०-५-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
१०५	डण्डीराम बुढाथोकी, मानपुर दाङ्ग	०-५-०	विजौरी -४, वेलझुण्डी	
१०६	तेज वहादुर डांगी, मानपुर-९ झिङ्गै देवीपुर दाङ्ग	०-५-०	मानपुर झिङ्गै	
१०७	दान वहादुर वस्नेत, मानपुर-७ निमुवा दाङ्ग	०-५-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
१०८	दुर्गा वहादुर रावत क्षेत्री, विजौरी-४ हेमन्तपुर दाङ्ग	०-५-०	विजौरी -४, वेलझुण्डी	
१०९	परबीर दमाई, त्रिभुवननगर-१० घोराही दाङ्ग	०-५-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
११०	बुध्दी प्रसाद बस्नेत, विजौरी दूधरास दाङ्ग	०-५-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
१११	भगवान प्रसाद गुसा, मानपुर दाङ्ग	०-५-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
११२	भिम बहादुर बुढाथोकी, विजौरी-४ हेमन्तपुर दाङ्ग	०-५-०	विजौरी -४, वेलझुण्डी	
११३	महादेव प्रसाद पट्टे, तुलसीपुर-५, दाङ्ग	०-५-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
११४	मान वहादुर वली क्षेत्री, मानपुर झिङ्गै, दाङ्ग	०-५-०	मानपुर झिङ्गै	
११५	श्री रामेश्वर प्रसाद गुसा, त्रिभुवननगर न.पा.१० घोराही	०-५-०	विजौरी-१, बर्लेनी	

११६	रामेश्वर प्रसाद पट्टे वानीया, तुलसीपुर दाङ्ग	०-५-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
११७	रबि वहादुर बुढाथोकी, मानपुर-७ बनकट्टी दाङ्ग	०-५-०	विजौरी -४, वेलझुण्डी	
११८	रामसेवक गुप्ता, मानपुर दाङ्ग	०-५-०	विजौरी, बर्लेनी	
११९	लाल वहादुर रावत, विजौरी-४ हेमन्तपुर	०-५-०	विजौरी -४, वेलझुण्डी	
१२०	वासुदेव अर्याल, विजौरी-७	०-५-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
१२१	बिनोद वली, विजौरी-१ दूधरास	०-५-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
१२२	सुर्कइ प्रसाद गुप्ता, घोराही दाङ्ग	०-५-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
१२३	हुकुमानन्द उपाध्याय, डुरूवा कुररीया	०-५-०	विजौरी -४, वेलझुण्डी	
१२४	तस वहादुर बस्नेत, शौडियार-७ दाङ्ग	०-४-९	विजौरी-१, बर्लेनी	
१२५	दामोदर वस्नेत, विजौरी-१, दूधरास	०-४-९	विजौरी-१, बर्लेनी	
१२६	भुपाल बस्नेत, शौडियार-३	०-४-९	विजौरी-१, बर्लेनी	
१२७	तुलसीराम चौधरी, मानपुर-८ जमेरा	०-४-०	मानपुर झिङ्गै	
१२८	पुनाराम खुलाल, विजौरी-१ दूधरास	०-४-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
१२९	रबिन्द्र कुमार गौतम, बिजौरी-५	०-४-०	विजौरी -४, वेलझुण्डी	
१३०	यज्ञमूर्ति गौतम, मगरागाडी जयनगर वर्दीया	०-४-०	विजौरी -४, वेलझुण्डी	

१३१	मनिराम बस्नेत, विजौरी-१ दूधरास	०-३-७	विजौरी-१, बर्लेनी	
१३२	जीत बहादुर बस्नेत, विजौरी-१ दूधरास	०-३-६	विजौरी-१, बर्लेनी	
१३३	बोधीलाल बस्नेत, विजौरी-१ दूधरास	०-३-६	विजौरी-१, बर्लेनी	
१३४	निलकण्ठ शर्मा उपाध्याय पौडेल, विजौरी-१ दूधरास	०-३-०	विजौरी -४, वेलझुण्डी	
१३५	वीर वहादुर डांगी क्षेत्री, मानपुर-३ मजगाँउ	०-३-०	मानपुर झिङ्गै	
१३६	यम वहादुर वस्नेत, मानपुर-९ मजगैं दाङ्ग	०-३-०	मानपुर-९ झिङ्गै	
१३७	केश्व राज उपाध्याय रेग्मी, विजौरी-६ दोधरीया दाङ्ग	०-२-१०	विजौरी-१, बर्लेनी	
१३८	श्री धनेश्वर रेग्मी, विजौरी-६ दाङ्ग	०-२-१०	विजौरी-१, बर्लेनी	
१३९	रबिलाल डांगी क्षत्री, मानपुर-३ मजगाँउ	०-२-१०	मानपुर झिङ्गै	
१४०	राम औतार गुप्ता, तुलसीपुर	०-२-१०	विजौरी-१, बर्लेनी	
१४१	रामगोपाल गुप्ता, तुलसीपुर दाङ्ग	०-२-१०	विजौरी-१, बर्लेनी	
१४२	पुनाराम वुढाथोकी, मानपुर-७ बनकट्टी	०-२-०	विजौरी -४, वेलझुण्डी	
१४३	बलवीर डांगी, तुलसीपुर	०-२-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
१४४	रूप बहादुर बस्नेत, बिजौरी हेमन्तपुर	०-२-०	मानपुर झिङ्गै	
१४५	लोक वहादुर डांगी क्षेत्री, मानपुर-७ बनकट्टी	०-२-०	विजौरी -४, वेलझुण्डी	

१४६	शालीकराम डांगी, विजौरी-१ दूधरास	०-२-०	विजौरी-१, बर्लेनी	
१४७	खगेन्द्र प्रसाद उपाध्याय, मानपुर-९ बधौसी	०-१-०	विजौरी -४, वेलझुण्डी	
१४८	शोभाकर उपाध्याय पौड्याल, मानपुर-८ जमेरा	०-१-०	विजौरी, वेलझुण्डी	

तत्कालीन महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालय अन्तगर्त जनता संस्कृत माध्यमिक विद्यालयमा जग्गा दान गर्ने दाताहरूको विवरण

क्रं.सं.	दाताको नाम, थर, वतन	जग्गाको क्षेत्रफल	गा.वि.स./न.पा./वडा	कैफियत
१	स्व. ठाकुर प्रसाद गौतम	०-१८-१	विजौरी-५	
२	युवराज शर्मा गौतम	०-१८-१	विजौरी-५	

३	स्व. राम कुमार गौतम	०-१८-१	विजौरी-५	
४	यज्ञमूर्ति उपाध्याय गौतम	०-९-०	विजौरी-५	
५	रबिन्द्र गौतम	०-९-०	विजौरी-५	

अनुसूची १६ प्रश्नावलीमा राय सुझाव दिने व्यक्तिहरूको विवरण

क्र . .स	नाम थर	पद	संस्था/कार्यालय
१	श्री जगत प्रसाद उपाध्याय	पूर्व कुलसचिव	नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय बेलझुण्डी दाङ
२	श्री शंकर दिवस मजगैयाँ	देउखुरी जग्गा व्यवस्थापन समितिको पदेन सदस्य	
३	श्रीधर मजगैयाँ	प्राध्यापक	नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय बेलझुण्डी दाङ
४	श्री माधव अधिकारी	कूलसचिव	नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय बेलझुण्डी दाङ
५	मदन बहादुर बस्नेत	अध्यक्ष	बेलझुण्डी क्षेत्र जग्गा संचालक समिति दाङ

***